

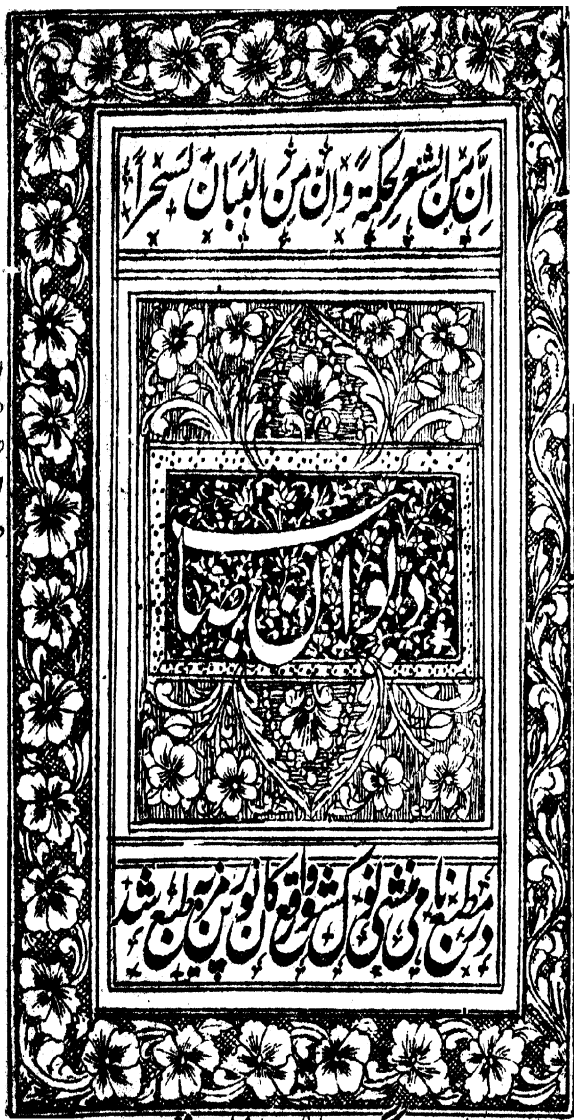
UNIVERSAL
LIBRARY

OU_228768

UNIVERSAL
LIBRARY

۱۲۲

سنة
الفتح
دوران
انتشار
دوران
عصر

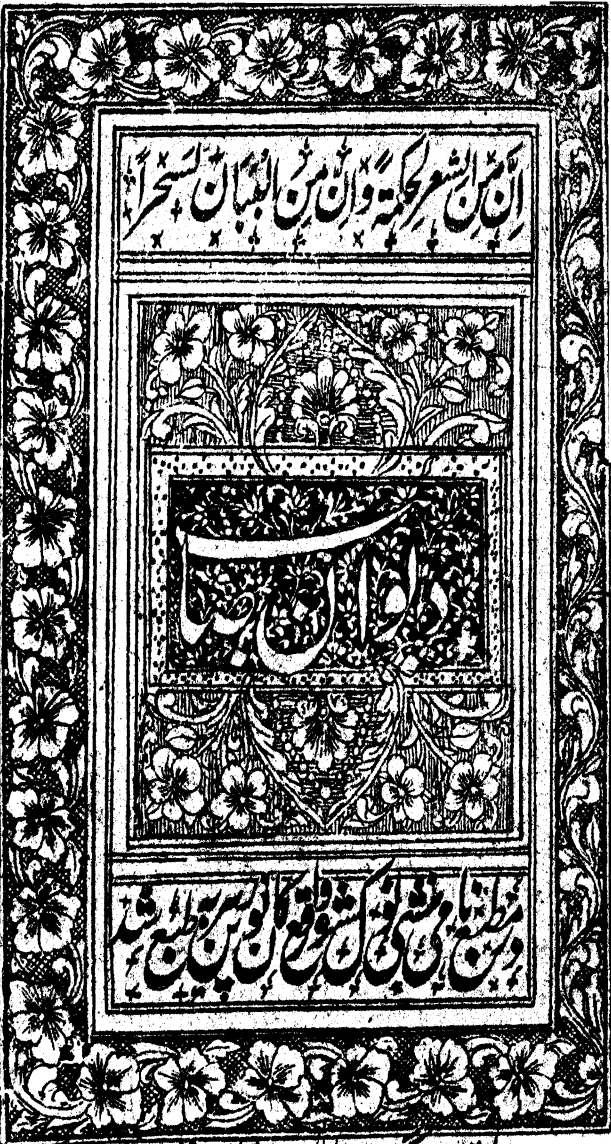
با تمام بھولان دیال بھٹک شاعت پت
عبر

اطلاع

اس مطبع میں ہر علم و فن کی کتب کا ذخیرہ سلسلہ وار فروخت کے لئے موجود ہے اور فہرست مطول ہر ایک شائق چھانے خانے سے مل سکتی ہے جسکے ملاحظہ سے شائقان اصلی حالات کتب بخوبی معلوم فرما سکتے ہیں قیمت بھی ارزان ہے اس کتاب کے ٹیبل پیج میں تصنیف ساورہ میں کلیات و دواوین قصائد فارسی و تذکرہ شعرا درج کر کے ہیں تاکہ جس فن کی یہ کتاب ہے اس فن کی اور بھی کتب موجود کارخانہ سے قدر و الوزن کو آگاہی حاصل ہو

کلیات و دواوین و قصائد فارسی

کلیات حزمین - یہ مجموعہ نوار دروز کا رت ہے سمیعین چند رسائل میں ۱ - سوانح عمری حضرت مصنف - ۲ تواریخ سلاطین ۳ - قصائد لندیہ اعجاز علیہم السلام - ۴ - دیوان مصنف ۵ - شعریہ حضرت اول و ثانی - ۶ - منظوم اخبار ۷ - فرنگ نامہ - ۸ - تذکرۃ العاشقین مصنف عزیم انظیر و حیدر علی حزمین	کلیات خاقانی - سمیعین قصائد عربی و فارسی و مغزلیات و باعبات کا پورا ذخیرہ جو اس مطبع میں بخشی ہو کر مع حل معانی اشعار و جلد میں چھپا ہے کلیات مرزا بیدل - سمیعین ذیل میں دیوان بیدل - مغزلیں - سب روایفونی ۲ - عنان صریح ۳ - رقعات بیدل

ان من الشعر حكمة وان من البيان سحرا

ان

من البيان سحرا وان من الشعر حكمة

با تمام حكاية ان ديال بجزء شاعرت

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بعد حمد ناظم سبع سموات و نعت واسطه تدوین دیوان کائنات بر برای صاحب بار شایسته
 نغنی دستور زمانه که راقم اشیم عبد الرحمن خان دلد حاجی محمد روشن خان
 عفا عن جرمیما الکریم از مدت ممتد بکلام بلاغت نظام می مراسم سخن خیزی میرزا
 محمد علی صاحب تبریزی شصت بجد داشت و بسبب ساداشعار و اقتلاات
 منتعین نشه که مستند درس و تدوین باشد و شخوش حصول نکشت خیاچه و عین اجاع
 نکره گلستان سرت ملقب بجدایق المعانی که در توضیح سرایا معشوق و عاشق و
 اشعار هر گونه مفید مکاتیب و چستان و تواریخ و صنایع و نصایح و مواعد و مطایبات
 و غیر هم کتابی معین و نشه بی بدیل است و با فصاحت مفصل بهیال غمگین متعالی کلید
 طبع گردید لغزات بخش گلزار نگاه نظار گیان می گردد اکثر هم از تذکره و متعین
 و دو این اسامه سلف و خلعت بنظر گذشتند گردان من هم در دو این منتونه
 صاحب دیوانی که حاصل گدوی حفظ را لایق باشد معائنه نشد تا آن که درین مقام
 که نشه موصوفه تکمیل و اتمام یافت اشعار مرزا غفران آپ بلقطه عالمای

بلخی و متیاب شد در سمان التمهیر پیش بر کحل شواهد عرفان حق جل و علاقی
 نرین ز هر شوش بر ساکنان شاعر شعر و شاعری دیلی میسرین نقطه نقطه و فتمه
 تو حیدر نکته نکته مخزن تفرید المخره الطاهرش مطبوع طبع کلیل افقا و نجد مستقیم
 صاحب عالم جناب فیض انما محمد مصطفی خان صاحب المصطلح انما الماس
 نموده آن نسخه روح افراد رقائب طبع رنگین آرزو کردم امید از تقریبان گلستان
 نکته دانی و گلگشت نعیدبان بهارشان معانی اکه هر گاه ازین مده فایز و
 بدستد جا مسرت مصنف صاحب مطبوع داعی اشیم را هم به عاقیر باد آرزو داشتم و این

بیمخی از حال ندرت آسمانی عالمای بلخی قدس سره

گویند که عالمای بلخی در ویش صاحب کمال بود و در بر سبیل حیات بهیضایان سیر
 نزد میرزا صاحب علیه الرحمه آن ظاهر حالش مروی سر و پا بر تنه نموده پوشی دستار
 و عاشرت و دیوانه دوشی خود را میرزا از دیدن چنین حالت متعجب گردید لیکن به سبب
 حسن صفات و محاسن آداب بغیر که شد و بر صدر مجلس نشانیده پسید از گنجی آبی
 گفت از بلخ گفت اینجا چه قدم رنجی کردی گفت از فرزند شیشه بودم که با سخن بلخی
 بهار از تخیب اشتیاق دیدن تو مرا اینجا کشید اگر مسوده درین ایام شده بشنیدنش
 از دست میرزا علیه الرحمه پاره از مسودات خود از نظر گذرانید بسیار سید بهیضایان
 میرزا فرمودند اگر از کلمات چه یاد باشد از شاد فرماید آن حق آنگاه هم هر چه
 استحقاق داشت بر خواند چنان صاحب قدرتی بود که هر چه زبان لائمی بمنزله سخن سخنده
 بود در سخن شعر گوئی کوی سبقت ان اشال افزون بود و بهر چه در معانی شاعرانه

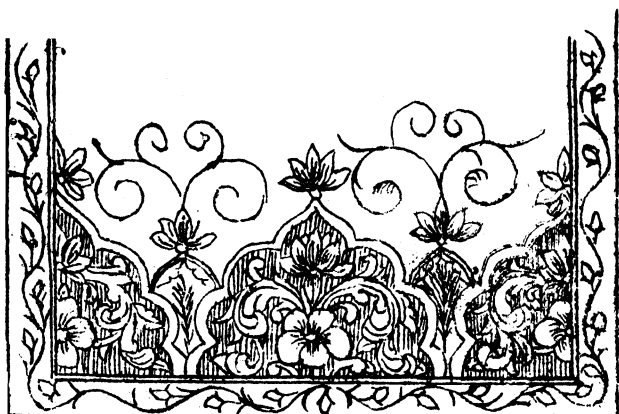
و سخن سنی او آفرین با کردند من بعد میرزا فرمودند که چه شود اگر خیر بود در دنیا
 آفات ازین باشه تا روز دولت شماستفید گردیم گفتند بشرطه که یک حجره چوبین
 بطور ما و اکثرانه که احمدی را در آن دخلی نباشد و اگر درین امر مصلحتی بود او ملتزمند
 ما نخواهد شد چنان کردند حجره جدائی متواضع ساختند و بطور ایشان دادند و گفتند هر
 بخاطر ایشان میرسیدی آمدند و صحبت میداشتند روزی میرزا علیه الرحمه فرمودند
 دیوانی ترتیب داده ام در طب دیابس بسیار در آن جمع نموده ام امید که
 بطور اصلاح بوزارند و آنچه خوبتر باشد انتخاب نمایند قبول فرمودند میرزا دیوان خود
 پیش ایشان گذاشت ایشان کتاب را جزو خبر نمودند و باز برگزاشتند و در
 حجره با خود بردند روزی بر سبیل اتفاق عالمه در حجره بنویسند میرزا در حجره و اگر در ^{خطه} که
 نمایند دیدند که اوراق دیوان ایشان از قبیل بوریان در آن حجره قمش نمودند
 و بر اکثر بیات نقطه انتخاب گذاشته مسرور شدند و باز حجره را بدستور مسعود ^{نویسند}
 نمودند بعد از ساعتی عالمه بجزیره در آمد از راه کمال حال دریافتند به میرزا گفتند
 که در میان ما دشمنی بود امر در کسی بجزیره ما در آمده اسحال ما میرسیم و خبر ^{نویسند}
 انتخاب شده اگر مانند میشد دیگر هم انتخاب مینمودیم این به گفت یکوست ^{نویسند}
 خود را بر داشته بدرفت میرزا از آن حجره اوراق را جمع نموده آنچه کرده بود ایشان
 و مرآت بحال نام گذاشتند و بعضی واجب الحفظ هم خوانندیم

والله اعلم

عوضاً کریم کا فضل جلازید و زین
بیان کریم ان دل افق بین بنا

در طبع نیشی کوشش و ترقی کا پو منبر کاشی
در طبع نیشی کوشش و ترقی کا پو منبر کاشی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

می کشی بر صفحہ ہستی خطہ باطل چرا را در ای بر مینداری ازین منزل	تیمر حق را میدی رہ در حرم دل از ریاطن جو بگدشتی دگر مغمورہ نیست
	وله
سرکش گر گوشتانی می دهد دوران مرا در بوتہ گل مہر آن دادین صلت	گوشتال آخرشو دست نوازش ساز ترا در بوتہ گل مہر آن دادین صلت
	وله
کہ سیم ناقص خود را کنی مال عیار اینی سدر راہ شکوہ روز است نہ ازین طلق را	ترا در بوتہ گل مہر آن دادین صلت رخیت چون ہندان شود افزون غم نان
	وله
از شورہ زار کجا ز عرفان شود پیدا عجب کہ یکدل خوش و جان دہد	ترا در بوتہ گل مہر آن دادین صلت رخیت چون ہندان شود افزون غم نان
	وله

اگر چه پرشته بازی هیچ قصاب اینجاست چنانکه می کنی از مردمان حجاب اینجاست		سر از دیر بچ گوهر بر آوری خود را اگر حجاب کنی از خدا فرشته شوی
	وله	
میشود گاهی بی برگ کاه حاجت دیدار		از خیسان چاره نبودم بجز بیدار
	وله	
میشوی بر سر کش اگر خس دلها باشد ترا		چون شمر در چنگ بی برگی ترا در دیده
	وله	
در گرانباری بود آسایش حامدا میزنند از چشم شیران بر زمین دنیا		دشمن مرگ بکروح اند دنیا دوستان بگینا همان در غضب جگر نگاران
	وله	
اگر گمان بی بال و پر پرواز باشد ترا بیج زنجیری به از شیر می نباشد ترا بیشتر دل بستگی باشد بدینا پسر ترا		سهل شمر همت پیران با تمهید ترا دشمن خونخوار را گوته ز احسان سازد ترا ریشه نخل کمن سال از جوان افزون ترا
	وله	
که دل ز چله نشینی نگشت نرم کتارا		ستگران بر باصنت نمیشوند با ما
	وله	
که یک پسر بنهرل میرساند کاوانی را هاتشورد دولت می کند بر که خوانی را		تا ہی میتوان از خود بر آوردن جانی را عدای نیکبختان هر که شد از نیکبختان
	وله	

سبکبار بر شاخ گل آشیان را چو خوانی که از خود کنی میهمان را اگر چون صدت پاک سازی میماند	منه بر دل راز با زبان را حکمت مکن در سلوک که داری ز گوهره به تقصیرات ابر نیسان
عجبان استخوانی است به منزله مصائب به پیش سگ اندازین استخوان را	
خاموشی را بدتر از ابرام میدانیم ما	بخت همیشه سوال از دم بود خور مرتزقا
وله	
بر دوش خلق مفلک ز سنار بار تو	بیکاری و توکل دورست از مردوت
وله	
اگر شمرده توانی گذاستن بار بدا من فلک چارمین میسار را	بنتهای طالب رسیدن آستان ز جهران گرانجان بهر که سوزند خست
وله	
لب نموش بهار الا مان رساند مرا از یکا کشاو بجنیدین نشان رساند مرا که بیکسی بکس بیکسان رساند مرا	زبان ز هر زده درانی بجان سگانه اودا چگونه کنم شکر آه را کین تیر ز بیکسی چه شکایت کنم بهر خاکس
وله	
دست دگر بود عرق انفعال را	از عذرب یه پند که در شستن گناه
وله	
که بخاطر گرسه نیست ز پیوند مرا	شادم از بی بری خویش درین باغ چو

	وله	
بر پیش تو گل منہ بار خود را روزمان ترا دواوه انما سیانی	وله	وے نعمت خویش کن کا خود را کہ سازی ملائم تو گفتار خود را
		تو آن روز صائب زار باب حاسے کہ سازی چو گفتار کردار خود را
	وله	
دخنی ز دست چو تیر از شست بر چست تا تو زہ می سازی او غافل کمان خویش را	وله	
	وله	نزرہ
کایے بندگرا نجان بی پای شد مرا این ذرہ تا چند وز بریر قیاب شد مرا	وله	
	وله	
دست شستن ز قبا آب حیات است در جوانی بطوات حرم کعبہ شین	وله	خط کشیدن بجان خط نجاست است شمتہ باقی ایام حیات است مرا
	وله	
دو مندی سر بگردون میرساند آہ را از کف کندی شراب آید بد شوری برودن		سیفرا میریج و تاب این رشتہ کو تارہ از سر بہ نیز منو آن بوجیب چاہ را
ظاہر یکبالی متواند فلک پرواز شد پای سرعت در رہ ہمووری آیینگ		بی حضور دل بہ زہ نماز نام افتر را نرم رومی آہ و دیرون ز سختی راہ را
میشود از خاکساری زیر دستان بلند منج ز پرک در نفس صائب دل خود بند		چاہرہ کوتاہ رعنامی گند کوتاہ را پیش باشد دشت از دنیا دل ناگاہ را

	وله	
کنند با سخت رویان چرب نرمی مادر دورا		بود با استخوان پیوند دیگر میوه می در
	وله	
کمن ز ساده ولی خرج چشم خود را		بگناه دار چو آینه در نمود خود را
ز جوت نیک بر خلق کینه خا میوش		خلاص می کند از حرف نیک بد خورا
✓		صد با بل صد کار می کند صاحب چنانکه آتش سوزنده می خورد خود را
	وله	
ز دولت صلح کن ز نهار با منیت خاطر		که در دنبال خواب من باشد چشم و طغر
چو دریا با خون میشه روان ز چشم نطلبان		سکافات عمل را چشم اگر می بست بشو
		شرب تلخ دارد عیش شیرین در قضا صاحب گردان رو ترش از یاد تلخ نصیحت را
	وله	
سال از نفس کم گشته قمارت بر تن لیم		که چشم بر بقدر نقش باشد و کین انجام
اگر خواهی که نگذارد کسی انگشت بر حرفت		بهر نقش مده از سادگی تن چون ناکه تن
	وله	
ترکش بر تیر از رنگین لباسی شد بد		بچو طفلان جامه رنگین هم سوختی
	وله	
ز چشم خلق نهان دار کج خلعت خود را		کمن شیرازه صحبت کند و عدت خود را

نشان کن چون گناه از چشم مردم طاعت خود را	فنا و طاعت بی برده از زلفت اغصیا
عذر مقبول ثابت می کند تقصیر را می نشاند یک بدن بر خاک چنین تیر را لطف از پستان گزیدن می کند خون	دعوی حق را کند باطل گواه بی شعور از ثبات ما توان بردش نشان غیر و شبر کفر نعمت می کند رزق حلال خود حرم
که جان بریز زمین تنگ گشت قارون را که غیر دست تکی نیست بار موز و نرا	بفسر مال فرد خلق آنقدر رفتند درین ریاض بیجا صلی بساز چو مهر
در خم خلی جومی میخوشد افلاطون را	پیشود خوشوقت از طلوت دل خوردن
گران بنجا طر مردم مکن عبادت را کم از فضیلت طاعت مان طاعت را ز انتظار مکن خون بدل جماعت را مکن بلند برای خدا ملاوت را بیا سپا چو شدی پاسدار نبوت را بجمع که روی ختم کن ملاوت را ز روی ترش مکن تا حکام الفت را مکن بگل تیان جمع اهل صحبت را	بیزبجا سے اطاعت بکار اطاعت بیهمانی مردم مراد گر بر و سے یشوی دست زرد نماز وقت طعام اگر خدای جهان را سمع میدانی گیر از دهن خلق بخت راز تبار چه لازمت کنی ختم بیهمانی را ز خلق خوش شکر و شیر باش با احباب مشو چو بخردن از مناسبت مغل

شکستہ است فیران بے نصاحت کنارہ گیر و غنیمت شمار غریت	صیانتی کہ در آنجا تو نگران باش درین زمان کہ عقیمست جملہ مجتہا
وله	وله
بچوب از آستان خویش میرانند دولت میر نیست در مقام و سال اہل عبادت و گرنہ گوشہ غریت گنبد گاہ اشرف	بزرگانیکہ مانع میشود از باب حاجت عدالت کن کہ در عمل انچه کیست مرا گننامی از وحدت کبریت یکش
وله	وله
خار پر این مشو آسودگان خاک	ساقیان گل در گریبان ریختن از ذکر تو
وله	وله
از جوانی حسرت بسیاری ماند بجا انچه از عمر سبک رفتاری ماند بجا انچه از مایه درد و دیوار می ماند بجا در گف گلین گلشن خاری ماند بجا دقت آنکس خوش کرد و اتاری ماند بجا چون قلم از ما ہمین گفتاری ماند بجا از شمار در ہسم و دیاری ماند بجا	آہنچنان کہ رفتن گل خاری ماند بجا آہ افسوس ہر شک تلخ و داغ حسرت نہستہ غم از دستہ طول اہل چون عینت کامجوی غیر نا کامی ندارد حاصل بیج کار از سعی با چون کہ بکن عزت ہست از کرد و ہر با ہما صلان را ہر زنگ افسوس ہر بست خواہد ہنگام
عیش شیرین را بود در چاشنی صد چشم شود برگ صائب بیشتر از بارے ماند بجا	وله
وله	وله

بجان تفسیح چون با هیان کن سپهر اگر در راه عبرت افکنی دام تماشا که آزادی گرفتار نیست منع نشسته بر پای	نجا سوختی محیط معرفت کن جان کوی یارا همایون طائر می در هر نظر گرد و مشکار تو تبارد با تعلق سوخته افشاندن از دنیا

وله

چهره زرین میکنند چون بر بند پستی ترا می کند با صند زبان تا فتن خاموشی ترا ریج بار یکسیت حاصل از هم آغوشی ترا	جنت و رسیدن باشد مهر خاستنی ترا گوش اگر داری درین بتا نفس هر عشقی ترا حقاقلی چون رشته کریمین بران رد گبار ترا

وله

هوس ملک نباشد پسر و هم را وز چون شعله شود امن کند عالم را گند می کرد ز زردوس بدون آلود گل بخورشید رساند سر شبنم را هر که چون صبح بر آرد بتامل هم را در کف دیو قرارے بنو خاتم را گر در خلت ز جبین پاک کند ما ز دم را	مغز بقیدر کند سلطنت عالم را می کند کار زرد نفس چو گردید مطیع را شومنا رنگن را که گنا هست بزرگ را نیست ممکن نمکد صحبت نیکان تاثیر را میتواند به نفس کرد جهان را روشن را حق محالست بمرکز ترساند خود را دانش آن راست مسلم که تیردوشی هم را

کارا کسیر کند همت داتے صاحب
خاک در دست زرد سیم شود خاتم را

وله

سکیر وحی ز حمل عیسی از فزون مریم را گشت بر سر	زار بایب نچرد نیست بر دل بار عالم را

یه اندک فرستی از سفار و گردان دونه اگر از دست احسان مرجم دلنا میگرد بوده روز و رسال میوم این دانه آفتابی ببردیشی غرور جاه از سر میر و دونه	که باشد نعل در آتش بدست دیو حاکم بجایق از محو تسلی دار بار حایل عالم ز غفلت مگذران بی گریه ایام مجرم که بر سلطنت دل هر دو ساز پورا دم

وله

بعضیان مگذران ز نهار ایام جوانی را بهر خاموشی تیغ زبان را کن سپرداری میگذر که باشد در تفاهم چون گل عین	مکن صرف زمین شور آب زندگانی را اگر در بسته نهجواهی بهشت جادو آبی را خزان زرد رویی باده با از خوانی را

وله

بوی خط خدا دل قوی ضعیفان را ز جسم جان کننگار املالی نیست ز زندگی بجز گرس را سد بکن مردار بیان کرده حلال است دعوی همت	که چشم شیر نگسان بونیستان را که بیم قتل کند و پندیر زندان را چه بدستت ز عمر دراز نادان را که جن جبهه شمارند مداحسان را

وله

وقت نغم نیست در بنال خشم خشن	هر که پیش از خود مرستاد است مال خویش را

وله

مرا از منزل آرایان طمع سوار دلما	که وسعت رفت از دست دل مردم بربا

وله

مطلبها هر از دامن شبست وقت عرض	که باشد بادبان کشتی دل دامن شبها

از خوار او بر او برودن آرد کسی با نیش عقربها	از بیدوران علاج در و نو و جتن با نماند
وله	
در هر سحر خرمی نه قدر این تکراره با تا که تیرسد در کرمین تخته پاره با	در کاشم ز دیده شوخ ستاره با صعبت غنیمت است بهم چو کلام
وله	
که خواستشما حوالان است نعمت عالمی اولانرا بشکر خندان شرفین دار کام ملکمانرا	تفاعت کن بنابر خشک تابی آرزو گردمی درین مهاسر پایگینفس چون صبح ممانی
وله	
که بزگرد که درت نیست خلبازی را	تجود سازی میل کنی درین خانه سازی را
وله	
بهر کجست آیه رحمت نستانه را بشکون آبا صبح چهار شبانه را	ممنون شوم ز هر که من کج کند نگاه در پیری از سر شک ندامت مراد است
وله	
مانه میم کس را که نه بیدار را مرد او اینم کس را که نه بیدار را	نسبت مردیده مانم ز تنه دنیا را زنده مرده بودا دیدیم ممتازا اند
وله	
لباس دل غبار آوده باشد چو غنچه را شویان را	برون پرواز بهیات است در فرود زون
وله	
آتش مفرد گلزار است ابراهیم را	سیت و یگری ز دنیا بنده تسلیم را

تا - خنده

مرد

شویان را

از صفای دل نباشد حاصلی در خویش را	وله	مان بخون تر میشود صبح صداقت گیسوی را
شکر تر روزی حسینان را بفریاد آورد	وله	ببرستان پاره سگ دشمن نمود در پیش
کوتاه سازش بود آمال خویش را	وله	پسند در شکنج پروبال خویش را
آنرا که نیست مسعت مشرب برین مهر	وله	در زندگی بر تنگی قبرست مبتلا
دل تو غافل شد زرقی زبان برین شود	وله	نی بر دهر جا که خواهد اسپ خواب بود
بی طاقتی است قسمت مستم ز جمع مال	وله	از گنج پنج قتاب بود در زرق مار را
صرف بکاری گردان روزگار خویش را	وله	برده روی تو کل سازگار خویش را
در شکایت ریختی دندان نوبت خواره را	وله	کنند کردی در درق دانی این سیاه را
فروع مهر باشد دیده اختر شمار از ترا	وله	صفای ماه باشد چه شب نهنده دار از ترا
نسیم نا امید بر برق گردانی در ترا	وله	لکن نوسید از نگاه خود امید دار از ترا

حسینان

بندیر

ورق

از زبان صاحب

از زبان دشمن مقصود کوه افتاده است	که پیش خلق دراز دست دست خاست
وله	وله
بیشتر دزد اول از چوبه نمایان مارا	نیست چون آئینه پوشیده و پنهان مارا
وله	وله
از رویم جهان ز پرده دارد کعبه گاهی را	بقدر نفس زیر پوست باشه خرابی را
وله	وله
منوان برگ پوشید چشم ندیده ما	سیری ندارد از خاک چون ام دیده ما
گفتم وقت پیری در گوشه نشینم	شد تا زیاده حرص قدر خدیجه ما
وله	وله
ای صبح بخاموشی کی دگشت تا دیدم	که سامان می بردست از اشارت کلام
وله	وله
نیست بردیا احسان دیده پر نم مرا	آب تار یک قناعت می کند خرم مرا
از عزیزان جهان هر کس دولت می رسد	آشنائی بیشتر از آشنایان کم مرا
هر قدر صاحب شود بنیاد نخل عمر است	ریشه طول اهل در دل شود محکم مرا
وله	وله
هر که دولت یافت شست از لوج طر نام	اوج دولت طاق نیاست کم ایام
وله	وله
دیده چشم محل خویش راه غفلت را	نجلوت سحر انداز خواب راحت را

بارید

نا

را

عنان تو سن چابک خرامم دولت مکن ز بستر نخل و ذوق غفلت مکن دو آتش ز نثار داغ غریب را	هنگام بر بست دعا می مقلوبان بز پشت بالش و از خاک تیره بستر کن ز هم بران موافق جدا شود در راه
	وله
چون آفتاب وقت زوال ست پیش شهرم گرم اگر نگذارد کریم را	بر اوج اعتبار فلک هرگز ارسانند گر در خجالت از رخ سائل که می برد
	وله
جامه نعتت چون شمشیر عربانی هر لاله بیاله جدا میسر دهر ما	نیت بر خاطر غبار می ز پریشانی سودا کیوه و دشت ملامی دهر ما
	وله
نسا زد گوشه چشم توقع گوشه گیری که نپداری ز بردار و مقامات حریری	در گوش قدر دانی من حلقه زر است خوشن آن زاده کرم دامن از فقیری خود آرا بچرخان بر جا بزرگ بینی
	وله
روحی تا بیم از سیلاب دریایم ما	نارزد
	وله
پسح دتاب از دست راه می فزاید مار را	زیر شمشیر حوادث پای بر جایم ما شنگدستی راست سازد نفس کج قنار را

عجبت از

خوش آن

	وله	بزرگ خستی نبود خستی کشاده جنین را ز خانه پدری کی شوند مانع فرزند
	وله	
	وله	زندق با آید بیای سپهان از خوان محیب
	وله	میزبان ماست هر کس میشود دهمان ما
سے	وله	ای فارغ از جهان مگرد گند ترا گر خراج سفای غوطه بگو هر ترا و هر محتاج می کند بدم آب عافیت آماده گرد اهلن خود چو شمع شود
	وله	
	وله	کی سبکساری ز هم زبان کند غافل مرا یار هر کس بر زمین ماند بود بر دل مرا
	وله	
	وله	پرست خود کند بیداد گرد بنیاد دولت سگر لشکر بگیا می سازد عسیت
	وله	
	وله	کجا اندیشه عقبیست عقل و فنونت را که دارد فکر نان و چاه بر دن زود ترا
	وله	
امر	وله	بقدر آنچه شوی پست سر بلند شود گرفته هم عبا بلند بستی با
	وله	

که صد سرست بیک حلقه که بند اینجاست تمام حستم که دستی شود باند اینجاست	از کمر سبزه شماران خدا نگم دارد تو مست خوابی قدمهای نفع در دل شب
نیشان مانع از جولان جرات نیست بی طولی است در تحصیل روزی که شکر از آن	فساد دور و گردان کثرت لشکر در این زمان گس برانی تردد و نمکبوت آرد برام خود
یکه هزار بار بر پیشش شود مصیبت که هست لازم تحصیل نام طلسمت	چنانچه از ناک افزون شود حاجت بهره ز جهان مرکب بنام تن چو عقیق
صاف اگر با خویش خواهی سینه احباب مایه اسب بسته خون در دل کند طلاب	در همه سینه خود سعی کن تا ممکن است نیست در میان مردم هیچ راجه خفا
آئینه می گرد من آدم گزیده را	چون سگ گزیده که نیارد در آب دیر
که در دولت نگم دارد عنان نفس کشان	از بر لبم و هم شمسوار پیش می افتد
بیرون ز پا خویش کن این نقش تنگ را	از خلق تنگ بر تو جهان تنگ گشته است
نگم دارد گرد دست دعا دامن دولت را	بجز در بار و اقبال کاری بر نمی آید

یا

مکشش را

	وله	
مصلحت نیست که بیش از نماید خورد		هوشمندی که بنگارستان افتد
	وله	
که در مصالح خود چرخ می کند ترا		خنان بدست فرومایگان موز نما
	وله	
یوسف بسیم قلب فروشد که چرا		خافل ز حق مشو با امید قبول خلق
	وله	
یاد دارم از صرفت این نکته که بر لبه را		سینه را خاموشی گنجینه گوهر کند
	وله	
شماره است که آماوه باش رفیق را		بجواه نوقدم خسته در سپهر وجود
	وله	
از ان عاقل به از گفتار میدانند نیت را		نشیند پرده پوش حرف گفتنی ده با
	وله	
آتش امان نمیدد آتش بیعت را		دنیای اهل خویش ترحم نمی کند
	وله	
که ام دیو که در شیشه نیست مهباب		فساد روی زمین از خراب میزاید
ساز گرم درین تیره خاکدان جبار		ز جهای گرم تبلخی خواب می نیزند
	وله	
انیت از زمانه لباس و غذا مرا		خست خوردن من و عیبت پوشتم

خست است

	وله	
هر که یا خود و گواه از رگ گردن دارد		می برد پیش دود و دعوی بمینی را
	وله	
بروز خود نماز که بکشت بال و پر		در هم شکست شوکت اصحاب فیل را
	وله	
بازین گیران عقلت گفتگو بجای		نیست ز آواز جرس بر داره خوابیده را
	وله	
چون شود هموار دشمن احتیاط از کف		مگر با در پرده باشد آب زیر کلاه
	وله	
هر که از دست زینماهی جوین ساجست		برو عالم تدبیر گوشه زیندانی را
	وله	
چشم در ضح المی یا بکن لب را بنید		بهر از خواندن بود و بدین خلاصا
	وله	
تمام کار هرگز در گره پیر نیز گلاران را		که از دیوار پیش راه یوسف در نشود
	وله	ناقله
در رضا جوئی حق کوش ز خشنودی خلق		ترک واجب نتوان کرد باین ناقلا
	وله	
نیست اوج اعتبار بوج منور از تابان		کوزه خالی فترت در دوازگنار باهما
	وله	

	وله	می بینم
گر بپای هر در لباس صوف و بنجامیم را		نظر از دیدن به پرده داری میکنم
	وله	
بره از دست در ایام بهیشتی		ز تاشیر سحر خیزت روی صبح نورانی
	وله	
گوشه غزلت بهشت جاودانی شد مرا		پاس صحبت داشتن ز دور خم انگنزد
	وله	
نمفتت های پدر از پسر شود پدید		دو بهر خم زنگ در نشیبه درخت خبیر
	وله	داشتن
عیب پیش پانیا میرد ز نظر طاهوس را		از خود آرا مان نمیداید بکلیت چشم دا
چند خواهی جمع کرد این مایه نسوس را		هر که ماند از تو بر جا اصلش باشد دروغ
	وله	
کرد در ایام سخت ما قفصای خوابها		دولت بیدار اگر یکمیزد بخوابی کشید
	وله	
زنگ از آئینه می گردد ز خاکستر ط		مانسوز و آید و در دل نگردد و سینه صفا
	وله	
مانگن بر خود تسازی جامه ادراهم را		صبح چو بخت شود در خواب غفلت بر سر
	وله	
بگذران ز خواب غفلت این شب تیار		چشم عبرت باز کن گردید چون بیت

روشن

مکذرات

چرب نرمی رتبه دار در باجرامی حکیم	یمنمایر زیر دست خویش بر دامن آب
کمان نرم سختی از کمانش سبکتر دیم	سیر با آشنایان ز نیما را ز صحرای
چو مر سفید شود دست از خضاب سپیدی	نمان مکن شب تیره صبح انور
بازی همواری هر مخور از دشمنان	هان سوزن بر پیش افکن سگ دیوانه
اگر چنین بسیار است ز تنمانشینی	کجی صد گرد و در جمعیت اجاب عیش ما
از پس گرفت تکی دل در میان مرا	در کام هر بنوعی نگرود ز بان مرا
گل هر زخده بلبل میدرد هر زده نا	دل چون شعله شامه دین گستان
بر گردن تو طوق گلو گیر نبیگی	بجز ز خانی که سلیمان کند مرا
رشت او چون ساز داد خود در خود	لازم افتاده است خوبی ز دست خشت
بروایت یای موصده	
دست خواجهش چون کاشان پیران	هر چه بنیوادت از عالم بالا طلب
بل همت ای که در دروس روان خطا	از روی هر دو کس عالم را از روی طلب

ملکشای پیش

این همت را مکرر در دروس خلیفت از زور هر دو عالم را از روی طلب

	وله	از تندیست از منظر خیارین هیچ دوام را حتی مرغ در نام سراسر خاک نیست
	وله	اگر چه انگندم بر دهن نان خلق از کجوی قسمتم چون شمع کاهش شد گشت بوی
تن ماله	وله	بست باطن پروردان صاحب ملک بالطف پیش تن پنجه قصاب بر خود مال را از پس لوی چرب
	وله	نیت بر نیکن ملان مجرومی مل گران کوه با آن ننگر تکمین بود حاضر جواب
	وله	شاه و گله ابدیده دریا که دیلان پوشیده است پست با بند زمین و آب
در یادان	وله	در غری میشود دلمای نیکن دیده روزی روشن دلمان را چشم زخمی لازم دل بهر برعم است عمل که اسب تمز را
مستعجل	وله	عیت نشین از آینه عریان مادلت چاک جوگنم نشود زمان سینه بر تیغ مگر آب ز عمان
منه	وله	زوگمداشتن از صاف غیران آسیای فلک از آب دروت خالیست روغن از ریگ مکش لب بطبع چرب کن

اوله	
آینه شود مال پری طلعان طلب معیار دوستان دخل روزها	اول بر ذب خانه در گمبهان طلب قرضی بر سم تجربه از دوستان طلب
وله	
تر فیض صبح مشو عاقل ایسپاه درون عبار قافله عمر چون نمایان نیست	صفای این نفس غبار را در یاب دو اسپر نقتن لیل و نهار را در یاب
وله	
نیست سیرانی ز خون خلق ظالم را بر گل	هر که خبیر نشسته لب آب روان بندید

ردیف با می فارسی

درون گنبد بر کون فتنه با رخسار فلک ز کاکشان تیغ بر کن استوار فتاده است زمین پیش پای صهرم ز چار طاق عناصر شکست می یازد اگر بخلامت شب پرده پوش بی ادب دو چشم روشن ماهی در درون برده آب بچشم دام زدوق شکار خواب برفت ز نام کاتمه لیلیه بلال شب دارد بسایه علم آه خویش را برسان حلال نیست بر بیماری دار خواب گران	بزر سایه پیل موسم بهار محسب بزر سایه ستمشیر آب دار محسب چو گرد بر سر این فرش متعار محسب سیان چار خالفت با اختیار محسب توی ادب ادب خود نگاه دار محسب دو شاه است که در بجه کنار محسب اگر تو یافته لذت شکار محسب نصیحت من مجنون بیاد دار محسب بشبه که خنک بفرود است ز نیار محسب ترجمی کن دهر و دل فگار محسب

دوران

بهر زنگسار

دلی چو آینه داری پر گیاره محسب زینق پر مهر کویح است ز نیار محسب برغم دیده کلچین روزگار محسب ز تخم اشک تو هم دانه ایگار محسب نصیحت دل آگاه گوش دار محسب چون نقش صورت دیبا یک تار محسب سببی بزرق نبات کردگار محسب چو پیش بگویم از بهر آن نگار محسب درین نظیره پیر مرده ز نیار محسب تو نیز خرد زینبی درین بهار محسب	بیش زحمت اهل گناه کن شب گیر بچینش نفس خود بین به عبرت گیر گل سر بدر چشم بیدار است زین آب تو کمتر ز هیچ و بهتان نیست حصار جسم تو از حقیقت و گوئی ز حقیقت میرا که دولت بیدار ششم بالین است بزرق مطرب قومی روز با شب کردی بندوق رنگ خاک کوکان نمی خیند شده است که همه کس مرده هرگز نکند ز نو بار بر نفس تیره ذره خاک

می شود
مهر - مر

جواب آن غزل مولویت این صاحب
از عمر یک شب به کم گیر و ز نیار محسب

ردیف تمامه قوتانی

ریشش خود را ز چشم خلق پنهان کرد آتش سوزنده را ز خود گلستان کرد	در بساط خاک گنجی را که می بای نیست خشم عالم سوز را که ز زبان کردن کل
میرا به از خلق با هر غمی که هست	بایستی است ما در هر ماتی که هست

تعلق

سبج
به

	صائب دو شغف و نذرین عالم بیخ	آنرا که سافندگی نقتی کمی که هست
تو دون گندم بردن از دخت او را بگو	تا برانی پیش حق بگو عادت من	مسبح
وله	وله	
که ما در دیر روزم وجود تو زنده است همان دست که فایز غزلش میبرد که شاه عثمان دروغ سوگند است اگر زیادتی هست حسرتی چند است	که ما در دیر روزم وجود تو زنده است همان دست که فایز غزلش میبرد که شاه عثمان دروغ سوگند است اگر زیادتی هست حسرتی چند است	ز سادگیست بفرزند هر که خزند است دل در دست اگر هست آفرینش را سخن شمرده نمیده گوی بیوگند بیر فاک غمخوار با مردم درویش
	ببشرت ای می برده است پله صائب	قبیلت از لی هر دونه که خرسند است
استادگی عکس درین آب بیان آسودگی نیست ز مرگ در آن اگر هست یقین اینمیزدیش بیان	استادگی عکس درین آب بیان آسودگی نیست ز مرگ در آن اگر هست یقین اینمیزدیش بیان	دلبستگی خلق بهم گذران نیست پیش در پس او را حق خوان نیست چون زرق تو سپهر افلاک نهفته است
وله	وله	
این سخن از مستی ارباب دولت است	این سخن از مستی ارباب دولت است	می کند کار شراب تلخ آب بے لجام
وله	وله	
بیماری هر شعر مقدر حکیم است در شپت صدت که هر شهرت آید است	بیماری هر شعر مقدر حکیم است در شپت صدت که هر شهرت آید است	در بادیه مآدود و پیرمان نتوان یافت کامل بهر آن در وطن خویش غریب آید

غنی

خلق

بر سفره

بادیه مآدود

صائب

	وله	
بهر چون دگران دیدن ظاهر کار است اے که اسلام با بقدر قسلی شده دل افکار سیریش داز به خواب آسان راغنی با در مکان بکاران	وله	بشم بر روی چون آینه بر دیوار است که خدمت مردم چه کم از زار است بشم به راه چراغ سوزین بیمار است نخل بے بار بدوش چل را بار است
	وله	
همیشه دیده سوزان از آن برین است بخمن دگران هر که می برد پیش که قبلا نظرش رفته های آن است هزار رخنه فرون در دوش مجرب است	وله	سوز زلف چو
	وله	
گرا از لباس برائی نمی شناسند اگر سخن ببل از گوش بیش تر رسد بهین گروه که بکرمک بشما تیرت	وله	سخت
	وله	
که م دل نتوان گرفت از جبران روی آتش آردن بر دهن از سنگ راه چون خطائی از تو سبز دور بر خطائی کردی	وله	اهن است
	وله	
سختت جرم نه ملک سلیمانم از دوست از خطانا دم نگزینم خطا را دیگر است	وله	پشمانی
	وله	
	وله	نه برای

شهباز
درد
بستر

خوشا کسی که ازین نو بیا بهره در است	بیار غیرت شبانیده سحر است
همه ز خود ندانند بے عمان صائب وگر نه منت مشد دل میزد و در دست	
ولم که حق خود طلبیدن کم از کدانی نیست	بهر که هر چه دوی نام آن میر صائب
ولم دستیگر نانشاد دوست بالا کردن است	بیت ناقص گمانی بهتر از اظهار عجز
ولم بگسل از کوفین گزافه و قنایم است تولیش را در هم شکن گرتو تیا میاید	روی از عالم گیر دان گرفتایم است روشنی چشم از خواهر سر همه مردم بزرگ
ولم حور رشید بود انجمن آرای تیا است آسوده بود خلق ز گرامی تیا است	از دماغ چو گرمی سنگامه و لهما در سایه کوه گشته باز بلندی
ولم نفس خمرده زندن ز کرا بل عرفان است ترا به حاصل ازین آبیای زندان است وگر نه نیست و بله ز ناد سوداگان است عصا جو از کت بسوی قنای تیا است وگر نه لب تن سده سکه در اساق است	عنان نفس کشیدن چهارم دان است گرفتیم و نگریم کلام خود را نرم نهادیمت تو سویان بخود نمی گیرد بلاست نفس خندان چون دوست عقل است به بند و روح آه زوداگر مردی

بود

	زیر آب رخ خود بر لسان صائب که آبرو پوشود جمع آب حیوان است	
وز زمین سپنها تم نفاق افشانند راه نژد کیش دل مردم بر آوردند	وله	در مجالس حرف سرگوشی ز بدن بگریز راه بسیارست مردم را بفریب حق بی
که فیض صبح دهر چه به که بی چین است	وله	هر آنچه می طلبی از کشاده رویان خواه
بادمان خشک مودن لب دریا جوت بانی بهوی می کشان در مجلسین صبا جوت عشرت امر ز زنی اندیشه نژد جوت	وله	با کمال احتیاج از خلق ستغنا تو نیست بادویان کشتی می نغمه مستانه است تکار شبیه تلخ دار و جود اطفال را
	بسیجکاری بی تامل کرد صائب خوب نیست بے تامل آستین افشانند از دنیا خوش است	
ورسایان خود با ستغنی از افسانه است هر که می گرد و وطن با کوردگان دیوان است چون فضل انما و همان با حیا خانه است	وله	عجالت آریاب دولت را بسدنگ کار آنکه بگویم یا خیالان بی ادب از عقل نیست شود و گردون کام چو یازم از مرغی کند
ز فرخ و وصل حرام و حلال معلوم است	وله	حلال صرف محالست در حرام شود

مردم هموار را از خاک برمایه گرفت	وله	ز شتاهای بنی کره را در گهر باید گرفت
در نیمجان که سر انجام خاتمه برد از	وله	عمار تیکه بجای خود است و ساز
دل تو تارک خامی ز آرزو دارد	وله	چو عنکبوت تر کار ریلسان بار
آفت دولت با بنای مان معلوم نیست	وله	لقمه چون افتاد دریه استخوان معلوم نیست
طفل اندایه را چو بر شست و جوی سبز	وله	ز شتی ز آل جهان بر بناقصان معلوم نیست
گفتار جابلان ز شنیدن بود و	وله	سبح را قسمت در پانچ و تابی نیست
روزگار زندگی نقش بر آبی نیست	وله	سبح را قسمت در پانچ و تابی نیست
در خود آرائی خطر با مضمر است	وله	حلقه قرآک طاروس از پیر است
شیر بیگانه است آس و دیگران	وله	شوربای محویش شیر مادر است
نیست بنا پاک از عرضا در سخاوت سود	وله	در تلاش نام سیم و ز رشادت جود
تا در نزد دست نفس جان رود اند	وله	بر باد پاس عمر تا زیانه است

	وله	
با زمین افتادگی از آسمان زمینیه است		خاکساری از بزرگان زمان نینیه است
	وله	
هیچ باغ دلکش چون دیدن آفتاب نیست		از نفس خوار عرض گر پاک باشد سنبا
	وله	
اما دمی که باعث ایهای عاقبت		چون صبح زنگانی رشنه لایق نیست
	وله	
در جهان فی نیاز می هیچ کس در پیش نیست		در دل در آرزو راه نم و نشویش نیست
بچه نمینا نر بنوع عمل جز پیش نیست		در روزی مسک جمع مال نشویش نیست
	وله	
در ساز نغمه را خیر از گوشه ای نیست		از هیچ دو تاب جسم وان بال نیست
آتش بگری عرق انفعال نیست		در روزم بنیگن و نام گشت مبر
	وله	
از کار هر که دست کشد کاروان است		در کارخانه که ندانستد قبر کار
	وله	
دست آخر همه را باخته می باید نیست		من گفتم که قمار از همه عالم برود
	وله	
دیگر نه نینیه دلختم را هر دو نیست		آوان ز برده دلی شد ز مردگان ممتاز
	وله	

از تبه دیوار آسانت بیرون آمدن نیست ز بنور عسل پاشگاه از جا خوش	و امن از دست گرانجامان کشیدند خانه چندان که باشد مختصر شیرین است
وله	وله
نامت نیست که عنوان نشود عمارت کرم و نخل ز پیشانی دربان پیداست	وله
هر چند تو شمن است بکدرستی از کرم خوشتر بود ز سائل نمود در پشت دست	وله
سیر که عاقل الفصاحت می کند دیوانچه است نفس خائن ز زندگی را تلخ برین کرده است	خواص غفلت برده را طبل رها افشار است وامی آنکس که در زوش رود درون خانه است
وله	وله
می گوید بیگانه دولت آشنایان ز هم بیشود نعمت بقدر بهمان نزل غنیمت	سیر سده کس بر دولت آشنایان غنیمت است هر قدر آید باین دیرانه بهمان است
خلق دشوار جهان را برین آسان کرده است عشق پای زرقان هموار سازد راه را	مازه روی زمین آتش را گلستان کرده است هر که را دواعی عزیزان برین آسان کرده است
وله	وله
هر از جان عم مال و خیرین بیشتر است می رسیده نعم جلوه می کند چهار	حکایته آتوبه ستار بیشتر ز سر است سفته های پدر حمله طایفه سراسر است
وله	وله

مخت آبیادی که عیدش ز بر روی برکت است	وله	تا محرم تا چه خونماورد دل مردم کند
اره این نخل هر گشت خنده زمین نماست بوست ارباب بدعا مالاً ترین دستهاست	وله	از بابل شادمانی سر بلند آن عاقل اند اگر چه دست اول دولت هست ز طایفه
صاحب کسکه همچون صدف باطلت است	وله	زرقش رسد ز عالم بالا پای خویش
هر که در ایام دولت ما از دل بر نماست طبع فیاض کرد ما بر ام سائل بر نماست	وله	بار برد لها شود در پایه افتادی تالاب خود پیش کشودم راه در بسته بود
پسته میخورد است گوی سوزا هست می خورد خون بیشتر کس که او بنیاست	وله	عیب نادان در زمان خامشی گویاست رفت هر کس را اینجا کند سوزن علاج
دین بریشان نفس آینه من باشد هر سو مو به تخم ابر گنبار شده است	وله	دل من تیره ز بسیاری گفته شده است نسبت از دستم اندیشه که از شرم
در سیاط من همین جوار که انجلیت است ز اداری جمع فن ای چیز با برکت است	وله	در بیار فوجانی آنجا مانده است پیش از آن که طبع عک است پارکمی
	وله	

ز خود بدون شدن ما یک نظر بسته است کسی که نوشته باز از سفر بسته است اگر نه رشته باها بیگر بسته است عزوبت سفر من بهم سفر بسته است	هیچ بوج مرا غیر چون شمر بسته است ممد که قبل رحلت شاهویه او چراغم در گران میگذرد پریشا نم مرا فتیق موافق بود همه آرد
بجز رخ میرود تا خوردین جهان صاحب جو سکه هر که دل خویش را بر بسته است	
بر دل آسوده راه بجهان بسته است حوص سیر از عبادت مراد بر چوب بسته است	هر که چشم غمبت از نظاره مرغوبت گفتم از دنیا فاشم دست در پایان غم
وله	
بال و پیر این طایفه از بهت عادت تکبیر فنا فاقه سفسره طاعت پشت از کوتاه بنیسا بقوی کرده است	ارباب محم را چه غم از بی پروبایت نفرین بود از اهل عمارت زنجاران ازه دل هر که روی خود دنیا کرده است
وله	
که دالم از نفس این شمع در ره مادا و گره ز شمشیر گردون بر از بر ترا که زنگ نشسته آینههای فولاد است	از بان بزمی خویش خلق می لرزند تشی مست چشم تو از سرمه سلیمانی بر کلفت است خط پیش نخت و یا ترا
وله	
شاه بی گلزار رنگین را به از گلستان است	میوان مدد بردار نیاب که هر که
وله	

ترا کسی که به آه سحر نخواسته است کتاب همت آن سائل تمیز است خوشا کسی که درین خاکدان بجزود و...	ز نخل زندگی خویش بر نخواسته است که غیر داغ چراغی دیگر نخواسته است کشاد کار خود از هیچ در نخواسته است
.	وله
امید است که شیرازه گسرد و...	ز تار و پود جهان رشت که هموار است
.	وله
نیتوان نمود دل را بجنده بزدن بود بریت تا گهر عاریت ز دامن خویش	ز خنده روی کل تلخی از گلاب رفت غبار تیرگی از چهره سحاب نرفت
.	وله
و امیکه غیر خورون دل نیست از آن	امروز در بساط زمین دوام نیست
.	وله
مار از زبان شکوه ز چو زمانه است	یا قوت دار آتش مار از بانه است
.	وله
ز نام که دل عمان تو کل ز دست	در کار خویش صد گره از استماره است
.	وله
بشود روشن گهر اول سیاه از عیب	از حکومت رویا بی زرق و خرام نیست
.	وله
شور ما مینه دار هزار فرق است	خوشا کبک ز کوضع زمانه بچرا است
.	وله

پای جهان نود و نه پالم نه است	بیری اگر چه بال دیرم رانگشته است
	وله
آنکه آسودگی از افسردولت می خواهد گردد اشکر باندازه نعمت میجو است	داست از جام نگون با گلبرنگ طبع که باین عمر کم از عهده بردن می آید
	داست باران طبع از کاغذ انبری صائب از لیسیمان جهان هر که سخاوت می خواهد
خانه آئینه سنگ از کثرت تمثال نیست حجت ناطق بغیر از ترک قیل و قال نیست	بار بر مجنون با جمیع اطفال نیست گفتگوی معرفت کم کن که اصل حال را
	نیت صائب بر در لیان جمع سیم و زر گران از گرانباری غباری بر دل حمال نیست
	وله
چه توقع ز عزیزان دگر باید داشت پاس تسبیح ز صد را بگذر باید داشت	یوسف مصر شنیدی ز اخوان کسند نور کبے خاطر آگاه نفس خفت نیست
	وله
هستی بهیومن در وصف و حال رفت از سیه کاری بخرج نامه اعمال رفت بر دل من این ستم گزیده امال رفت باقی عمرم اگر خواهد برین منوال رفت آب نتواند بردن از چشمه نغز بال رفت	چون تلم در حیات من قیل و قال رفت آه که عارضن سیاسی با می بودم تمام رفت بر گس بر گز رفت از دامگاه غنکوت رفت در بساط من نخواهد چرخ گفت افسوس رفت تا که چشمتی بسکود در دلان ما گردید عام رفت

	وله	
ماه ناقص بر ترا گردید کاهیدین گنت		هر کمالی راز وانی هست دزیر فلک
	وله	
بد کردن خلایق بر همان اختیار است		مجبور حق نکرود آلوده معاصی
	وله	
ظرف صحبت من صورت دیوار است		چون بگریز ز دگانهست مراد سخن
	وله	
از برتری که تازه شود جهان از دگر است		روی کز ذر نهمیه است آبرو کجاست
یارب زینجهان دل پی آرزو کجاست		تا چون حریم کعبه بگردم بگردم
	وله	
این نفس گل میش بردستار مردم تازه نیست		بلوه قبرت رنگ اعتبارات جهان
	وله	
در هر دلی که دسوسه استخاره نیست		کسرتگی چو سبز صدر بگذر گذر
	وله	
هر کس که شود در اینجا که نه لب است		ردی این گذر که سیل جود است
	وله	
از دو عالم دست شستن این عمارت است		با تعلق سجده در دو نگاه حق قبول نیست
چنانکه در پیر این بویست چه محتاج رون است		پرده پوشی دامن آلودگان لازم است

ولہ	گر باین عنوان تکلف مجلس آرا کنی	زود خواهد آشتا با نزار هم بگانه سر
ولہ	بهر گندم کرد آدم ترک نهامی	چاره از ایوان نعمت مست دان از حاتم
ولہ	صورت احوال خود را چشم کوه بین	آهنگه از سنگین ولی آینه مارا
ولہ	در صلاح این ظاهر مگر با پوشیده	بدر خود را زین چرخش بشده میباید گرفت
ولہ	حلقه و دام گرفتاری دین دانست	بایدی لب بسته را قلاب تیغ اندر گرفت
ولہ	مے برد دل بنجیر و ز مبر اوج غلبا	طفل نا آنا دور اندیشه از نام نیست
ولہ	شکار اگر چه درین سپن است بسیار	مرا گرفتن عبرت ز رفو کار بست
ولہ	چون بکلا میشود ما زل فرزند چین	در بر و میمان غیب یبتن خوب نیست
ولہ	آن آره که از تیزی دندان جگرش	در شرب و حش ز دوکان سین سلام
ولہ		

روح را با جان عزیزان نعل در آتش نهاد	ورده تا صد سال آهنگ سفر از تن بنداشت
از ملاقات گرانجانان درین دهر	سود ما این پس ترک زندگی آسان شدست
بقدر وسع معاش است خلق را میدان	عجب نباشد اگر خلق مفسدان تنگ است
در عهد شبب تکوه نسیان چرا کنم	کم نغمی است اینک جوانی بیادیت
آشاده رو ستوا ز جوتخت این باش	که سنگ بر در زار بسته هیچ کس در دست
پیوسته راست سلسله موجها بهم	خود را تشکسته هر دل با تشکسته است
سخن تلخ اگر می گذرانی مردوی	دعوی حومه تنها بقعه نوشی نیست
رسم راست که جوش تهر شاخ نشود خم	ای سیر ترا حاصل ازین قند و دما
فنده در چشم آب گرداند	تا تم و سوراخ این زمانه کیست
از در تهری سپهر درین باغی ماندم	چون سر در مرادستی تهری بر سر بادا

	وله	
کیه ترا از پیشی که سازد و نسویدان بر از		در حقیقت نیست یک ظالم که خدیوین ظالم است
	وله	
سبز فرازی میوه از اذگیت		سرو و حفر راه این دادی بس است
	وله	
خدا غنیست ز عصفیان ماسیه کمان		لطیف چه زبان از تکت پهن است
	وله	
روشن گهر کسیست که خوب است را		برخو بستن چو آئینه هموار کرده است
	وله	
روی کردنی نکشاید بینی است		حرفی که مغز نیست در و ناشیدنی است
یک دیدن از پیر آندیدین بود خرد		هر چه روی مردم عالم ندیدنی است
	وله	
عمر عزیز قابل سوزد گداز نیست		این رشته را مسوز که خدیوین دراز است
	وله	
فردا چونم زیاده ز امروز میرسد		امروز خوردن غم فردا چاه است
اردیف ثنای مثلثه		
بر سنگ خاره زو گهر آبدار خویش		هر کالی که کرد بقاص عیار بگش
صاحب نصیحت است ز جوادان		تا صلح ممکن است اختیار بگش

ردیف جسم تازی

گر رسا ندر فلک باشد همان لعل کج	چون که از دست دل بسزین مزار کج
کفشگر در آخاط پایی نامهور کج	را آستان آینه شش کج نیزان کج
زیر گردون هر کجا باشد شیون اچان کج	وزیام کج نسا از تیغ قدر خویش است

وله

از هم این شاد اقامت است در آفتاب	بیرخ نمن بود پیسته گرد اصباح
میشود چون نزال عابرو بر اصباح	در شجاعت آدمی هر چند چون رستم بود

وله

بیز حسن خمد او ادب ز پور محتاج	نبست رد عرق او ده به گوهر محتاج

ردیف جسم فارسی

ریش است و همین جود و شاد و گریخ	از زار بسیار مجنون که این بوج
ایم و همین لذت دید از و گریخ	صائب نه خوشبها که درین عالم نیست

ردیف حاکم حلی

ریش و ستاری بجا مانده ز بار صلاح	در چین کس نمیبایم انوار صلاح

وله

که صد کتاب سخن هست در جریده صبح	نمک برید و غفلت کن از سپیده صبح
مشو چه مرده دلان عاقل از سفید صبح	مساز جامه احرام بر کفن ز نساز

ردیف وال جمله

عقیق نادل بر خوبی از زمین دارد	دل رسیده ما شکوه از وطن دارد

	وله	
که چون خشک چو گردید خم نمی گردد		نوبهار جوانی اطاعت حق کن
	وله	
بچرم ز رو روی دیوان نمیکشد		روز حساب عید بدخود حساب را
	وله	
در فرودس برود دل ما پکشانید		چه پیشتی است که آن نیدت قبایکشانید
	وله	
سخت تر گرد و گره چون تر شود		نجل مسک از می انزول تر شود
	وله	
پیشم آینه کجا سپر ز تمثال شود عرق از بارگران قسمت حال شود		حرف راتنگی از خون نبرد مال شود بهره خواهد از اسباب بجز محنت نیت
	وله	
که سر و لب آب الیستاده میباید سگ درنده اسیر قلاوه میباید		ز پاس غرت روشندان مشتغال عنان نفس زلف دادن از بهر نیت
	وله	
شانه در عقده کشائی بر طوی دارد		کار چون هر گره افتد بر عادت است
	وله	
خنه عید بدنبال محرم دارد		ماتم و سوره حیوان است از خفته زمین
	وله	

مجردی که گرفتار کدخدائی شد	وله	شاد و پست که بستند سنگ بر پایش
که قلب دشمن خود بخوار این علم شکند ببوس دست کسی را که این صفت شکند	وله	مرا دست نو امان ز آه روز مصفا کمان مردی مردانگیست خود شکنی
چون شود مغرور عامل سب چه گردانی کند در سر آغوش هر سو در سلیمانی کند	وله	زیلف دلمار ابد در خط بگسائی کند معنی فراموشی نیست جز ای حکم
که از دل بتکیا بر سر اسباب می لرزد تا آنکه در سمور و قاقم و سنجاب می لرزد	وله	بنفیکت پیری ابد این عیینه در اعضا ز عیانی ز عرق میریزد از در و پیش چهره
پا ز مادر و از خط این نامه را موی سفید شده دل ما شیرست غفلت از موی سفید	وله	چشم ما را برده غفلت شده ابروی سفید دیگران را اگر ز پیری صبح گاهی دید
که شنیم آئینه آفتاب می گردد که هر دعا که کنی مستجاب می گردد	وله	خوش سادات آن دل که آب می گردد مشوره وقت ملاقات و دستان عاقل
خفت در بسته از بهای غایب مرشت	وله	در گذار از گفتگو تا ساغر جوست و نه

زود کافر یادمی آئی اگر گوشت دهنم	براز گوش گران این محبت با دوستش
	وله
چون مه آنانکه که جسان فلک با لیدم وامنی بود که از صحبت مردم چیدم	زود از بلا غری انگشت نامی گردد گل بنجارا که بود درین باغستان
	وله
آماج زرقا هست بر سر فزنا - بود	دولت دنیا گوار نیست بر رفته ندان
	وله
ز گرد و مٹی گهر بے با شد که دامن فرصت ز دستم ریاشد زمی که طبع خود چون گهر باشد غبار خیالت مرا کینما شد	دل از خاکساری بهشت خدا شد شد امروز بے با دیان کشی تن سبک چون پر گاه شد در نظر با ز نغم گنہ قلب من گشت راج
بسائل رسد صاحب از شور دریا	
چو خاشاک هر کس که بیدست و باشد	
پیاوہ ہر کہ شود بار کاروان گردد کہ میمان خجل از روی میزبان گردد نہ دوستی ست اگر گردت آسمان گردد	از کاپلی بیطر با جوان گران گردد مکن تکلف بسیار گرموت نیست بچود کردن دانه است آسیر چشم
	وله
پیش از ان از نفس خلق مکر گردد	دم جان بخش بسم سحری را در یاب
	وله

شبم با قتاب ازین بال پر سر	افتادگی گزین که ازین خاکه آنست
ز آتش رشته های شمع با هم کزیران کرد	ز فیض عشق دلگشا کف مهربان کرد
بجا که فزون نشیند تر چون وز کمان کرد	جو آنرا صحبت پران حصا عاقبت با
این دست و دهن آب نشان یک برآیند بانی پر دبابی پر دبال دگرانشند	این ز پدروشان خدا بجز آنند از مردم افتاده مدعه جوی که این قوم
صاحب نظر عاقبت اندیشی اگر هست کس بر گد و نوایان جهان خوش نمرانند	
دین گوینده را تلخ اول اندویش کرد	آلمانی را مکافات عمل و آستین دارد
وله	
که دید نقش بی مورد در شکر ماند هزار سال اگر آب در گهر ماند که چون قلم ز تو در هر قدم اثر ماند خیل بیج در عالم بیرون در ماند که در چنین گل نشگفته بیشتر ماند	ز حرف بر لب شیرین او اثر ماند فرین صاف دلان شو که بهیفا نشود بسر نیامده طومار عمر جیب کن کجا است گوشه آسوده که چون تعلین بجنده زندگی خویش را رده بر باد
وله	
که جاف و خسته از سیل انخوان کرد	ردی یوسف کندان روز جبار روشن

ماریه جیل شود هر چه زحمت کشند جگر شیر که دارد در که بجزرات کشند آگوا از صبح کسی حرف صدقت کشند	وله	هر که گفتار صورت از سر مخالفت کشند سخن راست نگوید که هر آلود است روزگار است که تصدیق نمیباید کرد
زان بر گهر اندیش که هموار نماید	وله	همواری تیغ آفت جانها سلیم است
بخوابی یوسف بجزم از زندن بر آن	وله	ز قید جسم جانها عزیزین آسان بر آن
چه دولتیت که باراهمین بمانند که می کنند تر جریح تا عطا بخشند که گوشه تیواز عالم رضا بخشند میر که قوت سر نیچه دعا بخشند که در عوض تبه جام جهان نما بخشند	وله	در آن مقام که شایسته بر گرد بخشند آریب بود فرمایگان محمود ز زینار دهند اگر تبه در بسته خلد پذیران نیست فلک چو مهر هوسین بود بفرمانش تن سفالی خود را به هم شکن صائب
دوستانرا هر که در ایام دولت با کرد	وله	دانع دشمن گامی زنده در آن کم در
	وله	
از دها فرعون در کف عصا میشود	وله	لفس سرکش بی دیار بنهائی میشود

جو شن داؤدی اینجا شاه راه نام است	سخت جانی مانع تیر قضا کے میشود
	وله
خانہ ارایان ز تعمیر درون غافل شنید	اصل نشان چون بو بو کل خرج بگاشته
	وله
شنید که می شنکند سنگ سنگ را	از سنگ بیشتر خد از همه گر کنند
	وله
جمعے که زیر خاک دل پاک می برند	با خود بشت رایه تہ خاک می برند
	وله
سینه پیش ناخن اما سبز و سپر	ہر کہ خواہد چون عقیق سادہ نام آور شود
	وله
می شود شیطان پابر جا و دیگر نفس	در جهان آفرینش ہر جہ عادت میشود
صاحب از ہر کس کہ داری ز نجستی اطہار کن شکوہ چون درد دل گزہ شد تخم کافت میشود	
	وله
زنگہا و درد در دوشن می نمای خویش را	از سہ کاری مرا مو سفید آگاہ کرد
	وله
از سر زانو خود آئینہ دارت دادہ اند	ہنگر این آئینہ از بہر حکارت دادہ اند
کز ز ظاہر سیر چار دیواری تنی	خصت جولان بردن زمین چہ صارت دادہ اند
میتوانی دو رخ خود را بستی سخن	کو تر نقدی ز حتم اشکبارت دادہ اند

اگر بیخون شمع نماند در دل شبت با بیدار با حسب بهر چه اظهار نسب باید کرد از کریان چه ضرورت طلب باید کرد	وله	دولت از دیده بیدار طلب باید کرد استخوان جا تا شیر نه گیرد هرگز ریزش ابر نباشد به نشتر دن موقوف
کس بوی خون ز نازد تا تا نشنود	وله	از خلق خوش نهنقه شود عیب آدمی
اگر تخم سوخته حاجت نیو مبار ندارد که پشت آینه وشت زنگبار ندارد لبی که شکوه زا وضع روزگار ندارد	وله	ستاره سوخته پردای اعتبار ندارد تو از سیاه دلی روی خود خلق تباری همیشه حلقه ذکر خفی است مهر دهاش
که غیر گرد ز گندم با سیانه سر خدا کند که کس با به کبیا نرسد	وله	ز مال رزق حریمان بود عبا بلال چکر گران بود زرد روی منت
غافل ز ذکر حضرت یزدان چرانشود	وله	آنرا که هست چون نفس خود مگر می
صائب ز بهیچکس سخن دل نمیدهد در شوره زار کس گهر افشان چرانشود		
بیا پرده آنکه زخمی تیغ زبان شود	وله	در تیغ زهر داده امید نجات هست
	وله	

قصر این دیرانه را تعمیر نتوانست کرد سه درخت خویش را تعمیر نتوانست کرد با کمان یکدم در آتش نتوانست کرد	چاره دل عقل بر تیر نتوانست کرد همه سرانجامی نمود زنی هم آغوش نهند در بیکر صحبت پیران جوان با یکدیگر
از تیر دل به یکش صائب درین بتا نسرا خنده چون غنچه تصویر نتوانست کرد	
وله	
در بساط تو همین گرد سخن خوابد ماند از تو هر چند دو صد بالین بر خوابد ماند نقش در آئینه آفریند در خوابد ماند	بچه زرد سیم نه لعل زنده گهر خوابد ماند خشت بالین تو سازند بر تاشانت اینجانبان آئینه هستی مانقش در یکجا
وله	
در نه مرگ این رشته را کیسای عاقل میکند هر که صائب نفس را در حلقه فرمان کشد گردن شیر تریان را در سلاسل میکند	عقد ده دستگی را اندک اندک یار کن در قیامت سر بر پیش افکند نه چیز ز خاک هر که اینجا گردن از بهر تماشه میکند
وله	
بوی کافور شنیدی دولت سر و نشد که باین طایفه آسخت که نامزد نشد	پیر گردی و کشت امت ز رو نشد بوی کافور ازین مرده دلان آید
وله	
که در صد سالگی دندان بر آید	هم از کودک مزاجیهای حرص است

بر چراغ زندگی دست حمایت میشود	وله	دست هر کس را کمی گیری درین بجا
بپوسد میره او را که بر تو حق دارد کسی که دامن شب ز دست نگذارد چنان رود که دل مویز انیا زارد که خیر اشک و گردان منی کارود که هیچ طایفه را بے نصیب نگذارد	وله	کسی که عیب ترا پیش چشم بنگارد بدست نم نشود قبلا گریبانش بزرگ اوست که بر خاک همچو سایه ای کسی است صاحب خرمین درین تماشاگاه میان اهل سخن گفتگوی اوست تمام
ذرات عالم او را فرمان پذیر باشد چون سگ خموش افتاد ناگاه گیر باشد	وله	چون آفتاب هر کس رو شنضمیر باشد از دشمن با لایم ز سار پر حذر باشد
آبیت که از چاه بغیر بال برآید دندان جریعی که بصیر سال برآید	وله	کامیکه بر آید ز خیسان نظر تنگ از سبزه قسمت نانش لب گورست
هر که اسد رقیب است سگندری باشد در ترازوی مکافات برابر باشد آشنه لب و دهن از اقبال سگندری باشد	وله	بادشاهی پسیم دزد و گوهر باشد یاد و با همه سر کن کردل شاه و گدا پیش جیبی که ز منت دل شان خفته است
صبر بر سوز دل و تشنه لب کن صائب		

	که چو دل آب شد چشمه گوثر باشد	
راحت طمع از دولت بیدار مدارید		باتاج ز راز گریه نیا سودومی سماع
	وله	
ز مکر دشمن هموار خاطر از گنبد		زین نرم بود پیرده دار دام فریب
	وله	
در نه هر کس گاه سبزی پیش گنان افکنند سایلمان را در دل شب ز بر بمان افکنند دای بر پیشیری که آتش در میان افکنند		از گلوی خود بریدن وقت حاجت هر گرا شرم کم در ز بر دامن برود بضعیفان تم کردن تم کردن بر خود
	وله	
همان از حرص صحن از خیمه نغفوی میبارد		اگر ملک عالم را کند یک کا قعالمش
	وله	
زندگی بر طاق نیسان چو شد آبرو سفید دست بردار از سیه کار چو کرد و موی سفید		مرگ را آماده شو هر گاه گردد موی سفید پرده پوشی چون شب تاریک کا نیست
	وله	
گود از خواب می است که بنیای خیزد ایر چون مینب افشرد ز دریا خیزد		هر که زنت همان است بختی نیز گر چنین دست بر آرد ز بزرگان طمع
	وله	
بخل فلک باهل قناعت چه سکنی		در خشک سال آب گهر کم نمیشود

پاران بجمل زهد نفع گشت را	و در وقت پیری اشک نماند پیکر
	وله
بهر چو قفلی نیست کنش باه نیم شب	و امن دلگیر هر جا مشکلی پیدا شود
	وله
جانم نه هست آگاهی درین و حشمت مهر	خو طوطی در خون منیز رسید که غافل نشود
دوستی با ناتوان بایه رود سندیست	موم چون بارشته سازد محفل مشهور
	وله
آبروی کعبه گراز چشمه ز فرم بود	کعبه دل را صفا از دیده پر نم بود
از خود آرادست برد نیافتن نامن	در ده سنگت هر دست که با خاتم بود
آنکه اول شرف گفت آدم صفتی است	بلع میزودن حجت فرزندی آدم بود
	وله
نفس از تو به صادق دم عیسی کرد	دست از سبیت تقوی برین بنا کرد
	وله
باز من گیری گمان آسمان کن	مانه کردی را چون تیر این گمان توان
	وله
همیشه خازن شد از طلا و بخش	کیک خانه چو زنبور مخفی در دار
	وله
چشم بر رویه عید کنشاید هر شام	هر که از خوان تفاعت لب نانی دار
	وله

شع

کعبہ چون گست از رشتہ سوزن دود و دایم	ولہ	از صراطِ مستقیم شمع پا برون سنہ
گر کہ بر بالانشینان بیشتر جانگ می گرد	ولہ	نماش صد در برون رنگ از خوشین
کہ چار موسم چون سرد یک تبادا ہمیشہ آتش سوزندہ اشتہا دارد بروز حشر شہید کہ خون مہا دارد کہ مسجد از ہمہ جا بیشتر گدا دارد عبادت ہمہ روی زمین تضاد دارد	ولہ	ہمین جن سر سبز آن بر سہ دارد حر لیس رانہ کند نموت دود عالم سیر دندہ جای بہ پہلو خود فرو شناسش بہر شکایت ریز باستان کریم حضور خاطر اگر در نماز مہتر طشت
ز بس زلفش تعلق رسیدہ ام صائب بہ مجسمے نہ منم کہ پورا یاد دارد		
نخواہد شمع دیگر ہر کہ رادل روشنی دارد بیر یا نظر کن تا چراغت روشنی دارد		فروغ دل مرا از نور مرور غنی دارد مشورہ روزگار دولت از افتادگان
سگ ز حرص طعم سوزن ہمہ نان دل همان از سادہ لودھیہا نم نان بخورد	ولہ	رہ نمیسازد تشرش صراط از جہ سود شدہ از خوردن نان سر دہن
آب خنجر کے لب تشنہ دیدار کشتاید	ولہ	دل عاشق کجا از ساعہ شمار کشتاید

پراز گوهر کنه نسیان جهان جانی را	که با کعبه صدف بی دهن یکبار کشتاید
وله	وله
نماند از سر دهر میاد در آن جگر آه	در ختی را که سر ما سوخت روشن بر نمی آید
وله	وله
جذبیه تو فسق سر کس را دن نیاید	پیر و عالم را طلاق اول نیست پاوی
عالم روشن چشمش از دانهت سیاه	چنان بختش از دم جابجش گریسلد
وله	وله
ز فیض سر مبر آسانی ز لته تا بندد	بگرد می که از کعبی رم از خواب خیزد
وله	وله
اگر هوا چو سلیمان شود مستحبه تو	بهاج و تحت سزاوار بتیوانی مشر
وله	وله
اگر لظوق در هر نکته صد تنگ شکر دار	دلی شه در خوشی در نظر شان دگر دار
وله	وله
مزم ز خردیش برون پا نمانده اند	رد نه از تفرقه بر خود کشته اند
بسته است روزگار جهان از کار گل	یکسر تفکر باغ عمارت نموده اند
خواهند عاقبت ز بدامت بسزین	دوستی ز ظالمان بد تعهدی کشاده اند
وله	وله
گفتند از عقد دندان گوهر سلطان شود	پس چو گوگرد کهن سا که بی دندان شود
وله	وله

برگ نشاط مار بسیار گو نباشد	چون غنچه دل ز هر یک یاد چو خاک کند
باشک سینه خود پاک ز آرزو سازم بدست کوه خود هر که چون سوسو سازم کتیج سنگ نسان را نیاید سازم	خوشا کسی که بخون جگر وضو سازد بروش خود محزنی دهند خلقش جا لکن اعانت ظالم ز ساده لوحی پا
هر ارم حله افزون برنگ و بودارد بهر طرف که کند روی رویا دارد که خنده در دهن و گریه در گلو دارد که حضور وقت بود هر که آید دارد که در پیاله بود هر چه در کوزه دارد علاقه هر که چو سیل برنگ بود دارد بزم محبت هر آنکس که چاره دارد	خوشا کسی که بخون جگر وضو سازد خبر کسی که از ان حسن عالم آریافت میان سخن در جاهت عاشق را با برده حیات آمد قناعت کن ز حرف حالت بمنز را توان دریاقت دو هفته گرمی نهنگامه اش نباشد پیش بچاره ساز زیبارگی توان پیوست
تخامی ست زنگی هند را در آستین	دل زنگین لباسان گوی را کین دارد
هر دوک را سپر تیر قفا ساخته اند ماه رازین سبب نکشت نما ساخته اند	عازفانیکه بسینم و رضا ساخته اند هر که شود در ایامی شکند او دست تمام

قطره چون از چشم بر افتادگی گوهر شود	نیت مکن هیچکس ز او فتادگی نقصان کند
وله	وله
دل هر کس که موافق ز زبان میباید دام در زمین هم نگران می باشد	رخنه در چو شن فولاد کند چون مکان دیدم حرص محالست شود سیرنجاک
وله	وله
سوی سلاح دیگر غیر از عصا نبرد عالم چو گشت مغزول دست از دعا نبرد	باراستی توان برد از پیش کار حق را عجز آورد بحراب روی سیاه کاران
وله	وله
ز فرم کعبه دل دیده پر نم باشد نطق عیسی نمره روزه مریم باشد	اگر صفای حرم کعبه ز فرم باشد آمانه نبوی ز سخن لب نشود دل گویا
وله	وله
هر که زمین دریا بر آید گوهر بگیرد آشنای حق شد آنکس که جان ننگار شد	هر که زمین دریا بر آید گوهر بگیرد آشنای حق شد آنکس که جان ننگار شد
وله	وله
چه قدر کوزه خالی بلب بام بود سایه پرد در دورد بال با خام بود عرض خلق ز همواری اگر نام بود شوکشته خردوسی که تنبگام بود	مے فته زود سبک مغز مزاج غرور بختگی جمع محالست شود بادولت حاصل نیست بجز روی سیمی همچو عقیق لب بپوقت کشودن پوبال علبست
وله	وله
دندان که حادث مسواک ندارد	محتاج بزبور نبود حسن حداد

چو غنچه خندی بروی نسیم باید کرد ز ذکر آره چه لازم دو نسیم باید کرد که پادشاه از جگر گلیسم باید کرد چه لازم است طلب از گریم باید کرد	وله	آه سرد دل خود دو نسیم باید کرد ولی که هیچ بذکر خفی چو غنچه شود نیک کند بزبان بریده زلفت ایام سخاوت از لیلج ابر بهار می بارد
که این برت پریشان بر کسرم میبارد	وله	مخندای نوجوان ز نهار بر موی سفید
خواب سگ وقت سحر گاه گران میگردد	وله	غفلت نفس کی صد شود از موی سفید
صفای شهید شمع خانه زنبوری گردد بوگرنه دانه قفل دیوان سوری گردد طلیب از صحبت بهار خود در بخوری گردد سر غنچه را آخر کاسه نغش روی گردد	وله	عمل چون خالص اول از آن زوی گردد پیر کاهی مروت نیست خرمین شنگا با بخود محتاج خواب دست نظرت در روند برهان جو یا آواز دست خاک سندان
غزنی دوست که از اعتبار می گذرد	وله	با اعتبار غزنی جهان شدن سبکست
که بروی همه کس آئینه در باز کند چشم چون سحر زعدا بگذر باز کند	وله	صاف دل محرم بیگانه نمیدانست هر که بیرون نه نهد پای خود از حلقه کرد

سینه بستت دولت تا کجا تیرد کجا تیرد	وله	نه از روی بصیرت سایه بال هجانم
هر آنم دامن شب چراغ محکم نمی گیرد	وله	کسے کرتنگدستی بهرم آونیر بهامانی
جمعی که بهم طره و دستا رخورد شنند کز چاه بر آرنند و بسا زار فرود شنند	وله	سازند عیان محضی مغری خود را چون پوست از آمدن خسیان واره
که در نظر لب نانی چو ماه نو دارد کز نان گندم در ویش طعم جو دارد کجا جان وجود این بر و بر دارد	وله	همیشه عید بود در سرای آن قانع هنوز فخر کنند در لباس عیب ظهیر ز هم نمیگساید کاروان ملک عدم
زر گرداب خطر خود را بمیدحت اندازد که موی کاسه فغفور را از قیمت اندازد	وله	بخجوت هر که رخت از طبقه جمعیت اندازد خطر با باشد از آه ضعیفان سر بلند آنرا
از ان گوشه غرلت نمی آیم بدون صائب که ترسم سایه بر قسم های دولت اندازد		
که دست از دامن پوست لبها بر نمیزد	وله	زنان مردان زال دنیا پیشتره بچید

اگر چه شاه لاروی زمین زیر پین باشد	بزرگاه فقیران مبراست مژده می آید
ول	
خانه هر که با نزاره بود چون زنبور	همه ایام حیاتش بکلاهت گذرد
چون زمین پاک بود تخم مدارید بیخ	صبح حیف است که بی اشک نبارت گذرد
ول	
هر چه دایم درین باغ نمدان بود	هر کس تازه که جدید نه چیدن بود
هر جا منزل آرام تصور کردیم	چون نفس راست نمویم زیدن بود
هر متاعی که خریدیم باوقات غریز	بود اگر یوسف مصری نخزمین بود
ول	
دخواری نزارد راه فنا و لیکن	راسی که بی رفیق است و نشواری نیام
ول	
آن مرد تمام ست ازین خلق زارند	کز توبه سودا و سفر پاک بر آید
ول	
مشو از شکر حق عاقل که حق نعمت را	نمیگیرد بکفر اما ز کفران باز می گردد
ول	
پیش روشن گردان صحبت باخس	به نمک چون رسد از شعله صدای بجزیره
ول	
پیری اگر گوهر دندان ز من گرفت	نشادم که بی نیازم از طلال کرد
ول	

دین خویش برشتایم لا از نهار	کاین از قلب مهر کس دهی باز ده
دست از اثر مدار که تا جام هست خلیق	بے اختیار باز جبهیدی گیتند
دورین زمانه باطل کس میکند حق گوید	برای خویش چون منصور در میان
دندان بیکر می که بر خود توستی است	اگر با خود بر آئی با تو عالم برنجی آ
در قبول خلق دل سر رشته را کم کرده بود	دست رو بر سینه مایلی استاد بود
فقصان نمی رسد بجز بیدار احتیاط	حاشا که این متاع گرامی زبان کند
دوسیم وز رنگو که سزاور خنده است	ز نمائی که فخر به بندرگان گستر
ندیدم کینفس راحت ز حسن نظام بر وطن	چه آشنایش دران کشور که ده مانرد
بهر فردوس گردی که ز دنیا گذرند	از بهوای سهوای دگر آویخته اند
شمار مهره گل نیست کار زنده دلا	بجای سچ نفس را شمار باید کرد

برو مو کلاه نموی از سر بی مغز	کاین خوان تکی حاجت سر نوشتن
	وله
بخل آتروز دو ایند رگ دریشه بجاک	کزین پرده مستوری قازدن گوید
	وله
ببینگان هر که بشیدند از اینک نپرداز	نشینند با بزان هر کس نیگان بنگان
	وله
رسد نظام دیگر ذخیره طلبم	نصیب تیر شود بر چو از عقاب آید
	وله
نمیخوان بد و بیگانه بود زیر فلک	دل رسیده بیک شهر آشنا چه کند
	وله
بهای لصاحب نظری گوهر خود را	عیسے نتوان گشت تصدیق خرچی
	وله
شده کند از ملائمت من زبان خصم	دندان بار را به نهد میوان کشید
	وله
پاک کن از غیبت مردم بیان خویش را	ایکه از مسواک هر دم می کنی دندان سفید
	وله
نسبت مشعل بمیده ناعبادت	از عمر آنچه صرف خوردن خواب میشود
	وله

بغیر شمه خموشی کدام شیرینی است	اگر از جلالت آن لب بیکدگر چسبید
	وله
بکام هر که کشیدند شمه خاموشی	لب از جلالت آن وانمیتواند کرد
	وله
ز ابراهیم ادهم پرس قدر ملک روتی	که طوفان دیده از آسایش ساحل خرد
	وله
صبح امیدت در سیاهی شبها	سوی سفید از ته خضاب برآید
	وله
از ملخی سوال گیری که آگ است	فرصت به لب کشودن سالی نمید
	وله
هر کس از دل جهان است خاموش	خاموشی مرتبه مهر نبوت دارد
	وله
بی بری را خاطر آزرده میباید جو منتر	آنگدستی بید رانخی اسحال مجنون میکند
	وله
ز رفتن در گران خوشدلی ازین غافل	اگر سو جباهم با یکدگر هم آغوش آند
	وله
حقیت بی نیادی نیست بکنجده شایان	سکندر گردد عالم بهر یکدم آب می گوی
	وله
در اثر کوش که خرد آینه دلسوزی نیست	اگر چراغی بسز خاک سکندر بهر

	وله	
که پیشدگر در بر آرد از سر نبرد کسیکه زخمه لب را بمنی کند مسدود		هوسین چشم خنکارت بهیچ خصم ضعیف چو پیشه زود سر خویش می دهد بر باد
	وله	
کز خاطر من دغدغه روز جزا برد		شکر قدح تلخ نکافات چه گویم
	وله	
تا آن کسی بخورد و اینجا که غم نان نخورد		زرق باتنگ اندیشه بجایست
	وله	
ز آن فسرده که فردوس سال بگیرد		کس صوفی صافی که خرقه اندازد
	وله	
کوسر گذشته که زد دست ما بگیرد		از سر گذشته اند که ایمان و این زین
	وله	
خم درین محفل زبیر گویا با قلاطون کست		کار با عمامه و دودیشکم افتاده است
	وله	
کز هر و اماک حفظ آبرویم می کنند		می کنم شکر بخیلان از در کیمان بشند
	وله	
محببت خالق همان به که نشنی نه شود		دل زانده نشیه فردای قیامت نیست
	وله	
وقت آنکس خورشید که مار از نظرمی افکند		هر که رو خلق می گرد و قبول خالق است

دوره پیرنگی بیای خود شرمی انگند	دوره ستاره با احسان یاد گرن
	وله
دوره کدام رود که او دیوان نمی شود	چشم سیر دل تو قیامت شناس نیست
	وله
فلک بیک تن تنها چه می تواند کرد	اگر دوبار موافق زبان کی سازند
	وله
که صحبت چون مگر شد سلامت باری آورد	بهر زمانه از به بیرون صحبت یا ران کبیرا
	وله
ستاره سوزندگان قدر دان بگیر گزند	در آدم جو مجلس سیند جای نمود
	وله
که یک خاصه بر برون صد نامه پس با	بابی تیروان ل راز مطلبها تنی کن
	وله
کین بود را برای گذار از فریدان	از خاکدان دهر سلامت طبع بدر
	وله
که نخل سووم بهار در خزان نمیدارد	سلامت سپهر انقلاب دوران است
	وله
ایمن از گردون شهر نجات من ساز	بزشکستن سازی گرد خلاص ساز
	وله

حرف از طبیعت پیران نبرد سوسنیه	این تیغ نیست که ساکن به پستانش
	دل
نمی آئی نینخوانی نمی برسی نمی جوئی	چرا از آشیانان اینقدر گریز خبر باش
	دل
گنبد مسجد شهر از همه فاضل تر بود	گر عیال به کسی کوس فضیلت میزد
	دل
چنین گزبار گشت نو بباران چو نامل	چه میشد گر بار عم ما هم بازمی آید
	دل
این خیال آباد نتوان بچشم بازو	چشم پوشیدن ز دنیا کا عینک مسکین
نطق یاران موافق راجد آسازم	صدر زبان مختلفه را خاشی یک مسکین
	دل
میشود روشن ز آتش بوی همزم	نیت مکن عیب دگس ز سفر نهان کن
	دل
از هرزه درانی اثر از بانگ جرس خواست	بیار چو پند ز فرم تا نیر نزارد
	دل
شده می چو پند اهل جهان کناری گری	که هر که مآثره شود بار کاروان گردد
و بقست از تی باش از جهان خرسند	که چون فضول شود میمان گران گردد
	دل
داد بر باد مهر خرد از پی منزه می	هر که چون سپیدین نرم لبی خندان کرد

	وله	
هر که را جام جم از کاسه زانو باشد		رازه پنهان فلک اسجد نظر از است
	وله	
تکاب چون ماقه حاتم بفرمان می گرد		سیلیمان دارگر سازی بهوار از بر دست خود
	وله	
از میر سزین درگ سستبر گویا		دل در جهان میند که این تو نهال را
	وله	
خم شیراب بخشه تمام می گردد		کمال نشاء افسان بهر جامه شربت
	وله	
تا عزیزان جهان صاحب گردند		سالم استحقایم کشیدن چو عقیق
	وله	
چون توان در عالم ناساز خود راجع کرد		نیست در دریا بے آرام کشتی راجع
	وله	
ز انتظار جام باشد کردن مینا بلند		چشم ارباب کرم در جستجوی حلیست
کز فیسی از دیشان میشد و خود عالمند		حرف سبیل بوج مغز از اینه در یاد آورد
	وله	
که وقت صبح اکثر زهره در از خوابی آید		دل آگاهه در سیری ز غفلت فیشین آید
	وله	
خلق در انگشت اشارت تیر بار کنیند		گر بستاند از ماه نوب نانی مرا

که که مصروف می کند پیدایم ز زر	ول	کاش نقد وقت را هم مصرفی پیدا کنند
چو آنچم تا سحر قرغان بکند که خوابی زد	ول	اگر دانی چه در باد دل شب بازمی گردد
ببریزش دست را بر تیر خورشید با کن	ول	که احسان چون تویی سدا حکم آستین دارد
اگر نکشی مکن که ضعیفان باه سرد	ول	و بیم نخوت از سر قصیر گرفته اند
در ذکر خدا به که شود صرف چو تیشیح	ول	ایام حیاتی که بعد سال سر آید
اگر چون کاسه خالی نیستند از نوزاد سر با	ول	چرا انگشت بر هر لب نهی فریاد میخیزد
نان جوی بسفره هر کس هست از دست	ول	آدم زبان خویش اگر گندمی کنند
ملاکیت سپهر ختم مذکور گردد	ول	شراب نشیته شکن عاجز کرد و گردد
بجز آنکه هیچکس انگشت اعراض منده	ول	که سفید شود از آن بود عدد و مگر عدد
خازن در درو داشت در در چون کار	ول	اگر رنگی بر دم از شراب لاله گون آید

دل ز احیای شب بچو بر روشن بشو	وله	زین جوهر سر سره چشم کور روشن بشو
رو نهال از دل بی کینه تمیلا بد کرد تج بر مرزده کشیدن ز خوانمندی است	وله	این قدر زاز به آئینه نمی باید کرد صدیت مردم پیشینه نمی باید کرد
ما با کسیر ریامت نه کنی خون را مشک خرقه چون نافه ز پیشینه نمی باید کرد		
از در خلق بد خلق میر حاجت عود	وله	شکوه از یاریه اغیار نمی باید کرد
پردن ز کسبیه مسک درم نمی آید و بان هر که بد آموز شد بحر سوال	وله	ز دست لبته سخاوت کرم نمی آید چرا حقیقت که هرگز بهسم نمی آید
چه سان دو اندر کبی ریشیه در جبان صامب که حرف راست پردن از قلم نمی آید		
سپر تیر قضا صبه بر حصن نه شود در لباس خدمت اظهار تملای کند	وله	جنگ با درگوش جرح قدر انداز خطا می گذار کفش بر کفش پیش پای بیها
وله		
ز آشنای گوهر لیسان چه رسد	وله	فیقر از غنی کا بهشت است قسمت بس

از سستی ایام مرا کام بر آید	چون با قدم صالح که بر آید دل سنگ
که هر کس می شود هموار صفا تمام میگردد	ز بهواری گلین ماسور گردیده دایم
بهمانیم که مراد را استخوان باشد	شکسته بند قناعت مراد بان بسته
نکر دمی دست در و تازه بین آید آخر چون میسای کشیدن بر سرین بطلان سعد خواهد ترا کشتن تنور از فکر نان آخر	ترا در خواب غفلت رفت عمر خوش غمان به فرصت مرگ را ای بنجم کرم گوار کن تو که از نشیمنان بر بختی آئی بجز آن هم
جهدی کن در امان سحر گاه گمگردد	شب را اگر از مرده دلی زنده نداری
بیقراران را بجان از آزادی خود میسای از دوگر سر حشمت آب وضوی خود میسای حالی از سر حشمت حیوان بسو خود میسای همیو اب از پر بار میسای بر خود میسای چون کپوتر لقمه برین از گلوی خود میسای	گلخدا من برین از پر بوی خود میسای تا باشک گرم تنوان دست در و تازه از موه دل گفتگوی بل حق با گوش کن گر بچشم سینه صافی شب با آن گستر رزق ز زردمان جزالت کن الزرا
چون آدراست قدم کن بین حصار	نواب گران عقلت حار در تراز مین

رشته از مرم خواه دستور از بیگی هیچ دامانی تفر از دامن شبا کی	وله	بنجیه منت جرات را کند تا سورت در سایه یافت صائب خضربا زندگی
همه ازین همه گوهر تباعل بر دانه بکفت دیوده هر سلیمان ز نهار لکن این آئینه را تخمه مستحق جنج بر دخی می خراک شوی بمقدار	وله	لبصفت باز کرد دگر از دامن بحر خامشی مهر سلیمان بود و دیو سخن خامشی آئینه و نطق بود ز نگارش گفتن حرف بود جرح شنیدن چون
یوسف کند طلوع ازین چاه بیشتر نفیر وضع می کند از چاه بیشتر	وله	در سینه های تنگ بود آه بیشتر هر کس در جلیت او نیست زادی
ز بهج تشنه جگر آب را در بیخ مدار ازین تو اسباب را در بیخ مدار	وله	درین دو هفته که میر آب این چمن شده دو بان بشکوه سائل تنگ جز خود را
خوش است صحبت اشقنگان بهم صائب ز زلفت او دل بقیاب را در بیخ مدار		
راست گردین توقع زین گامان پای چون نغمه اصد از مودان چون در می گشت چشم با یوزبان	وله	از زمین بر خاستن چشم از زمین چون علم شود سرنگون شکر پشان در خزان از غنای لبان با بگ افشوی نمودار

از بسکه تنم می گذرد جو بیار عمر گردیست مانده بر زخم از رگها ز عمر در رشته نفس گهر آبرای عمر هر تلخی می گذرد روزگار عمر	وقت نیند هر که دستبوم ز دیده خواب بر چهره من آنچه سفید کند نه موت خینده خرج کن نفس خود که بستاند ز بهر نیت ز بر برگ که شیرین نمیشود

تا چند بر صیقله ایام چون مسلم
صائب بگفتگو گذرانی مرا عمر

وله

تلاش سایه یال و پر بها بگذارد	چو سایه دولت دنیا است بر خجاسم

وله

گران چو خواب چشم بود خیال و گداز با انفعال من افزود ز انفعال و گداز نفس میکش که خموشی بود کمال و گداز بجس سلطنت خود فرزند خال و گداز	ر بوده خواب مرا حسن به خیال و گداز گداز شدن از سر تقصیر من بردی گداز اگر دهم ز نفس جان بخلق چون عیبی ز میان نگو سلیمان بدلتوازی سود

وله

برون ز شش شجاعت افتاده م بسود دماغ خشک مرا ساز کار بوی و گداز نمانده است مرا در دل آرزو و گداز	ر بوده است مرا ذوق جستجوی و گداز مرا بسوختگان رهنما شود که نیست بزرانیکه خود کنم از دل آرزو و گداز

وله

شاه ظلم است از اهل عمل آثار خیر	سودند هم عامل بهر کار کار خیر

گفته اندیشی که خیر از مال مردم میکنند نور از آئینه نینباید سکندر را نجا ک نام جسم ز جام درد در سینه اطلاق است	دست و دامن تنی بگردان باز آید بے گهر بگرز نه گردد ابر گوهر با خیر ماندگی بگرز ندارد و گرش پر کار خیر

وله

از سعی کار عشق شو خام بیشتر از شکما عقیق بهواری که داشت ما زوج اعتبار نفیقه اهل خلق از ره مردی نظر هر هموار مردان	بچید مرغ خیال قشان دام بیشتر تخصیص نام کرد در ایام بیشتر مست غرور افتد ازین با بیشتر در خالهای نرم بود ام بیشتر

وله

دل روشن از سیاهی سودا بیشتر	سوز و گداز شمع به شهابست بیشتر

وله

بر لب نام خط باشد مکان اعتبار از درق گردانی بال بها عاقل پرده او بار باشد اهل سن اقبال او از غرور کینگان خندان مکر بیشتر این کمان دانه زگر چو پستانیم	خوب نیست نباشد در جهان اعتبار ایک بیزوری بجز زرشان اعتبار تخته کن که تیشی داری کان اعتبار گشت ما را تا ازین تو کیسگان اعتبار میشود سودا خاد در آسان اعتبار

عالم بی اعتباری عالم بی آفت است
زود بیرون آید صائب از جهان اعتبار

شکوه تار یکی دل با ابل دل بگو	از بغل آئینه در پیش روشن گم بر آید

چه چوئی رزنی رازدوی خاره دگر دوان صائب	ر بودن همچو میان دانه تاکی از زمان هم اوله
دو دل ست سنبل در میان روزگار خطا مان ترا ز شیشان روزگار دل خوردن است قسمت نهان در کار آگوی سعادت از خم جوگان روزگار	دایع است برگ عیش گلستان روزگار چون شمع تمام تمام نسوری نمیدهند ز عبت بآب دنان بخیلان نمیشود تا بجزده ایم سر گریبان ر بوده ایم
صائب ز فکرهای گلو سوز من نماند جادو بیاض گردن خوبان روزگار	
عمر چون آست و باشد از خوب نشود دوان صائب	شکوه کردن از شب بکمر کافروستی اوله
دانه از بهر دودن می ماند روزگار بز زمین چون سایه آخر می ماند روزگار کانیچه داد امر در زود می ماند روزگار هر که آید کسی زدی نشاند روزگار میسر درنگ درنگ می ماند روزگار	غم مبری گوید لهای نشاند روزگار دید چون خورشید کس با روح اعتبار از تو بیا شد که همه روی زمین خودمان می کند اساده از عبرتی هم بر سر سن با کمان بجای بیچو شرم آوردن
صائب لب تشنه را عریست چون موج سراب بز اسیر آب هر سو میید و اندر روزگار	
لفس جوی خشک باشد و عقیل آبدار دوان صائب	آب گوهر از تنی چشمان نمیشود بر غبار اوله

	وله	
دیده احوال کند عیش دو بالاد می سدا زار بر گوهر به بنا بیشتر		ناقص از کمال بر دولت زدینا بیشتر زشت را آئینه تار یک باشد پرده
		خانم کند صاحب مکن مار مور در کمن سالان بود حرص و تننا بیشتر
دای چه چشیکه از دستش بود بیاورد کز تکی دستی ز زرد جان خود آتش خا دای اگر میبود دولتای دنیا یاد ایل دولت را بغفلت چون اندر نگار		بشیر گرد و دل نازک ز عجز آن نگار هر تی منوی بر ارد جوهر میان فقر با ترزل چشم نکشاند از خواب غرق در دین خواب توان کرد پریشتمند
	وله	
مخمر بقدر مهر بود صاحب اعتبار برقیست کز سیاه شود گاهی آشکار آئینه راز سوم بود آینه حصار		در دیش راز خرده صد باره نیست عار عیش جان نظر بغم بی شماراد ولسای صاف است نگهبان ملا
	وله	
دست خود چون صدر بر روی کرد مهر لب بن فصولی را درین در گذار از نشان پا خود مهر برین مخمر گذار عرض حال خویش را صاحب بچشم تر گذار		قطره خود را درین دریا چو گوهر ساختی در سر آدم برگ چون میان شوی در میان طلب گر سر نخوابی باخنت آب گوهر تر جان حالت گوهر است
	وله	

خبر گوشت قناعت ازین خاکدان بگیر چون مصادق ست کوشش بر دست		خبر گوشت قناعت ازین خاکدان بگیر چون مصادق ست کوشش بر دست
گاه بر پیر و بنیگام بر بدین گنڈا	وله	بشریف است گران منت احسان
آینه عقیسی نرسی دامن دنیا گنڈا آنچه امر و زلتوان کرد به زردا گنڈا یار مردم مکش و بار بدلبا گنڈا سرسنت پاک چو گوید بصیرا گنڈا پدای بیرون ز میدان سودا گنڈا	وله	کله دنیا کن و اندیشه عجبی گنڈار نمود حساب خط پاک است نولوان حنا میشود و شهر تو فنیق سبکساری خلق گوشه گیر و در ایام گمن سانی با اگر صحبت آن لیلی اعالم داری
حسن از آینه تار گریزه صاب دل غفلت زده را پیش دل آرا گنڈار		
نمانستم که در خشکی شود این خاک گریز ترا	وله	بپریری گفتم از دلمان دنیا دست بردارم
مست یوسف را خط از چاه زندان چون نگویم شکر این قوم از کربان لفس باشد و نه بدستی بفرمان می برند از عمر لذت خاکساران سر که نیاید درین نهنگار هر آن	وله	میکشد از غمت طلب خرابی دوران از بخیلان حق ازادی ابرگر نیست سگ ز صاحب زود گردان شود چون آب ز طرف سفالی خوشتر است از جام حیرت هر کس برین عالم بقدر نبیند

	وله	
تسوه منفلوط عالم قابل اصلاح نیست حال این مزرعه بردان تیرشوا نیست	وقت خود ضائع کنن بطن طاق کنن از خراج آسوی تو ای سلطان گنار	
	صائب از اشک نمانست چون نزاری بهره شبت و ششوی نامد از بر احسانش گذار	
میشود بیدست و پای تیره پرواز دریا	آب این چاه است بی دوزخ و نیکو	
	وله	
برگ را در برگ ریزد از خود نشان خود بوشن داد و کرد و سینه چون پر زخمه شهر	در هم دو نیار از زنده گانی کن نثار دل دو نیم از درد چون گرد و گرد و در	
	وله	
نزاری چون رمعی بهره باری کن که ز پر پرواز کرد و مرغ کوتی بال رسوا		
	وله	
ملخ کام ایمن ز چشم شور ماند بیشتر	باده انگور از انگور ماند بیشتر	
	وله	
درص ز شکام پیر از خلایق آید برود قسمت اشترار در از قضا عمر دراز	بال و پر پیدا کند چون مو ماند بیشتر در سیاط خاک مار از مور باید بیشتر	
	وله	
نشاده کردن من دوست خصم از کاه گناه مانع ایجاد ما شد آدل	شربت شیشه شکن در پیاله شد هموار چگونه مانع عفران شود در آخر کلاه	

ورق پاره یعقوب همین مصحوب است	وله	که شود صبح طرب چشم سفید خرمک
فلک در کار بر دیان کند بر زنی جز او	وله	که پشت آئینه را از روی میباید منتقل
تیر انداز غنات انجام شراب آخر	وله	با تش میر و ندان خاطران از راه آب آخر
بخوشن داؤدی قلم و تدریس	وله	فغش بر آبست پیش ناک تقدیر
از هیچ آفریده بدل گرد گین بگیر	وله	دزد زنگی قرار نبرد زمین بگیر
توان بچشمی آفتاب نجات یافت	وله	در پیش رخ خود سپهر کاغذین بگیر
خا پیر این مشوا سودگان خاک را	وله	تا بس از مردن نگر و نبرد هر مومار
در دین خلقت ز بهر م گذشته تر	وله	از پیشه باست پشه خالی گزنده تر
عاشقی یکمال چو باروت بی صدا	وله	باشد ز چوچ گو بر آب گذشته تر
سامان دهر را همه سیاب عم شمار	وله	هر چیز از تو قوت شود مغتلم شمار
	وله	

روزبردست دعا و شب و بجهو بسیار	ایک در دامن صحرا می طلب میکردی
هر که خرد امان شب نگرفت امان دیگر	از گریافتش بر آید آفتاب بر دل
خیر رفته حاجت نبود پنبه و گداز	بر خرقه صد پاره ارباب توکل
آه که میداشتم آئینه دار می در نظر	سکینتم بادل ساهی خجالت از کردار خویش
مرا دل گرد در جمعیت اجاب دشمن	چنان که رشته بسیار گرد تو تشنه خرد
هر که آراسته تر از همه کس دین	بر نزار و نظر از بال پر خود طافد
کنند ز دیده خلق از گناه پیمان ترا یاسی فرسوده چه گل چند ازین نقش ترا گشتی ماه خیانت که آید گنهار ساخته بر که دین می گدازد هر شمار گنج بگردان بشود کجری از لبت بار	صلاح خاوض از آنکس طلب طاعت ترا تست بنیاد دین با چه یک آبله ترا ز حرف موج دین بجز باطل ترسد چون مده بر بلای شود از دیده شور محصص از زبونم نسا زد در
کدامان تصدقات میکنند صائب تیر قد چو نسیم گشت دل از هم سبک و بردار	

	وله	
غام زرم کس دارد جباری بیشتر از غرزان می کشد هر کس که خواری بیشتر کودکان را از آن سازدنی سوری بیشتر		گر چنی گردوز آتش بختی سزاکه است میشود چون با کتخان یافتت با کتک آقا از دلیل نوح و ام فلسفی در چشمه است
		میشود در صائب معاد و دامن مستجاب وقت خطیست از تپان امیداری بیشتر
از چشم شور در دامن رانگاه دار پاس کیوتران حسرم رانگاه دار زیاد می کنند که دم رانگاه دار		از بنیان جمیله و عم رانگاه دار مسکن بخت دل ادلیا حق هنگام صبح نمه سرایان بوستان
روایت زای مجمر		
مهره باز بچه گردون گردانی هنوز زره نمایان گشت در زلفن گران جوانی هنوز قوه جان سرگرم بازی همچو غلانی هنوز در سر انجام عکالت سخت بتیانی هنوز		رنجست دندان باد و فکر کفانی هنوز شاهراه کشور مرگت سر به سینه قامت خم گشته چو گازه گشت می مرگ را شده شب عمرت زخمیران زه خوش
ز مینشینی نامی کشتی الم بر خیز باین سیاه دلان کم نشینی و کم بر خیز چو آفتاب تبلیک صیدم بر خیز دل شب از نواتی سفیدم بر خیز	وله	سبک ز سینه یا ای عیار عم بر خیز سر مظم شبان مکرن دبان دوات برای جوت موسفید پران را درین دوزخ اجابت کشاده پشانی

درین جهان نبود نرسد کز بسین	از خاک تیر و کمر بسته چون قلم بر تیر
	وله
بهر رو خلق تا کی آرزو کردن نماز	چند ریگ قبله خواستی داد و دور کردن نماز
	وله
رزق نزد یگان حق آید بیا چینی بسین	از تو دور در حرم باشد که بود تو در نیان
	وله
جواب تلخ بقدر از لبش رویان	هزار بار به از قند انتظار آمیز
	وله
با دید اگر مردم بیگانه جان نشانند	ز نهار آبرو و هدر آشت نام نبرد
	وله
تراز هر که رسد تلخی درین عالم	محصی است که از خلق در خدا بگذرد
روایت حسین مهمل	
صد گل با دلفت گللابی نهد کس	مدتاک خشک گشت تبرانی نهد کس
بانشکلی بساز که در ساغر سپهر	نیم از دل گداخته آبی نهد کس
از گردش فلک شب کوتاه نهد کس	ز انسان بسرسید که خوابی نهد کس
	وله
میشود اوقات مردم صرف تو بختن	فکر آزادی ازین زمان بر آید بختن
بیزمار و طوق منت کردن ازادگان	شکر دست اعیان بر آید بختن

آه کین دربان نباشد در دکان هم چو کس	در دپیری را جوانی میکند دربان پس
پشتبان طاق کسری کلید است و پس	تقصیر دولت پدیدار از دست ارباب است
روایت حسین معجمه	
در مخفی که راه بیانی گران مباش	در چشمه بک گرانی شوند خلق
دانه چون در آسیا افتد بایدش از گوهر است همچو صد آیه دانه اش هر طفل سگسوار گشته تا زیاده اش خال تر جل نیز ندازد از پیر خانه اش	صبر بر جور فلک کن تا باری رویه در وقت خولش هر که دهن باز می کند نرمی ز حد سیر که چو دندان مار گشت هر کس گشته ز پای خود بشتر بتا
که قدر خود شکند هر که بشکند تالش	ز خوان چرخ فرو ماید دست کوبه
که من بیای سیم سحر دم از خولش یکیت تیر کج دست آ تا بود در گش بیش بخره خود بخه میرند در دوش	رو چو گون ازین صنعت کارن پیش شود عیار بد و نیک در سفر ظا هر سپال سزا و بار خینه بشیر است
مردان بی برگی نگذارند کار خولش	بیش از خزان کفستانن به بار خولش

دائم سپانه میانه ده بلا سیر می کند	هر کس شناخته است بهین میسازد
دین بد نیامی فی ابدی تاوان مغرودن	بچه در مصر عزیز است کینفالت و دش
عارفان ز بهر لباسی بچوی بستانند	به درواش شیخ با پاک و امان مغرودن
چون سرور مقام رضا پانگزار است	آزادوز انقلاب خزان بهار است
از تنزیه و حادثه چین چوبین فزن	در بحر چو آب گهر بر قرار باش
در لوش تیش کن کور لغان سوخت	یا هر که هم چو پاله شدی هم خار باش
مشفه چون از خلق در طاعت خوش	ما طاعت محمد صلوات بر او
بهشت اگر ز در خانه ام گذار کند	ندم به درون که درم کنج خلوت خوش
چون برین آورم از جیب بخت خوش	که ز عصیان چشم پیش من از طاعت خوش
از گران قدر است هر طلب که دیر بر است	از تنی گشتن دست دعا نمکین است
بهت نامواری از آفت حصار عا	تخته مشق حوادث میشود هموار است
از بی گزودت صدمت شد کن سا	از زیزش دمان شود اندیشه ناپوش

	از دشمن بیگانه اگر خلق براسند	
باش	صائب کند از نشیبه زخوان مان	فانح تبتهای جان گذران باش
باش	بنی داعیه چون دیدره حیرت زدگان	مرد صحبت نیستی از دید با مستویان
ش	از بلاد و طبع داری ز مردم دور	وله
باش	لوس استحقاق بود در چه سائل بسیار	وانح محمدی مننه بر چه اهل سوال
باش	چون تو داری قابلیت طرت تا بل بسیار	ریزش خود را چرا بپوشد باران عالم کن
باش	طرب سول ملاست فغم پیمبر عیش عصید هزار غم آبتن است ماد پیمیش که چو سیوه خام ست سایه پرورش که خاکسای جبار از کلم بر بهر عیش	بچین عاقبت غم کجا رسد شادی چنانکه گفت عالم زیاده مینراید بانقاب حوادث بساز چون مردان کجاست گرد پایه غم و خیار ملال
باش	تا نبادانی توان گشتن علم دانا بسیار	وله
باش	خانه مارانگسبان که نباشد گو بسیار	نیش یا افتادگی اعجاب باز اوگی
باش	نقش بر دیوار زندان که نباشد گو بسیار	ز نیت ظاهر چه کار آید دل انفسه

	انقدر دستگی صائب زلفت یار صیبت نمنو خواب بر پیشان گر نباشد گو سهاش	
بر آسمان سخن آفتاب نلور باش تویم ز آبله دل تمیم بر در باش چه سر و دهر بهر حال سایه گستر باش چونیت مال مسیر بدیل تو انگر باش	وله	بیرم چون آتش سوزان کپره چون زلف صدف ز دست حتی بس تمیم را پرور میسوه کام جهان گر نمیکنی شیرین عنای طبع بود کیمیای روحانی
ای بس سیاهی دست خود ز بر در پیش بهر چه میکشدت دل از آن گزیران باش مگر قبول کن مگر این گلستان باش بر در خرام ز خود خضر این میان باش چه چشم آینه در خوب زشت حیران باش تو نیز در دل شب همجو شمع گریان باش بپوش چشم خود از غیب حلق عربان باش قدم بردن مزار خود خویش در سلطان باش	وله	چون گس ناخوانده هر گس سرخانی رود ز غار زار تعلق کشیده دلمان باش آینه شمال خم از بار منت به ثمر است خودی بودی حیرت نگنده است آینه رنگ بر روزگار کار تو نیست زرگر به شمع به بر دانه تجارت رسید کد ام جامه یاز پرده پوشی خلق است درون خانه خود سرگرداشند شای است
	ز بلبلان خوش اسمان این چین صائب مریز در نه حافظ خوش اسمان باش	
از گزند دشمن شیرین زبان نل سهاش		می کند ز سر لالی کنار خوراک گلین
	آب زیر گاه را باشد خطر از بگر پیش	

صائب از همواری این زمان غافل مباش	
از بقراری دل اندر و بگین خویش	نخلت کشم همیشه ز بهلو نشین خویش
وله	
با صبح روکشاده تر از آفتاب باش	از هر که دم نمرود ز فرد حساب باش
همراه نو که گو شمش ابرو کند بایند	از غیب اشاره الیت کپار کباب باش
گرست دروغ ترا باد نخو نئی	آباد ده شکستن خود چون جباب باش
هر گاه سایه تو سردر بگودی	آباد ده زوال خود آفتاب باش
وله	
ایچ نوشی نیست بدیش و دیش	خواب شیرین لشته دارد و کین بیدار باش
وله	
کو تر اندیشی که نقرتد بعضی بال بوش	چشم لیدش بود پیوسته در دنبال خویش
چون مگس در دام گاه عنکبوتان درام	دست و پا کم از عیوم رشته آبل خویش
خواب راحت می کنم در سایه یال با	تا ز منتقا کشیدم سر سبز بر بال خویش
میشود بر دیده خون یار من عالم سیاه	هر که اندازم نظر بر نامه اعمال خویش
بست اظهار جوانی خجلت بجا حله	اینکه میدارم نهان نهیشان سال خویش
داغ می نبخشتم گرفتار هر جا در دیت	
پیش بید روان مگس اظهار صائب حال خویش	
یکسر منت از خوان کم فرصت مکنش	اگر بچی باید قمار از صغیر خود منت مکنش
لوح شد از دعوی بهبودی تو خود دروا	آب را کف می کند و می کشند نیز خویش

درفلس که گوش توان شن زبان مباحث	وله	یک حرف بشنواز من در خلد سیر کن
تو در اخلاص کردم از پانی خویش چون صفت خنده سازم عهد جوانی خویش	وله	بر دشمنان غم درن عیب نمانی خویش در پیش چشم من گل خندید بوضندش
بهر بلخ دشور طیب زمانه قاتل است	وله	مریض مصلحت خویش را نپذیرد
نصیب مردم بیگانه میشود باش اگر شکار کند رشته های آیش	وله	آمو انگری که نباشد جز آقبالش گذشت خواهد چون نمیکوت مرده بنور
می کشد تیغ بیسای دلی نعمت خویش منکه در آتش سوزنده از جملت خویش	وله	ساده لوحی که شکایت از قیمت خویش زین چه حاصل که گناهان مر بختش
آنچه آدم دید از آن کینم نامی فروش	وله	بازی خبت محمود که بر عبرت بس بود
شب آدینه اطفال باشد جلای آیش	وله	چنانست هر که از او در ظاهر غم فردا
	وله	

	وله	
از گفت گو خج رود و منفر خود فرد		از پیش آب دیگر گفت پوچ میشود
	وله	
همان کلید در دوزخ است مسوا کش		کسی که پاک سازد بن غیب خلق
	وله	
ببال دیگران کسرن و چون بردارن		اگر صد بار بر خیزد همان بز خاک نشیند
	وله	
پهلوی چرب امر است تعالیش		هر که پهلوی ز لاغرے دروید
	وله	
بخشم خویش سوارم من از تحمل خویش		فنا دگی است که نیشش میرسد زمین
	وله	
کاین کماتی است که بز خاک نسیفته نیش		همدراز آه جگر و در کمن سالان کن
	وله	
آب در صحرای ممشگر نیا شد گو بهاست		انفعال رویا بی آب می سازد مرا
بر سر خاک عمارت گر نیا شد گو بهاست		بسین بود خاکی که بر سر کرده ام از زندگی
	وله	
بعد عمری یا نعم در سایه دیوان خویش		نوا بانی را که حی چشم بصیرت ز جهان
ماندی آب روان ز نیست از نزار خویش		از حیات بی وفا استاد کی چنین خطا
کی کشم پیش از که نه جلت ز استغفار خویش		یا دل آهوه بیشتر بست اظهار صلاح

مجلسی افروز زری بفرزاده بیدار خوش	قدر باشد شب آگس که نبود در سرا
وله	
گر زار بای کمالی است ز یور میباش دور موت از عقیق سنگدل کتر نیباش	تغیر جوهر بودیه از نیام زر نگار آنگاه تران میدهد کیسین یا خشک شود
وله	
از مردت بر سر خوان تنی بپوشن باش	هریه با تنگه شان را بچشم کم چین
اروایت صا و مملکت	
می کند آری بیال مرغ وحشی در قص می کند از نارسانی صوفیان خام قص از بصیرت نیست کردن کما را م قص	مرا نظر بیل کند آینه غم فاقص تا که خامی بود در ماده نیشین ز خوش اوج دولت جا بازی نشاط و لوت
وله	
هر که بیرون رفت از عالم ز عالم شو خلاص هناک تا آذر در برگ ارجمت بر تم شد خلاص	هر که پیش از مرگ مرد از یک جهان نعم خلاص بنگدستی راست لازم گر بینی اختیار
اروایت صا و معجزه	
اگر کرد دولت بیدار را نجواب عوض که بے باه کف نه بافتاب عوض دند عمر نزار و دیو بیج باب عوض	بنور عقل درین انجمن کسی نیناست هزاره بدل از دماغ عشق او دارم بگر بعتش دل خویش خود کف صائب
اروایت طای مملکت	
ز شمار دل منید بوج سراب خط	از دل چو برق میگذرد آب تاب خط

فاصل مشور دولت پاد در کاب خط تا در اول که ریشه کند بیج و تاب خط و چشم هر که سر رگش را انتخاب خط رفت آفتاب صن زیر آفتاب خط	کیافت است شکر خط آئین فروز ریحان قلذیبت سزاوار هر سرفال خط بر هر بنفشه فردوس می کشد از بس که چشم بود الهوسان خیرگی نمود
روایت طایمی معجزه	
مرا به موسم پیری ز اعتبار چه خط	چرخ جمیع بیک جلوه میشود خاموش
روایت عین عملی	
رود شنی در کار مردم بود مقصود شمع گر چه در محض زبان بر خاک میشود خم	اینکه گاهی نیرودم بر آب آتش خویش را روزی من بر دل این تلک پنهان بارید
وله	
بجا کپای قناعت ز تو تیا قانع مشور گنج زمانی چو از دها قانع	منم که گوشت پستی ز آشنایان ز مال خویش با جان تنم بردار
وله	
اگر آب روی مردانست گفتار طمع نیت امید رهایی با گرفتار طمع	آبرو زانی برد از چهره الهمار طمع میتوان جستن بگرد حیل از حیل زدنگ
وله	
که دادم دو همه پاشند در میان جمع	بلاست و اثره خلق چون وسیع افتاد
روایت عین معجزه	
بکنج راه نرو می درین خراب و بیخ	بگذرد نقدای بیخ باب درین

تو هیچ بوی نبری ازین کباب دروغ شدهی زرقینیه سوجه سربا دروغ	مخدر از خون دل خود کنند سوختگان بوعده یاد رونغ زمانه دبستی
آب بار روغن چو باشد می کشید چراغ	صحبته ناخوش آتش رایه فریاد آواز
که نزار بند چراغ از سر بجا دروغ مهره خود ز لبودیم ازین مارد دروغ نرسیدیم بآن قافله سالار دروغ نیت ممکن تا لب کوراز کونان دروغ گوشه چشمم درت را مزار ازین دروغ	سخن عشق مدار از دل از کار دروغ ماند در سلسله طول امل گوهر دل از گران مجلی غواب زمین گیر شدیم آنکه از دندان دهانت پد گوهر خسته است از وجود فانی من سرمداری مانده است
رو بنزدیم بان گوهر شهور دروغ عاشق معشوق سبها جان دار دروغ حفاقت آنکس که مال زوشنایان دروغ	گرچه صد غوطه درین قلمم خونخواریم دل چه باشد تا کسی از دوشان دروغ بهر از سیری دهن نبری نباشد شیر
مینرم از بی کسی با صورت دیوار حرف میشود از بیح و تاب فکر چه در حرف هرتی مغر که گوید چون قلم بسیار حرف بی تامل پیش اهل دل سخن ز نمار حرف	نیت چون صابله ما گویم از اسرار حرف معنی پمیره بی زحمت نمی آید بدست میشود طومار عمرش طی بانکه در حرف از بوم بیاشود آینه روشن سیاه

هست و رنگش از شر اقیان بر حریف میزند هر کس که در گوش گران اثر		نیمای بنی عمار آئینه یکدگر اند می کنند بی پرده عیش را با و از بلند
میشوی قانع بکفت از بجز گوهر بار تر نشد ز اشک ندامت دیز آب بیکبار باد و صد سوهان نگریدی نشانی زود میشد سیر چشم از گوهر غلطان صد تمیم بی پرر او بر تو دمان تا قدر گوهر که دارد و دیده نادار که پیش ابر کند دست خود را ز صد	وله وله وله وله وله وله وله	بر خوشی میدری ترجیح حرف بیوج را استخوانت تو تیار گردید از خواب گران آمری انکاره و انکاره رفتی از جهان و قناعت کرد گری می کرد آب رود خوش بیا تیبستی ز روشن گوهری می نبرد نیت صاحب بساط بجز با آن دبان لان پراز خاک یا دور یارا
میتوان چون جام می دیدن ته دکما صاف		نیت بر آئینه در وی کشان در دغلا
چمن دخطا بیک طرف آن بویک طرف		گلها تمام بیک طرف آن رد بیک طرف
ستاره جلوهای قد او بیک طرف افتاد است حال لب او بیک طرف با هر که افتد آن خم گیسو بیک طرف مجنون بیک طرف رود او بیک طرف		بستی سپر جفا جو بیک طرف اکنون که زلف بر خط انصاف نهاد از بیخ و تاب رسته عمرش شود تمام در دادی که لیلی بیگانه خوی است

ردیف قاف	
از جام و بجاؤیه گهر با می خلق باز سر کرده اند همانا سرشت خلق بار خدا نیا ه و در از بهشت خلق گو ز صفت که فرق کنم خوب زشت خلق	در دید با سبک نشوی تا چو برگ کاه نقشش و نگار مار بود سر نوشت خلق هر دم ز بیم آتش و دوزخ در آتش با صد چراغ می طلیم عیب خویش را
وله	
میسوزد چون صید شی بر باغ علم خلق	تا ز پرورده حضور گوشه تنم خلق
وله	
بود ز چیره زده این ز رخساره عشق هزار بویست مهری بر آتش عشق سبک کنان ضعیف شمر آنجا عشق	دل سگسته بود گوهر بگیاه عشق ستاره اند با مید گوشه چشمی خم سپهر برین را برست بر دانه
کسی چگونه کند صفت خوشتین صائب که نه سپهر بود است از ترانه عشق	
ردیف کاف عربی	
پیش از اجل بود ز دست فرد بنجا ز سار رود خود نهی بی و صوب بنجا بر دانه بیکه آو میان آبر و بنجا	همی که پیش خلق گذارند و بنجا شرط سجود حق ز جهان است بنجا بر سر مار جانفشنگ گفته است
وله	
که ز هر سچکد از دیده حسود ملک	بهر بر بال بطنی پیاله نپان ارد

واسی بر آنکس که اینجاناتام افتد بخاک هر که ابر داشت صبح از خاک شام افتد بخاک مستع چون تار سبانه کلام افتد بخاک برهمن پیش صنم جا سلام افتد بخاک	میشود خراج زمین چون سبزه خام افتد بخاک از طلوع و از غروب مهر در پیش سبزه که خراج از هوا گیرد سخن بد چون طرف باشد سا دم زدن کفرست ز بیم حضور جانشان

وله

نانش ز کاه قسمت سائل جواب خشک نهر از چشمه حیوان بود روان در خاک چه سود ازین که بود گنج بیکران در خاک	صائب امید ز بزرگان بتره شد ز بساگردنمان خراج نقد جان ز خاک ترا که دست لعلن بزرنگ بود

وله

دوران ریاض که تیغ زبان کشد صائب
آنکه تیغ زبان بلیان نشان در خاک

میزبان این کشته گشتی که بیکسر رانجاک ز دو میمالد فلک را و شکر را سماک هر که اندازد دخت سایه گشته زانجا	کیست آرد پشت گردن بیکر رانجاک سیل از دیرینه باز خسار گرد آلود خست سعی دارد در دال آفتاب غم خود

نقد خود را بسته کردن صائب از تحلیله دور
بهر زرتا چند بانی رود چون زر رانجاک

ردیف کاف فارسی

که محالست سیاسی رو دازد واع با بیک نابیر آمد شکار از بندنی افتاده تیک مهدشایش این سحر بود که با شکر	هنر خود را نشود آئینه دل بزرنگ نشود در کوب شیرین نمان آزادی چشم سودگی از عالم بر شوخ خطا

	وله	
ز نهار تن پیام مرده چون نگین که شد		عالم سیاه در نظرش ز نام خشک
	وله	
جلوه های مختلف دارد تبار با لاله رنگ		آب جوهر میشود در تیغ دور آئینه رنگ
ردیف لام		
پرخاست حلقه در دولت سمرای دل		عرش است پرده حرم کبر پایی دل
دل آتشیان که هست اگر جلوه گر شود		نه اطلس سپهر بگرد قبا می دل
گرگ که ز بر پوست بخون تو تشنه است		یوسف شود ز پرده نور صفای دل
مانند چه ذره ایم که نه محل سپهر		رقص ابله کنند ز بانگ و را اول
دست از کتابخانه یونیان بشوی		صدر شهر عقل کرد مهر و سکا دل
صائب اگر بیداره همت نظر کنی		
افتاده است قصر فلک پیش پای دل		
سپهر دشمن جانهای آزر و سندا		که بر نخیل گرانست میهان فضل
	وله	
گلے که آفت بر مردگی نمی بسند		همان گل است که چنید از نظاره گل
	وله	
تو در تن عاقل از جاتی تو چه حاصل		اسیر و چاه وز زندانی چه حاصل
لباس آدویت خلق نیکوست		توزین تشریف عربانی چه حاصل
تن خاکیت زندان تو از جیل		در است حکام زندانی چه حاصل

زر عنای نمی خوانی چه حاصل بدولت گریسانی چه حاصل تو گر نغفور دورانی چه حاصل	خطا آزادی است چون سروداری چه خواهی عاقبت شد زرق زان چو دوران می کند در کاسه ات خاک
ب عالم نیست صاحب چون سخن سنج تو در ترتیب دیوانے چه حاصل	
از سادگی بود ایوانی کند بدل شب شاه چه خویش چرا میکند بدل قد خدنگ خود بصبامی کند بدل	دنیا گذشته که بشت مطلبش با خواب امن دولت اگر جمع میشود گره بر دوجوان بمان شکستگی
وله	
در سیاهی مشو ز چشمه دیوان عاقل مشو ای گوی سبک مغرز چون کان عاقل مشو آید در از باس ضعیفان عاقل هر که گردیده ز بے برگ دیوان عاقل	دل شہا مشو از دیدہ گریان عاقل قدم گشته رسول سفر عاقبت است شمع بی رشته محالست کنیز است گفت افسوس و برگ نشاطش حنا
روایت میس	
گل را کیشوخ چه می شنیم گدا شیم ما دست رو بینه عالم گدا شیم بزد دست اختیار که بریم گدا شیم	ما خنده را مردم بی غم گدا شیم مردم بیادگار اثر با گدا شدند چیزی برود هم تنها ایم در جهان
وله	
زبان خویش چون شیر دیوانی	تجربہ آغشته لغت مہتابی دیوانی

مرا نیز اگر در ازل دولت دیدن زبان نشده و بز قیامت هیچ کار و دستگیر بمیزان نظر سنگین بر آید پله منوالم	نیک یدن ز صد ویدنی آزاد گردیم بخردستی که بر یکدیگر از افسوس مالیم چو خوابا من را یاد دولت پیر بنجم
وله	وله
طاعت مانیت غیر از مستن است جهان	اگر نماز ازین نمی آید وضوی می کنم
وله	وله
گاهی در آب دیده و گاهی در آیم سوج سر آب در دل شب آرمیده است	درمانه و متالیت نفس ششم مار در زوب نخل اول در کشتا گستر
وله	وله
باز شغل آب گل آئینه را پر دایتم	خانه سازی بخود سازی بس ل ختم
وله	وله
بافتش پذیرد در تمامی ساد ایم بردستان رفته چه افسوس منخوریم	چون داغ لاله از جگر در زاده ایم با خود اگر تر از اقامت نداده ایم
وله	وله
طفل می گردید چو راه خانه را گم می کند	چون نگریم مشکها خانه را گم کردیم
وله	وله
شده در جوی دولت ز آشنائی هم فغان کنیت بجز عیب یکدیگر جستن شود بساط جهان پر زری تمام عیال	شکستان جانبدار مومنانی هم لصیب دم عالم ز آشنائی هم کنند کوشش اگر خلق در دانی هم

	وله	
کنار این بجز در این سائل بیستم		با حسن تیوان جان برد ازین دور
	وله	
همه را بر محک دیده بنیازده ام		نیست بیکار درین مرحله کیشم
	وله	
ز بسکه منفعل از کردهای خوشتم		سینه در عرق شرم تیوان بخت
	وله	
مادرین راه در سه آشنای منستم		گو بر آرد دوشتم تمنای از جام
	وله	
که شد بخاک برابر وجود ازین مردم کشایشی که مراد شود ازین مردم یقین که گوی سعادت ازین مردم		بر ساگیت تمنای ازین مردم بتل کشای جان بود پیش تیغ کسی که سر گریبان درین زمانه کشد
	وله	
پشت دستی گل حیدر ناچیده ز مردم چاره بگیر برین نخل خزان دیر ز مردم		خط با دراق جان یزدنا و یزدیم هر از ماتم بر گه نتوان آه کشید
	وله	
ترا که نیت میسر گستن از مردم چراغ می طلبد روز روشن از مردم		بجا بود رد و قبول تن در زده اگر نه تیرگی آرد طبع هر سائل
	وله	

چون روم بیرون ز خود گزینم همچو مهر آزدگان را پادشاهانم	کعبه مقصود در نقطه دل یافتم از گرفتاران این گلشن چه پیری کنم
ولم	ولم
بنحو زار سیدم بعالم رسیم	بیک فروبت است صد دفتر اینجا
ولم	ولم
که ز ریح حوادث همین سپردم ز تیر کج صدر از راست بیشتر دارم کجاست فرصت آنم که توشه بدارم	ز سر کلاه نمدر آنگونه بردارم توان زدوشن دانا کناره کرد عقل چنین که قافله عمری رود بشتاب
ولم	ولم
دلنشین افتاده است از بس کوهی	هر که رفت آنجا ز فکر یاد گشت آسود
ولم	ولم
اثرها میشود این ماریا فسون حکیم در خم می نگریم جو فلاحون حکیم می دید خون جگر رنگ بر بیرون حکیم	شکوه از کج روی طالع و از دهن حکیم است در گوشه نشینی دلجویی حکیم من نه آنم که ترا دوش کند از من گله
ولم	ولم
طرف دعهه کریم است تقاضا چه کنم منم روی خود از شهر بعضی چه کنم	دست در یوزه چینیسانه بالا چه کنم نیست یک جنبه و اگر درین خشتگاه
ولم	ولم
بخاطر آنچه میگردد بدیدند کجا فراموشتم	دو عالم شد زیاد آن بمن ساز فراموشتم

	وله	
پند آنکه ز خورشید با فاق دویدیم یکباره بخت از دل مانا و ک آهی		بایر بر بشتندی صبح دویدیم از بار گنه همچو کمان گره خمیدیم
	وله	
قسمت زنگی از آئینه روشن نشود		انفعالی که من از صفت ضمیر آن
	وله	
مار از بر قلب خریدن ز اخوان		بر قافله از تمیث کم باز نه گشتم
	وله	
تا نظر از گل رخسار تو برداشته ام بر گلابباری من رحم کن آسینم		قره دستی است که در پیش نظر دیشتم که من این باره امید تو برداشته ام
	وله	
در نمود نقشه‌های اختیار افتاده ام		هره مو تم بدست رود کار افتاده ام
	وله	
همان بیگانه ام هر چند با لحن آشنا بام		چو نور دیده در یک خانه از مردم جدا بام
	وله	
شوم بنجانه مرم نخوانده چون همان		که من بنجانه خود چون نخوانده مه نام
	وله	
مرزق می آید بیا خوشی ما ندان سنا		آسیا تا هست در آن لایه نمان ستم
	وله	

	وله	
چند در خاک وطن عجب بود بال و پریم پنجه گرگست که بر پر پرستم مایندند		بوسه افتاد چو خورشید بر هوای سفرم دست چربی که کشیدند عزیزان بر سرم
	وله	
چشم کشایش از خلق نبود هیچ یابم		در زبرم بر سوادان لب بست چون کسایم
	وله	
ما بر و تلخ صلح از هر دو عالم کرده ایم		چشم شور خلق را بر خویش ز فرم کرده ایم
	وله	
ما جو صبح از است گفتار علم در عایسم رفندی فرزند گردو آنچه می کار و پیر را		محرمی آئینه خورشید از پاس دسیم ما جو گندم سینه چاک از انفعال آیدیم
	وله	
گشته است در میان رو عمر تمام		ما از بل صراط همین جا گذشته ایم
	وله	
ما توانی بر ده چشم حسودان میشود		عیشهای نریب از مبلوئی لغمی کنم
	وله	
اگر زارم گوشه در قصر عذر من بجا		از گرفتن عار دارم گوشه کز غمی کنم
	وله	
ما در قی گشته مخضر با چون ما تو شست		چو قلم آنرا که با خود یک زبان بستیم
	وله	

از محسن را گفتگو بدین من بسته ام	پیش سیلاب حیات سزای من بسته ام
	وله
پیوسته یاز فکر دو عالم من شویم	ما از دو خانه همی پیمان در کشاییم
	وله
مرد مصارت در همه جایافت میشود	دو هیچ عرصه هر محسن ندیده ام
	وله
اگر چه خویش را گم کردم از نیان پیر	باین شادم که ایام جوانی زنت از یادم
	وله
در آنجهان ندیده فقر اگر نیتیم در اینجا	همین بس است که پروا انقلاب نام
	وله
گوهر شهوار عبرت گزنی آمد بدست	در سیاط آفرینش من چه بر میداستم
	وله
تقاسم مردم عالم اگر انیت منم	لباس عاقبت خبر چشم پوشیدن نمیدانم
	وله
خامشی دارم از فرم کج بخت من	نیست چون تابی لب بسته عم قلام
	وله
هر نقش مریکه رود ز هزار پاک گوهر	بر نویشتن چو آئینه همواری کند
	وله
شکست بردل با آرزنان گوهر	که مویبائی احباب را بسنگ زدیم

خطر در آب زیر گاه پیش از بحر می باشد	ول	من ز بهواری این خلق تا هموار می رسم
عالم روشن چشم خویش می سازد دنیا	ول	چون حقیق از سادگی هر کس کند تحصیل نام
اره یا آهن دنی با نخل با آو زنگزد	ول	آنچه با عزت گزنیان می کنند سینه
زنده می سوزد برآمده در بندگی	ول	دل نمیسوزد درین کشور عزیز آرزایم
دیده هر کس که حیران نیست در بحر وجودم	ول	کشتی از دست لنگر داده نمی آید چشم
گرم جولان تر بود از سایه بال جانها	ول	دولت دنیا اگر ساده می آید چشم
چو باه تو بتجاری بهم شکن خود را	ول	کرد و منفعت کند مازت آفتاب تمام
بگردان بهر خورد کردن آسیا گردد	ول	نه از مهرست اگر برگردد سر میگردد اطلاقم
بنیما نزد و دل بر بهار آید چشم	ول	سینه پر دانع عاشق لاله زار آید چشم
عارفان زنده دل بر سر دل مردگان	ول	طره ز دمار چون شمع هزار آید چشم
برگ عیش مجربان از میوه ای یا نتم	ول	آنچه حسیستم ز شاهی از گردانی یا نتم

از دو عالم قطع کردم رشته پیوند را	تا به آن بیگانه پروردارستانی یارم
ول	
منت دست نو ازش بیکشم ارد	از قبول خلق از بس تمیزی می رام
ول	
دو منزلت نغمه اگر گریه پیش نیست	بالا ترا ز دهن ز چه دادند جاهی با هم
ول	
با هر شکوه از دل افکار می برم	مجرع را بسیر نمک زار می برم
ول	
نیمه زدم ز کوه قاف دوش از بر باریدم	دلی ز عده نقل گرانجا بر نهی آمیم
ول	
نفرت از دیرین بگزه یکی صد گزدم	نیست از غربت اگر روی می نیا کردم
ول	
زیم بجز سب وصل یار می لازم	سیان بجز زیم کنار می لازم
براستی نتوان شد ز تیر باران	من از سعادت روزگار می لازم
ول	
توان ز سختی ایام صبر هر کس یافت	عبار زر شود از سنگ استخوان معلوم
ز اشک را دل بیقرارش شد فاش	که از تاره شود سیر آسان معلوم
ردیف نون	
تخته پاره تسلیم خویش را برسان	که شکل است درین بجز آشنا کردن

ز قیامم هستی کجا برون آئی	ترا که بند قبا شکل است و اگر کن
نگر بسیرمه مردم سید کن صائب	بگریه تا بتوان مبره را جلا کردن
کسی که می نهد از حد خود قدم برون	کبوتر است که می آید از خرم برون
ز آسمان کن سال چشم جوید راه	نمی برد چو سبک گشت نم برون
عجب که چاک شود دست مستقی صائب	که آرد از دل احباب خار نم برون
ببین خلق دل با راستی می توان کردن	باین غیر دو عالم را معطر می توان کردن
بخون خوردن اگر فاحش شود نعمت خوان	چون نماید دل این چرخ حاضر می توان کردن
اگر ز خاشی مهر سلیمانی بدست آری	بریز اودان معنی را سوز می توان کردن
اول	
بر خاطر لطیف زورگان مشو گران	نگردین محیط بقدر حباب کن
عاجز بود ز حفظ عنان دست رسته دای	هما ممکن است تو به زمی در شب کن
بے اثر مشکل است تماشای آفتاب	
صائب نظایره رخ اود در نقاب کن	
رزق اگر بر آدمی عاشق نیباشد چرا	از زمین گندم گریبان چاک می آید برده
اول	
مست زمین است آب جان بخش حیات	قطره در دریا ظلمت همو اسکندر
خاشی رزق تو گفتار است رزق بگرا	تا توان گل در گریبان نمین بر بمرن

دیدی از انخوان چه خوار بیا غریز تو بشتم دلجویی نمی باید از انخوان دانستن	وله
در دسری گردان فزون گلاب دیگران تازه دارد هر که رسد خود بآب دیگران بشتم حیوان من باشد شراب دیگران می کشاید بل مر از قتیاب دیگران عمر کوتاه شد مر از تیغ تاب دیگران	وله می کند گل زر روئی از شراب دیگران بیا و خصو بگیری می بندد ا حرام نماز از جواب خشک کرد پیش احسان تو چون می صبح کردم گرد هر جا غنچه است گر نبویست ست یا هم شسته جانها چرا
دیوان صائب بی روی خود را منج داشت از چه باید کرد ز نگین باز شراب دیگران	
دل منته برد دولت ناپایدار اینجهان پیش چشم موشکافان پرد بهار اینجهان تسادی یاد در کباب نو بهار اینجهان	کرسی در است اوج اعتبار اینجهان رشته تاشک منبت مره خست خنده و قیمت کز ابر سیاه هر شود
وله بین جرات اشته تر بان فزون کن ز نیل این ریزه الماس در چون کن خویش بودم حصا را غلاطون کن اچه ممکن بود کردی پیش ازین امکان کن	وله شکوه بهبوده از ناسازی گردون کن از شکست خضم خوشحالی بود ا برده کن چون بسجا پای همت بر سر گردون کن صبح بری نیست چون شام جوانی بزه کن

دور نه سنگ چه مقدار تووان ماییدن بر لب بام خطر جبل بود خواهریدن	شتره از خواب گران چون گنگست ترا اوج دولت نه مقامیت کنه غافل باش
چون شود لبر نیر جامت تمام از پیشه از خم کن بر جان خود از زلف فقارت ز نیما و از زار شب نمده و ایند کن	رود ز نقصان گذار و ماه چون دو تمام لبوی خون می آید از زار کسا و نیم بشباشب نمده داری خون دم بنیو
این زمین و آسمان گردی دو دو پیش نیست از دهان صائب بنیدش از جبار اندیشه کن	
خطر ز خجالت کم گشود در دور محشر زمین میشود فرما ز راهی سپس کند بر زمین می گذار و مرغ دور هر خانه بر زمین	هر که اینجا با سر فرادی نمده بر زمین هر که چون آینه دارد حبه و اگر دوده از کافر نمستی از شکر سنم غافلیم
به بند و در سحر کائنات وحدت کن از جامه که لباسی رسد قناعت کن ببر آتوشه فردا خود در راحت کن بگرد تووان فلک ز دوره قسمت کن بهر طبعیدن دل فکر کار حلیت کن باین لباس سبک از جهان قناعت کن	بپوش چشم ز وضع جهان و عشرت کن نه شریف تر از کعبه ای لباس نیست نه اشک چهره ترا داد انداز زمین چو آفتاب بفرعی با گر رسد دستت دوام است که طبل رحل ساز شود لباس عاقبتی نیز خاک ساری نیست
وله	وله

بنگر که از کجا به کجا میتوان شدن	ششم با نقاب رسید از خادگی
	وله
عاجز از دستگیری کن بدولت پیر در محیط بگردان زنده دست نو بازن دست خود چون صبح بر آفتاب بچینه از خواب گران بر دیده بتیازن	با توانایی زابل فقر استغنا من یا تعسای آسمانی چاره جز تسلیم نیست ما بر آید از گریه انت بکیده ما قباب از در پوشیده برگردن همانا غیب
بر سید حشمان مگردن سرخ صاحب چشم خویش کاسه در خون بگر چون لاله حرام زن	
گردد از جبهه تباهن نتوان داکردن در خود عرض نباید به سیجا کردن خواجده از یکیه کجیت دنیا کردن که با حیات توان رفته انشا کردن که گردد از دم عقرب نتوان داکردن شاید عجز بود دست کوه دنیا کردن	غیبت مقدر در علاج نهم دنیا کردن میشود بسته در فیض داکردن عقربست که هم بلیه قانون شده آنقدر از دل صد باره مانده غیبت ممکن بنفوسن بدگر کن زن چه باشد که از دم دیفر ماو آید
نور خورشید دیده دیده دول را صاحب گریه چون شمع نهان در دل شما کردن	
پیش ازین استادگی با سپهر گانی کن در حضور موشگافان بسج گردانی کن در میان جمع اظهار پریشانی کن	چون در قماش قدرت از پیری گرانجامی کن مراع زیر که ام را در دانشی بنید عیان پاس دار از شور و شمان بنیل فردوس تر

حرف با باطلان گفتن ندارد حاصلی
در زمین شور صائب دانه آشنای کن

دورین دوریا بدست بست بیانش تا کرد
بدندان گمتر توان گره از شسته و اگر دست
ببام کعبه عمرت رفت و کسب بود اگر کن
کمال کو به اندیشی ست دست از میان خاطر کن
چه در می ست پیش آدمی دو دو دعا کن
آوانی بستر خود را اگر از پوسیا کردن

تبدیر خرد سپر نخبه نه توان با قضا کردن
دل نکلین نه در اشک بهیات یکبار
نه کردی سجده اخلاص تا افزای توست
چو سیدانی گواه از خانه دارد و یای نو
از خواهشها بیجا گریه شمر منده و نام
ز شکر خواب کرد و تنگ شکر جامه خوابت

مرد از ره بردن صائب بکون پوچ شیا دان
که نمبوست از سر جوب بمنبری عصا کردن

عیب است قطره قطره دیر گریه
وارد در آسین بر میفا گریستن
دارد دورین عدل قبه شمر با گریستن
روشن شود دل از دل شها گریستن
ایسان بسوز ماتم و دنیا گریستن
باید بقدر خنده بهجا گریستن
تا که بقوت مطلب نیا گریستن

تجدیدی دل نکلین بردا گریستن
صبح اسیر نمی نمد از دیده سفید
از گریه خوشا گم چید دست تا گ
ریش سفیدی کند ابر سیاه را
بر استقامت نظر شمع شاپست
نم در دل محیط تا نرا گریستن
بر قوت وقت هم نغشایند و قطره را

صد پیر من عرق ز خجالت کنسیم روز
صائب بشو که قوت شد از ما گریستن

ثبیت مفلس را ز تر بافتنیا چرخ دایه	رشته از گوهر نهار و بهر خبر لاغر شدن
وله	وله
عمر خود را کم با امید فزونی می کند	ساده لوحانی کمی در روز سال خوشین
وله	وله
او را هر بنجام سفر غافل نمی باید شدن	دل نهادم بر مستعمل نمیباید شدن
لشتمی دوست صاحب دل زمین یا نجوم	در شکست هیچ صاحب دل نمیباید شدن
وله	وله
سود سفر بود گذران ز هم بران	ز بار بار با رفیق موافق سفر مکن
وله	وله
بسیج هر که بود بنیایم نهری خوشین	می نهم چون بهر مجیدن سر بر پا خوشین
هر که با جمعیت اظهار پریشانی کند	میزند خال پریشانی خوشین
وله	وله
ماه بجا نوشته دل بر دستم از سر است	بار سنگین راه عقبی بر بنام پیش ازین
وله	وله
در استمنا کار خود از ابتدا به بین	زلان بیشتر که خاک شدی زیر پاه
وله	وله
دندان به فاختی بگر چون صد کند	دندان خود پراوگر شاهوار کن
وله	وله
بگردن شمع آن گفتگودار دینش کن	بمباری ملامت نام باید چون ننگ کن

بکین من به از طارنی زین دگر کن		گر آساده را همچو سوز خاک بردار
از تو انگر فقر را شتر است نهان سبب	وله	محرّم گنج آئی نیست هر باشد
نستند از یک پر پرنداری این پناهی	وله	و اُم از روی سببم تفاهری کند
خامش نشین دیرویه افلاک ساز کن	وله	و اساسی ملک رستم شکایت است
این دولت و در دوزخ خود شد کن خروده گل عاقبت خرج صبا خواهد شد از یک نمریت با زرین کلای سبب با آب خشک بتوان همچو مای سلختن با دل پر خون به رنگ رژی مای سلختن با هزاران خار میاید چو مای سلختن	وله وله وله	آب حیات دولت خالیست نام نیک میشود مال بخیلان باد و شایر نصیب خاچور و دیشان توان با گاه بی سبب از برای طعمه چون قلاب گردن گنج کن در تلاش نام نتوان چون عشق سادوح از محیط آفرینش فلس اگر داری طبع
بمچو قارون می گذارد جلا کجا بزین می طبد چون مای بی آب دریا بزین	وله	هر که کم نهد و خود مرص در دیشان بکره هر کجا هر فروز تر نشد چشمتی پیشتر
که زین در چون خود مید که آید از حرم بر کن	وله	نزد نارا بغافل ز حد خود قدم بیرون

تیراز دودانه خنجره درون دل اوم مجتبا	سینه تا مکن از گوشه غرمت قدم بیرون
مشوق مافل زکوه بجز با هر کس طمن باشی	که باشه فتح از انجانب که آید این عام بیرون
	وله
هر که آب رود خجلت را شفیق خود کند	از دروت نیست آمدن گنا هوشن بر زبان
	وله
در تلاش اوج غرمت هر که میشود نفس	سعی چون خورشید دارد در دزدان خویشن
	وله
حاکم باش از مضام چشم دشمن نصیب	کرده ام تا خاکساری را حصار خویشن
	وله
از خوان ریاضتیم تا دیدیم انصاف خریدار	گور اگر در بر من جایه را از قیمت افتادان
	وله
مشوق وطن کلاه از شکست خود مفل	که هست خود شکنی ز نیت سر فرزان
	وله
پر در اید بگره دایم نگردد آسان	سنگ زود افتد ز آغوش فلاح بین
	وله
سکه مردان نزاری منعت کم خرج کن	فتنه با دار نیام بادشایان ز درون
	وله

دل نمین زاندریش روز می یز عالم کن ریزش خود را چشم مردمان پوشیدورا گر نینجی اسی شود روشن بر دم حال تو عالم بالاست چاین نهال باردا	دل	بهر گندم پشت بر فرود پس آدم کن در سخاوت خویش را انسان چون عالم کن براد خود را انگه بر این محرم کن ریش خود در زمین عاریت حکم کن
اگر چه گاه جهان بهت من مستغنی است	دل	التجا پیش خیسان نبرد دیده من
بدا شود از د عالم تا توانی با خدا بودن بکش در زنگی مردان جام نیستی بر سر دم تیخ از قضا چمن ابرو بر نمیکرد آمسار از دل چون سگ زنده میسازد	دل	کودار در دروسر بسیار با آشا بودن که باشد در بلا بودن بازیم بلا بودن نزار دعا صلی لگن از حکم قضا بودن اگر دانی چه طلبی با در چه عا بودن
اگر چه دست شان کوتاه تر از آستین است	دل	بود گوی فلک با در خم چو گان دیشان
بمجهت خیس کند نفس را خیس	دل	بیلو شی ز گاه کند کمر بای من
ببرادر هلاقت عادت گرد غمیان کن	دل	شیر ارم زاه آستین روز منور کن
چو اهر سر بر آید بنشین بود ارباب دولت را	دل	ز جرم زبردستان از عمل خشم پوشید

نمی باید گناه سو بر برانگشت بچیدن که بازی را با خرمیر سانه مهر بر چین چو پیش دم نمیکرد و حیات از سال زین		بشکر این که داری چون سلیمان نشسته چو دندان رخت دندان طبع از تنگی بر چرا آلوده کذب خیانت می کنی خود
چنان شود که چراغ بدر کند روشن	وله	ز صحرای پسر همچو ماه مصر کی
سرگشته از دمی ماله فلک و درین	وله	غوطه زرد در خاک نایب زهانی شد بلند
آبروی خود بر در عرض مطلب پیش	وله	پیش بر ناسته رودا کن لب پیش
بگنند کس را بر یکدگر شکرشان	وله	نیشکر بعد از شکستن میشود شاخ نبات
راست نماید با کمان حلقه تیر انداز	وله	در کس سالی نفس را راست توان سا
تو از هر شکستی تنگ شکر دکن	وله	اگر چون نیشکر نگین دلان پایاں سار
یک تن از آینه گمان گرفت چاقو کمان می خوردند افسوس را یام ما بر ماندگان	وله	از عزیزان زفته زفته تنی این خاکدان پیش ازین بر زنگان افسوس پیش و عقب
	وله	

	وله	از آن خرمند گردیم ز دینها تا بوی
کردید بهار سی نیست خبر کلیت	وله	
توانی گر با حکم کستن خشم را در دل	وله	کجا از آتش جواریم میتوان خیزد بقدر آن خس حاروی بجز گایان
	وله	
آه گرمی است دلم در دل بیابان	وله	نیست هرگز بجز غمی گوشه محراب این صد آسب شلین شد از خواب
	وله	
پیش این حال میاید لب از گفتار است	وله	چون طرف آینه باشد دیدم بسیار
	وله	
هرگز عذر می در هر تقصیر دارد تو	وله	نیست غیر از در دلفن عذر یا ام
	وله	
بسلا از زود نفس را عاقل موزان	وله	تعمیرت نشسته لول اول را اول
	وله	
می کند آواره یک کج بخت چندین است	وله	یک کمان از عهد صد تیر می آید
	وله	
چون سیاهی شد ز مو پشایر میاید شدن	وله	صبح چون روشن شود بیدار میاید شدن

آسیای تیسواستم بردوانه تختین	آبروی راکر دم صفت این بجمیلا
	وله
کرد از قشار چرخ سفیدی رسو من	شیر که خورده بودم در عهد کودکی
	وله
خزمنت چون پاک گروی پابگر بال	آفتد با لبین هم را کن که جان فی
	وله
برگ ریزان فانت نختین	نیت آسان آن خوبت صاب دیوان نختین
	وله
انچه پوست میازان خوان زغم آبادین	از دل جان نه غربت نگردد چون
	وله
پره و ده دیگر شد از غنلت بر خواب من	صبح بیداری شو گفتم مر سومی سفید
	وله
این هما از بیضیه فولاد می آید بر دین	داس دولت با سانی نمی آید بر دست
	وله
کین سفیر از خانه میاد می آید بر دین	از خنق پوشان فریبم گفتاری خوان
	وله
	وله

مصحف خود خنید کاغذ یاد و تحریری اگر ضار خانه از فولاد خوری ساختن		اول بخت بویج تا کشاد خواهی ساختن می کند موج حوادث زنده چون جوهر در
استخوانم منور منورم استخوان پرده ریشم در دل باز عرقن خواهد شد	دل	زین شکست دست گردن بر طالع است هست اگر هرگز گریه را خنده در چاشنی
امید است که روشن شود ستاره من ز سجه گرد بر آرد و ستاره من	دل	اگر بسوزد جانی رسد شعله من نیشد کشاده ز دل عقده مرا هر خبر
زنده زیر خاک باشد از خجاکرین ز غار افکار کافانم که خضم کینه خو	دل	تاریخ از غار کافانم که خضم کینه خو زنده زیر خاک باشد از خجاکرین
سرد زود تپیدت ز بار بار برود درین زمانه تنهای اعتبار کن	دل	هر که اوقات کند فرق و می خلق ز خست شرکازد و میشود دیگر
مشورت ز شمار با دران کار افتاده کن عقل نیتی دیدگان شمشیر صیقل داده است	دل	عقل نیتی دیدگان شمشیر صیقل داده است مشورت ز شمار با دران کار افتاده کن
که منزه آسبان رزق این بلبلان عیان بطول اهل داده نمی دانی	دل	عیان بطول اهل داده نمی دانی که منزه آسبان رزق این بلبلان

پوش چشم ز اد ضاع روزگار کونست	لباس عاقبتی به چشم پوشیدن
در پیر و زمین میشود گشت نما	هر که مد چون تمامی شود از خود شکنان
مراه کس که بیرون میکند از گوشه خلوت	تمسک است که از آغوش یارم میکند بیرون
صبح پیری از دم رنگار غفلت برآورد	دیگر این آئینه کی از رنگ می آید بیرون
نور از آئینه می بارد و سکنه را بنجا	از حیات جاودان کم نیست آثار حسین
هر که از آب حرام رسوت آبتن نشد	تبع اگر باشد طرف مراد معی گوید سخن
گناه باده پرستان توبه نزدیکست	خدا پناه دهد از غرور و هشیاران
آلوده گردان بر نادمین عصمت	از صحبت بیفایده ز نهار خدر کن
آه کزد لبگی با آدم کوتاه بین	سرود یارم کس چو بین ازین دنیا بیرون
هر سینه بود که گوشش میکند در هیچ	جمع چون بندد کند هنر ام بر آسوس خلق

وقت شمع خوش کمی است بخت شکیبا	پد سر یک پا تمام شب بر آسوختن
وله	
ازین دانه کمی آرد ز شعله مندی بیرون در غلغله ای نماید گوهر آرزو زندگی بیرون مرا ای کاش می آورد از شتر مندی بیرون	نیم عکین که مرگ آرد مرا از زندگی بیرون آنواضع می فرماید تبه ارباب دولت را بر آورد آنکه آرد ز رخ من آلوده مان را
رنگ کردن فزود از طوق قهری سر در صاحب زر عنافی بنار دسر کشان را زندگی بیرون	
فقیران را بکوب منع از درگاه خود را برون مگردان ز گرم از دوستان دولتی را	بشمع دولت بیدار باشد در این افشان که از یک شمع روشن میوان شمع دان
وله	
بکیمیای اثر میوان درین عالم	در روز هستی خود عمر جاودان کردن
وله	
پیش غافل سخن از نیر و نصیحت را ندان نبست ممکن نشود فضل ز پیش افزون نکشد پای بنجاری روز خلق حرص	هست بر صورت دیوار گلاب افشانند دانه در خاک یکی صد شود از فشانند خیرگی را ز گلس دود سازد و اندانند
وله	
نموشی سر نه گوئی بلند آوازی کرد نماید ز مال و فریاد را بستگی سود مشو با قامت خم حلقه در گاه زمانرا	بلبستن توان بر دیده گویا ز انوان بستن نمی با بست خود را چون جبین کاروان بستن که در بحر کمان باید توجه بر نشان بستن

	فرزین بر جبین وقت نزول مرد و دم صبا که عیب است از کربان در بر و بیسان استن	
اگر چه بے پروست در چشم نظر پوشیدگان یا در چشم عاقبت بین خویش را بنیادگان در دل شهباز بیداری بخود چید پگان در صفت مردان بود کمتر ز سر پوشیدگان از فروغ عاریت چو ماه گو یا لیدگان می خلد از زون بدل تخمین یا فیدگان		عیب دنیا را نمی بینند کوه دیدگان نمیکنند از روی میزان میت مفضل در شبستان لحد خواب فراغت می کنند هر که دستار تعین از سر خود دانه کرد میشود از لاغری در غنچه پا در کباب از خموشیا ابل فم در تخمین سحر
	یا کمال بے بری باشند همایب تازه رو در گلستان جهان چون مهر و دامن چیدگان	
برگرا نجانان بود مشکل ز جابر خاشتن از بزرگان گران تکمین ز جابر خاشتن از سر راهت مشکل برگرا نجانستن		بر سبک روحان گران نبود با بر خاشتن خوشتر از رنگین دان از شست گوست میشود یا خاک یکسان از طمع نفس خاشتن
چو نه بمقامی نرسیدند غزریان یا سلطنت بلخ خریدند غزریان	وله	ما با برستان کشیدند غزریان تقری که تو امر در پیش استاز
از کمان حلقه ممکن نیست تیر انداختن	وله	مخالف ز آه ندامت در جوانیا مشو
	وله	

عقل سالم ز مے تاب نباید بیرون	گشتی کاغذی از آب نباید بیرون
رولف واو	
بے ز نمار بر خوان کسان مہمان مستو	گوہر بے قیمت سنگِ دندان مستو
ولہ	
شد عشر پیری پر وبال طلب تو	یکون شد افسردہ ز کانو طلب تو
ہر لوح فراری ز فراموش کدہ خاک	دستی بردن آمدہ بہر طلب تو
دگر ستر باش کہ ہر سو سفیدی	از غیب سولیت بہر طلب تو
ولہ	
مرد آزار قیام نیستی عاشق مستو	بر نی آتی بر نیادوستان دنیا جو
ولہ	
ز جلوہ پا صنوبر قدان ز راہ مرد	بگاہداری دل کن بے لگاہ مرد
دل ز دو نیم نداری بگوشہ بنشین	بلا لگاہ محبت بیک گواہ مرد
سپاہ غیرت حق شکستگان یارست	چو فتح روی دہر در پی سپاہ مرد
مرا ز صفر طریقت نصیحتے بادوست	کہ بے گواہی خاطر نہ بیج راہ مرد
ولہ	
سنگ ملاستے کہ ہم بشکند ترا	چون کعبہ واجبست بجان اقرامہ
خوار درود داغ غم زان رفتہ است	این جہلستے کہ دروازست نام او
ولہ	
منہر تحقیق ارباب عامم مطلب	اچہ در سر تو ان یافت نہو شاخ

دور بردن در گذاران خلق صاف شود اندر آنکه از آشنایان جهان بیگانه شود	وله	از فضولی سیمان بر پیربان گردوان هر که ایون را علاجی بهتر از قلیل نیست
برگ چون شد زرد از باد خزان غافل شود دو لجه چون رود به از دون شاخ غافل شود	وله	دگر سن سالی ز مرگ ناگهان غافل شود از چرخ میوان افزود چرخین شمع را
از تخیله نهاده سیم وز رو دنیا میشود	وله	چون با جان میوان آزادگانز انبوه کرد
غیر عبرت هر چه گیری بازمی گیری	وله	هر چه بخشد عالم تاثیر سازی گیرد ز تو
که نمیه ماند از صد خانه پر بسین باد	وله	آل خوابه مسک بزنبور عسل نام
مجلس از روزی شمع چمن آرائی مهر	وله	راستی پیشم از خود کن بود کسیر ملام
روایف های هوز		
چشم بنیا جان آگاه و دل بیدارده این پریشان سیر از زبدم صد بارده ستی دجاله داری همچو چشم بارده		یارب از عرفان بر پایه شرمشاده هر سر جو اس من بر پای میرود شهر یاده رکاب می نذر او اعتبارده

	بیش ازین پسند صائب را بزندان خرد از بیابان تحت دملک از دامن کساره	
تعامت هر کس زیار در در چون چکان شده	ول	میرد و گوی سعادت در رکاب دولت لش
تو که از جبل در آئینه را گل زده از درم مهری اگر بلب سائل زده	ول	چون بعبیب بهز خویش توانی بردا در قیامت سپر آتش در رخ گردد
این گوشه را برای شکاری گرفته بوستی دراز کرده گاری گرفته بر دل اگر نه کینه عباری گرفته	ول	از مردمان گریه کناری گرفته تاج بزرگ پوشیده همچو شاخ گل از جیل کرده دل خود زنده زیر خاک
	خواهر فاد دامن منزل بدست تو صائب اگر رکاب سوار می گرفته	
کافیت بریم سوخکان را شمره مویت اگر چه شیر شود شیر خواره تو هست غم در گره استخار		تا رایت سلسله جنبان اشاره تا پای بر فلک نگذاری ز مهر خاک مردان عنان بدست تو کل براده اند
	صائب ز آفتاب رخ بار شرم کن از مرد برداشتی هر ستاره	
خود خوب شو به در بی خوبان فدا دوامان ز صنی نیست که از دست دادی		گوئی میرد و بعضا کش بر دن بر شیم بیراهنی که طلبی از غریزه مصر

خبر دست اختیار که بر بهم نهاده	برده هم هر آنچه گذارتی ببال
ز آن میگردی بر رستم و ستان شده توزان ز شیشه روزی بی برایشان شده	طعمه مور شوی گر چه سلیمان شده آسیای فلک ز بهر تو سرگردان است
پیش عقود کرم در حجت نزدان صائب گم گنا هست که از کرده پشیمان شده	
برگ همیشه است هر دستی که بر هم	از پیشانی مشو غافل که روز باز خوا
چون ریگ دوان قافله باستان خوش باش بنا سازی او ضاع زمان	در محبس مانیت کسی را نعم خانه دل زود تو ان کند زیاران غفلت
صائب مکتبی تا به گریبان سر خود را هرگز نیری گوی سعادت ز میان	
از سگ خاموش گیر دعا که غافل گشته خواهی افتادون بهر جانب که مال گشته از زبان آتشین گرسنه غفل گشته	ای که از شغل عمارت غافل از دل گشته گنبد یوار می ترا در دو عالم در میان میگذاردت بچشم شور این ناویدگان
گیر ندگی سگ شود از خون ز قلاوه در بادیه حاجت دلیل است جاده آنرا که میسر نه شود جمع پیاده	از توبه شود کسختی نفس زیاده در سطر شامی توان راه بحق برده آن که گزده دل در ویش کند طوف

یا بجز اجل چاشنی قند مکرر	وز زندگی آشکس که سپرد او از آرزو
	وله
گر نمیخواهی شود پامال حسن محبت	میماند اوقت رفتن کفش با پند
	وله
اگر از طعام تن عام میشود فریب	تن که کم از طعام میشود فریب
بچشم شور کندش چو ماه و جنبه گداز	دو چشم هر که ز امام میشود فریب
	وله
که خرمسند میشد ز فقر و قناعت	منی بود اگر انقلاب زمانه
	وله
تغفلت پیران جاهل را سبب کار نیست	فاغرت از منت افسانه خواب صبحگاه
	وله
میشود بر زد و سیر بهی گواہ با بکجا	وقت رفتن میماند کفش زیر پانه
	وله
پاس وقت صحبت نازک خیالانرا بر	بے طلب در خلوت ارباب معنی رده
	وله
از فرار اهل حق خرد دولت عقبی نخواه	ز نهار از ترک دنیا گردگان دنیا نخواه
صورت دیباست باشد هر که در بند لپاس	بوش اگر داری شور از صورت دیبا نخواه
	وله
ای شمع طور ز آتش حنت زبانه	عالم بر دزلت تو رنج سیر خانه

	وله	
ساده لوحی بود آینه صد نقش مراد		آورد صد نقش بجای چون نگین ساخته
	وله	
سخن ز تاز به بر آید ز کلک بقیه دست		چو بوسنی که فرد سشن بر کنار و چار
	وله	
روی تو چون سیاه نگردد چون نگین		هموار خویش را ز لپه نام کرده
	وله	
برست باده کلگون مه عنان ز نما		که تو سواری داین اسب سرکش از تباد
	وله	
مسیح و عماشو چون روان اشک زده		که نقش مهر گریه زرد دکاند با هم دیده
اگر صد سال سالک چون فلک چه جای کرد		نگردد و تا بگردد خود نمی گردد جنان دیده
نگردد و سنگ راه فکر نگین و دور منزل		شما یک شب بنزدستان رو با پا خوابیده
بمزه دنی علم نتوان شدن صائب باسانی که بهر مصرع یک عمر بر خود سر و پیچیده		
در پیش هر که غیر خدا بسته کمر		ز نهار پاره ساز که ز نهار بسته
سازی روان ز هر قره صد کار دان اشک		اگر داکستند آنچه تو در بار بسته
غیر از سیاه کردن اوراق عمر خویش صائب و گر چه طرن ز گفتار بسته		
	وله	

زمین قلمه وسیلاب حادثات بود نگسند و است زهم دور آشنایانرا	اکن بجا عمارت درین خراب شد کلیک که درین روزگار تاب شد

اروایت یاسی تختانی

در عمارت زنگانی چند باطل می کنی عاقبت این خانها نام سهری ز شود داد خواهی میشود فردای محشر ز دین	رفته از کارنا سامان منزل می کنی زعفران گر جای برگ گاه در گل سکنی هر نفس ز زنگانی صفت بلبل سکنی

وله

میشود چهر تو نورشیدر قیامت فردا	دست خود گر سپردم افتاد و می کنی

وله

دلغز در آجام خاموشی بستی نطق میشود معلوم	ماد عیش درام خاموشی چو بر آئی بیام خاموشی

وله

زین منشین شراب اگر داری ز جگر تشنگان درین مدار آب در شیر خود مکن ز چراغ باش بیدار در دل شبها قدم خویش را شمرده گزار و صحبت بروی نطق به بند بنشاندن نگا هراری کن	شوم کم کن کباب اگر داری قطره چون سحاب اگر داری در سراپا هتاپ اگر داری در کمد چشم خواب اگر داری در رسیدن شاهد اگر داری هوس فتمیاب اگر داری نعمت بیاب اگر داری

در گره مشکناپ اگر داری رشته سان بیج قناب اگر داری پشت بر آفتاب اگر داری	نیت چون نافه حاجت اظهار میدیدم جادیهات گوهر پیرد سایه خود همس جا
صائب از باد کمن بگیرد آرزوی شباب اگر داری	
از بوی گل تنم رشک گلستان بود اگر حضور درین تیره خاکدان بود جهان چنانکه تو می خواهی چنان بود	اگر نسیم سحرگاه معربان بودی عنان گشته نمی رفت باو یا نفس اگر نغمه نمی بود کار فرمائی
نیجه در نیجه آن زلف چلیپانه کنی ناخبر باش که ضالع به تماشانه کنی اگر از ساده دلی جنده بجان کنی	ول اما تو چون شانه دل چاک میبانی رشته گوهر بنجیره عبرتت را نشوی طعمه شاهین جوادش چون
فیض صبح از نفس ما که خود ادراک کنی نیش خاری که تو از آبله نمناک کنی صبر چون غنچه اگر بادل نمناک کنی اگر تو چو آئینه دامان لطف پاک کنی	ول از شرفی اگر ستیخه خود چاک کنی در قیامت گل بنجاره نمی بخشد از تو هر باره دل برگ نشایلی کرد بروی ناسته هر گاه تو خوبان انید
چستی ز گل دلاله چو شبنم سبز از	حیف است درین فصل دماغی زسانی

کز هر که خوری سنگ عرص سیه نشانی ز هر یک که چشیدن نتوانی نجشانی شتر طست که چون جوانی برسانی از روی کرد میستی چه نشانی خوشدل چه بخر خود و مرگ دگرانی	آز در تر آنخل بر دمنده توان گفت از دور بنفید قبح بزم مکانات اگر خسته دلان را بشکر دست نگیری غم نیست عیار یک از آن دست نشانی پیش و پس در آن خزان بهم نفس است
صائب دل جان از پی دلدار روان است مشدار کزین تافله و نبال نمائی	
و موصل تلخ بود کامیاب دروشی اگر چه تلخ بود چون کلاب دروشی اگر بود سلطنت بحیاب دروشی	اگر چه هست بنظایر خراب دروشی تر از در و سر آنجهان خلاص کند ترا بر وز حساب سخن این شود معلوم
وله	
که متصل محیط است جوی دروشی چراغ گوشه نشینان گوی دروشی کشید اند فقیران مہوی دروشی دورست از آب بر آید سیبوی دروشی کسیکه حفظ کند آمدی دروشی که این شراب بود در کدی دروشی که هست در ره فقیران دمنده دروشی و گرنه خاک مرادست گوی دروشی	از آن همیشه بود تازه روی دروشی ز تمد باد حوادث نمی شود خاموش بهوش باش که در گوش چرخ حلقه سی در آن محیط کشتی لوح در خطر است چون فقر بنر شود هر کجا گذارد پای ز جام زر کی به در و سر مدار طبع بسخوی از دو جهان است چون فقر نشی گو تا مردانه از آن بعد عاقره سے

زم صائب این غزل از در انجوان مطرب بجمع که ریزد گفت کوه درویشی	
مهر نیاز من آستان درویشی رسید هر که بیرون آستان درویشی بیک هواست سپار و خزان درویشی اگر شکسته شود استخوان درویشی بگرفت شکوه نگردد زبان درویشی بس است برده کار روان درویشی لب خوش بود تر جهان درویشی اگر سیاه بود دودمان درویشی نگاهبان جهان پاشان درویشی	حضور فرخ بود در جهان درویشی خط مسلمی از انقلاب دران فیت ز برگ زبر خزان ایمن اند بی برگ بمویانی تقسیم کس بر بند چو دمان در دهن کتیا اگر افتد چه حاجت نگبان که بی سر انجانی بگرفت اگر چه توان یاقت حال هر کس را سیاهی است اگر آب حیات خالی نیست جان بود در سه بی شبان اگر نبود
پیره سزده خواجیه بود صائب نظر به سمت عالی مکان درویشی	
که ما گنج بود بوریای درویشی خصل پذیر نگردد نباس درویشی که از نیام بر آید عصا درویشی و گرنه بر سر گنج است پامی درویشی شود نشانه دست دعا حق درویشی نیرسد بمقام رضای درویشی	قدم بردن کند از سرمای درویشی اگر ز سل حوادث جهان شود دیران زبان درازی تیغ و سنان بوخندان گفت سوال نمودار لعل از دست بکار هر که فتنه عقده درین عالم بهشت اگر چه مقامات و نشین دار

بهای فقر هر کس می کند اقبال بقدر مهر بود اعتبار محض را دو عالم از نظرش چون دو قطره اشک آفتاب	وگر ز نیت سهری بی سواد ویشی از پنجه عازم در اقبال درویشی بدیده هر که کند تو تهای درویشی

منه چو مکرز این حلقه پای بردن صائب
که دل بوجد در آرد نو اسے درویشی

قرار گیر مدار القدر درویشی پیاده است زمین گیر آفتاب بلند کند بر اسن اشفاق بر حمت پای بیک قرار چو آب گهر بود و آیم کسی که سکون فردی ز جبهه اش خوانا لکن شتاب که یکجا رسد بر حساب صفای صبح بود چهره عیار آلود بقدر دزن داغست و شتایی دل کنند از گل نیچار داغش بر نر	که انقلاب مدار و دیار درویشی نظر به سمت گردون سوار درویشی بر روی هر که نشیند عیار درویشی زیاد و کم نشود جو نبار درویشی رسیده است مدار عیار درویشی ز خازنان کرم فرو کار درویشی نظر بائینه بی عیار درویشی خوشا و لیک بود داغدار درویشی بیای هر که خیل دست خار درویشی

چه حاجتست بعمواری کسان صائب
که است رحمت حق نمکسار درویشی

تبوحید خلد همچون الف گویاست تنها بانگ سختی رد از تو گردانند هر بان چو مرغ خانگی برگرداب و گل نمیکرد و	دوئی در پلا شکر است بهمن است غنا روی گرد در در بان ژود با سهند تنها بهای خوش نشین اوج استعانتان

مورد شو که بانی عالم بالاست تنهائی	یک پرگنده گلشن نیست ز بردار پیچیدگی
ز خود دور افکند چون ناقه صائب خود را	غزال وحشی دهان ان صراحت تنهائی
دل چراغیست که روشن شود از خاموشی تاد فرشته ششرون شود از خاموشی شمع آسوده ز گشتن شود از خاموشی چون چراغی تیره دامن شود از خاموشی آدمی قلعه آهن شود از خاموشی راز عالم تهور و شن شود از خاموشی	سینه با بخت گلشن شود از خاموشی بیشتر ترفته عالم ز سخن می آید مهر زن بر لب گفتار که در نیم جهان دل که در بر بگذر باد و هوا و شمع است خال اگر در دهن رخنه گفتار زنده نیست بجز مهره خموشی بجان خاموشی
از روح بود بخش مردم صائب کس ندیدیم که دشمن شود از خاموشی	قدم بیرون مکن از رخصت خاموشی ز خاموشی دهن غنچه مش کبوتر گوش سخن اگر چه چنین است یاده سبائی به چار یارش دل نیک کرده است نفس ز چار سوخته رود قبول یافت نجات چون که دکی که کند زر کنار ما در خواب سخن که تیغ زبانها از دست بدینا بسای گوهر ناسته می کند ز یاد
که خواب امن بود در دیار خاموشی خوشایبی که بود مهر دار خاموشی نظر بلند گویه دقت خاموشی ز آرسیدی زنده گار خاموشی بسید هر که برار القبر از خاموشی بخواب زنده زبان در کنار خاموشی نه ست در قدح خوشگوار خاموشی که هست بی ز سخن اعتبار خاموشی	قدم بیرون مکن از رخصت خاموشی ز خاموشی دهن غنچه مش کبوتر گوش سخن اگر چه چنین است یاده سبائی به چار یارش دل نیک کرده است نفس ز چار سوخته رود قبول یافت نجات چون که دکی که کند زر کنار ما در خواب سخن که تیغ زبانها از دست بدینا بسای گوهر ناسته می کند ز یاد

گشوده شد دل من از شعاع خاموشی	که دیده است گره را گره کشایا شد
	شود بیوه مقصود یار در هلمایب ز بزرگ ریز زبان شاخسار خاموشی
ای هزاران خضر فرخ بی صدا بجود چشم هر کس باز گردد در دهان بخودی بند دوزخی هم سفر کن در دهان بخودی	هر دو عالم یکدم باشد بی پای بنجود دیده مورای درفش ملک سلیمان در نظر مردی در ملکهای آب گل گشتی بس است
	این جواب آن غزل صائب که ملا گفته است اخر سر در سر در میا خاک یا سب بجودی
دست افسوسی که در دنیا هم سایه گوشه امنی که یکساعت میساید کسی هر جا از تن پروری بر جسم افزاید کسی سعی کن از سایه است چون بر سایه کسی	میشود بال پروتوقین سنگام رحیل نیست غیر از گوشه دل در جهان آب و گل میشود از دوزخ انجام گم از شمع از تشریف نزاری که دمان حلق ترا
	میتوان گر آشنا با خاک بست آسمان صائب این همت اگر اقبال نماید کسی
صاف شو تا هم از آئینه خود زود که تو این دایره ما چشم شکو منی تا چو گردن خود را قدم دینی که نهان کرده خود را به ترا زود منی	چند چون چشم هوشناک بهر سو منی یاغ آن روز شود جوهر نیایی تو کوی شود نرم جوگان سبک دست قضا گشتی شرم تو آن روز شود طوقا
	وله

در راه سیل خواب برآ چه می کنی در وقت صبح خواب برآ چه میکنی	لنگردین خواب برای چه می کنی سوی سفید کرده صبح قیامت است
وله	
اندیشه از حساب برای چه می کنی از مردمان حجاب برآ چه می کنی با آسمان قناب برای چه میکنی	چرم نواز حساب بردست از شما نقشی است هر چه هست دینخانه غیر حق از تیرنج کمان تبر و کج روی بزن
وله	
که بر لب کزین سی نخک دروین دریا و گرنه بو بستانت از خلق حسن دریا	مکن تقصیر در انسوس تا جان دریدن در جهان از تنگ خلقی تریوزندایت پرده
وله	
که دل زحق شود آگاه از پریشانی اگر نیست در جلگهش آه از پریشانی مکن ملاحظه در راه از پریشانی ز شور جیشی برخواه از پریشانی	کمش چون فلکمان آه از پریشانی ولی چو آمیزه از زهر پاکباز طلب همانکه راه نمودست تو شتر خواهد بود کمال خرمین بس که اینست فقر
وله	
ریشه تا که در زمین عاریت محکم کنی قامت تم گشته در خود حلقه با تم کنی ترک جنت بر گندم چند چون آدم کنی سوزن خود در جلا ز ریشه مریم کنی	چند سیاه قامت جمع در عالم کنی چند در پیکر ز نوت مطلب نیامی دون کآب زمان بر آورد چه در دل ترا چو عیسی میوانی آسمان پرواز شد

میشوونی منت مرهم جو داغ لاله خشک آسه پاپوسه گاه سرت کیشان میشو خیر شکار دل که بویو مشک می آید از د می کنی پیدا بجزت و صفت دشمن بهر خود هیچکس انگشتت بجز تو نتواند نهاد	داغ خود را گزین خون گرم خود مرهم کنی از عبادت چون کمان گزینت خود گزینی بوی نون آید ز هر صیدی که عالم کنی از بر با اجبت هر که را ملزم کنی گزینش راست از چپ صلح چون نام کنی

گشت کرد و بر تو صاحب عجز آهر از جهان کاسه ز انوی خود را گرفته عام جم کنی	

بے تامل صرف نقد وقت در دنیا کنی دست خود را بجز دنیا گزینی پاک است سبیل در میان شود در خواجگاه بنیستی چون صدق سلسله کن نظر او در دنیا مایه یک چون غنچه در بیتان سمر اردو گار	چون بکار حق رسی امره را فردا کنی دست در یک کاسه با خود شیر چون صبی کنی اینی صرف آه و فغان رمل شبها کنی جبه کن تا قطره خود را در دریا کنی رخنه در قهر وجود از خنده بی کنی

چون صدق گنجینه گوهر ترا صاحب گشتند رزق خود در بویزه گراز عالم بالا کنی	

ول در عکس خود کنی همچون پلنگ در حشمت مگر در وقت خشم آینه پیش روی خود کنی	

ول همین کردن بسند دست با آزادی میشود هر کس مقیدار تو اضع سر بلند	سر در خط امان شده از خزان دگی قطره ناچیز کرده گوهر از افتادگی

تخصیر نم چه لذت می برد از زندگی تخصیر مہیات است گردد و نیز از شمرندگی می کشد آئینہ دل تاریک آساید زندگی عاجل بجای صلی بزود بجز شمرندگی اگر بر او صاحب صفت می آورد از زندگی	نیست جز ذرا غم غمزان حاصل با زندگی بے رفیقان از حق آب خوردن سست با بریکر و جان دل روشن گرانی میکشد بید مجنون در تمام عمر سر بالا نه کرد از طریق کسب جان در نظر باشد غمزد

می کند با مرتجع اسید صاحب کاد برق
عوان ز مقدر ضرورت پیش شد با زندگی

از شکست نم چه انعام تولا طون عاقبتی گردل پای غوطه در خون بخوردی غم ز بی برگی چر او زیر گردون بخوری می خورد و ایسود ترا چندان آسود بخوردی	از فنا و بیکر خانی چر انون بخوردی ایکمی سازی زمی ز ساز خود و لاله گو در نفس و دمی تیزین بخوردی غم کاهش از آیش از طاعت بیکر گریست

زیر زمین فراغت روی زمین کنی دست طمع حصار اگر ز آستین کنی با نفس راست صلح اگر چون کین کنی صلح از چراغ اگر بچراغ آفرین کنی ما چار بانس از فلک چارین کنی	اگر فکرناخت ای دور بین کنی بیر زر شود چو غنچه تر اکیسه مے انگشت بیکس ننگه در بخت تو روشن بود همیشه یہ خانہ دولت از چار پا جسم خود و چون مسیح

مان تو بخت است بهر جا که سیروی
صاحب زبان خویش اگر گنبدی کنی

بزرگ تیغ کنی خنجر گردن افزای که می کند زبان شکسته غازی که خامه را بد طولاست در سخن سازی		سال تیغ زبان نیست غیر سر بازی ز ابل در دوزخ گمان نخل دارد مره بمجنل خود ره سینه زبانان را
	وله	
چند دزد نگار این آینه را پنهان کنی توست مگر می خوری خون تاجی خندان کنی از لباس عاریت خود را اگر عریان کنی	وله	تا یکی دل را سیاه او نموت اللوان کنی عاشقان خون از سپاگریه کس خون نری بوی هر ذوقی ترا چون تیغ می گرد و لب
نیافتم خبری از جهان بیخبره در آشیان بسوزم از شکسته پرده بیک دو هفته تا بام میشود سپهری به نیم چشم زدن از طریق دیده درمی	وله	بهر احویت که در ره بگذری بصری ورین ببار که فصلی چرا بزن لطمه بتور عاریه خرابه بشو که عمر حلال با قتاب رسانید خویش را شبنم
یک تر شروق بلخ سازد عیش را بر عالمی ز دور رسوا میشود زنی که در آرزوی		بظلم تیره گردان جهان را دردی برین خیزد به تمنای صد از هیچ دست
	تقابل افسوس بود و در عو افسردگان مرگ خندان مرده را صامی و نایب دایمی	

	وله	
ورنه دینار ادرینخ ، تہمینی دار و درینخ		لطفت حق مار از دنیا می دنی دار و دین
	وله	
ز خویش مرعہ بیشتر نے آنتی آوشوخ چشم بفرک سفر نے آنتی برال بگر خود اسی نجیر می آنتی		آوتا ز ہستی خود بے خبر نمی آنتی ز موبہوی تو را از اجل سیاهی کرد ہزار گم شدہ را در تلخ می یابی
	وله	
دست تا چند ورین خانہ زبوری کنی آ تقدیر خواب نگہدار کہ در گور کنی		تا کہ اندیشہ این عالم پر شور کنی چند در خواب رود عمر تو امری بی پروا
	وله	
مفتنم دان گبر رگاہ تو آید سیانی		یا بر در اسیت بہ منزل فردای تر
	وله	
والم گر سند چشم است چون کاگرانی		نرا کہ میت دست از در زری جدا
	وله	
آناش کن کہ بدل نارغ از جیان با ترا کہ میت مہسر شکر شان بہا		اگر جسم درین تیرہ خاکدان باستی چون از جوش نفسی دقت خلق را خوش
	وله	
این بنای مست را تا کی چو باد چند پاس آتش آب ہو دار و کسی		یکہ چند از صنعت برد و غش عصادارو اقتصادی میت و جمیت بن خشتبان

از کرد دیگر در جهان چشم دفاور کسی		عمر با صد سال الفت بوی فانی کرد دور
	وله	
کار محکم کن که در عیسیر دیوار خودی عیب هر کس را کنی پوشیده ساز خودی جانب هر کس نگذار شی نگذار خودی اینقدر محافل چرا از آخر کار خودی نور پیغمبری همان درخشد دستار خودی	وله	سرسری گنزد ز تعمیر دل بجماران پرده پوشی برده بر اعمال تو در پیش هرگز از یاد آرمی یا محبت خودی فکر ایام زمستان می کنی در تو بسیار عارتان سز کنار مطربان افکنده آ
	وله	
چون گرد باد بادیه پیمانشود که چون مشت ز کوب همیا شود کسی در روشنی اگر بر مینا شود که	وله	نما که غبار خاطر صحرا شود که حرف مقام قافل با رسته بردش در چشم این سیاه دلال جمع کاوی است
	وله	
تو از من سیه کاسه تان چه بگو ای چه داده بزمن ز آسمان چه بگو ای	وله	برات رزق تو بر آسمان نوشته خدا ز آسمان وز زمین شکوه سبکی شب درو
	وله	
با کتی شکسته بویا چه میدوی	وله	سرمایه نجات بود تو بود درست
	وله	
چرا بنام بے منتها سفره کنی چرا به آه شب خود در لاله تر نه کنی	وله	چرا بسلازلت اول نظر نه کنی شب دراز غم لاله کند مقصود است

کناز خود و چو صدق محزون گهر نکتی بصندل و گران رفیع دزد و شرکتی	که ام غنیمت باین میرسد که فصل بهار غبار است احسان روان تر از دروست

وله

در بسیار زمین نیر زمین باشد کسی	چند در ایام گل غزلت گزین باشد کسی

آب صاف دین و صاحب دشمن آینه است
په که فارغ از خیال مهر و کین باشد کسی

گذرد قافله عمر و قافل باشی از سر صدق اگر هم سنبول باشی آورد آن گوش که فرخنده هاشمی تخته مشق صدانه لیش باطل باشی	چند در فکر سرادغم منزل باشی کعبه در گام تخمین که کند استقامت گرد آرایش ظاهر و گران می کوشند کشتی تن بشکن چند رین تلزم خون

وله

چشم عبرت هزار بایسته	عبرت روزگار بسیار است

وله

اگر دو هفتاد دل خویش چون خم نخوری بیاز ناویه چون تا جگر نخوری	بسیخ دل تزینی همچو ماه نوناخن اگر گزیننداری ز آشنائی خلق

که میند با دانه هیچکس صاحب
که ز جسم تیغ مکافات بر کمر نخوری

گرهش چشم است دیوان جانی نمکی آه آنسو نیست هر سطر از کتاب نمکی	جسوه برقت نور آفتاب نمکی چرخ پیمانی ندارد حاصل عمر دراز

در سپاهی از چو پنهانست آب زندگی چون بزودی رو گذارد آفتاب زندگی در گذله عالی پر انقلاب زندگی آئینه رحمت نبودی در کتاب زندگی	عمر جاویدان اگر دل با نیت سازد سیاه بهر نفس فردا نجاک افند ز لذت جوانی خاک بباد آب آتش را بیکدیگر گذارد گر درین عالم نبودی هیچ اشک دیده آه

من شدم دلگیر صائب زین جبات بجز روز خضر چون آمد تا نام و زتاب ز زندگی	

همیشه خرمین گل در کنار دوا شستی اگر گزمین مردم شمار دوا شستی چه گنجما به بین و بسیار دوا شستی چه عقد باهی گهر در کنار دوا شستی چه دلخوشی من ازین روزگار دوا شستی ازین محیط امید کنار دوا شستی	زبان نسکوه اگر بچو خار دوا شستی بزار خانه ز بنور کردی پر شمشیر ز دست راست منافستی اگر چپ را به ابر گردین خود کشد می چو صند بیدر و عشق اگر تبلا نمی گشتیم ز راه کشتی دل بادبان اگر سبدا

بعیب خویش اگر راه بردی صائب بعیب جوانی مردم چه کار دوا شستی	

بندگی نمید خود ساز که آرد او را اگر چه جوهر بر برگ در ریشه آلوده خط نمائند ز روش که تو ز بندگان او چند هر سو بپای روزی او داد او را	خاک شو خاک از آن پیش که بر باد رسد هر گس چون سو بر آرد ز خیرت آسان به قدر کار از تو در مرگ از تو ذرافت بهر رزق و گران قطره ز دین مرگ

عنان خود بهر موجی بر مانده اگر دمی بجان خواهی رسیدن زین سفر زود کردی بقدر آنچه فرمان میزدی فرمانزد اگر دمی	کس طولی را بر روی تا پیشوا کردی بدنبال سهرای دل نغلت میزدی درین درگاه سحر میبکس ضائع نمی ماندی

وله

سین در آئینه بسیار که تصفاستی سباودر پی او همچو کمر بافتی صدا و انداز تا عاقبت کجاستی	مباش موجب خود مین که در بلا اهنی جهان و هر چه در آفت بوج و همغزستی عنان خود را داده چو برگ خزان

چو آفتاب غم ز جهان شوی صائب
اگر چه بر تو اوزیر دست و بافتی

داغ افسوس بر آئینه جان نگذری پایه مستانه بعمرای جهان نگذری اختیار سر خود را ز پان جهان نگذری که در اینان خود اندیشه نشان نگذری جبه کن جبه که از نام و نشان نگذری تا تبار بر سر این رنگه وان نگذری ماسه خویش ببالین نشان نگذری کار بارایه اسید دگران نگذری	گوش تا دل به شا جهان نگذاری چاه این بادی از نفس قدم بیشتر است دشمن خانی از خصم برین بر دوزخ است خرا در راه سفر دور تو کل امنیت غریمی که تو بود نام چو عنقا سهل است عم چون قافله رنگ روان در گذار است نرم کن نرم رنگ گردن خود را ز نهار ایامید عطای تو چنین بیکاریم

وله

ره سیر گنج همچو ماریانے	تا کنی از غذا بنجاک قناعت

ذوق بهم آغوش کنار نیامی آه درین گرداگر سوار نیامی هر ستم ازین بجز چون کنار نیامی سایه بیگمای پا یدار نیامی گردی ازین دست پرشکار نیامی	سما نخورد کشتی تو سیله طوفان ست غبار است جسم روح سوار کشتی غم تو تخت است کشتی سایه یابل همانست دولت دنیا خیز بشکایت تین کرد و وسیه چو لاله
آبی بیشتر از پے تر و یرمی کنی بور تو به این قدر ز چه ناخبر می کنی تو ساده لوح فسکر طبا شیر می کنی تو این زمان تنیه شبگیر می کنی از خانمان خراب چه تعمیر می کنی تقصیر خودی حواله به تقدیر می کنی غافل مشو که تربیت شیر می کنی	زین گریه دروغ که امی پیری کنی مویست سفید ز نامه اعمال تشد سیه کما خور مرگ آتش حرص ترا کمی است طی شرب شب جوانی و خند بر صبح شب این خانه را طعمه سیلاب میشود کم کرده گناه که دور روز بازخواست آن خصم نسبت نفس کن احسان شود مطیع
صاحب مس تو نیست پدرای تو فقیه بهوده عمر صرفت به کسیر می کنی	
هر خار که از پای فقیری برداری یکبار اگر نامه خود را نظر آری یکبار اگر در دل شب دست برداری	هر دزد سببه مرگ تیره شمع فرات هر گز زنی به سخن به یکس انگشت فایز شوی از جلقه زدن بر زودنا

از مطلب بر حجابی ناظر بر مدعا داری	نه کردی آسانی خویش تا یک آشاداری
گمی از آسمان داری شکایت ه از کج	بدر یا بر بنی آبی جابل بانا خدا داری
از ان چون طائر کبکال گناه آبرو داری	اگر دستنی بر کمر از تار و دوتی زردعا داری

نه بنی رودی ظلمت در سبستان فنا صائب

اگر گم کرده بر ابلان را جبر انشی پیش پا داری

یک نفس فارغ ز دسواس تمنایستی	از پریشانی خاطر می یک لخته کجی گویا
گر چه شد محتاج عینک دیده بی شرم تو	همچنان چون کودمان سیر از ما فاشستی
می کنی از هر سر سوزی سفیدی با برگ	و چنین ز دقتی فکر زاد عجبی انستی
از جمال خویش مرغان چشم پوشند ز تو	از عجز ز و هر کساعت نیکی باستی
گر چه دندان راز نهتسای شیرین باستی	چرخ بخت شکوه های تلخ گویا نیستی
خاموشی راز خدایانند و انایان تو	تو خور را بنیوری یکدم جو گویا نیستی

وله

ایکسکه چاره بیماری دل می کنی	نست خود را بچشم یار باطل می کنی
میتوانی صد دل ویرانه را آباد کردی	از همان نقدی که سر خانه اهل می کنی
تو جو خرم گردید غافل بستن از عقل	خواب تاکی بر این دیوار امل می کنی
ایک دنیا ل کلفت سیر و چون عاقلانند	بزدگی و مرگ را بر خویش مشکل می کنی
رشته عمر یکدهم مطلب حق میشود	صرف در شیزازه دنیا باطل می کنی
بی تامل می کنی فرموده ابلیس را	چون رسد نوبت بکار خردن دل می کنی

وله

دوره این سیل بی زینهار چون خواهد کسی در بیان ایشقه بیدار چون خواهد کسی زیر این شمشیر بی زینهار چون خواهد کسی	ز بر پای خنجر کز قنار چون خواهد کسی چشم بیدار است هر کوب درین صفت سر تشنه خونت تیغ آمار کککشان
آنگامی صبح صاحب نیست مادام حضور در دیوان شیر و کام مار چون خواهد کسی	
پایین زلف پریشان بپوش چون نه آویز چه در دمان مادر نیتدر طفلانه آویز جان بنهر که این ناخوش در تجار آویز اگر یکبار در دمان شب مردانه آویز چو ز راه تابکی در سبزه صد دانه آویز	په در طول لیل از حوض بیابا کانه آویز ز ناخوش پر زهرم یاد کن سینه خلف گاهی بقیس و قنال نیتان در جرم کعبه مجرم شد سخوابی شد در محتاج دانسیگر می رخزم بهت گوهر یکدانه چون درین دست در
وله	
بنهرل باز خود افکنده باشی در خیر ز جابر کنده باشی ز نام نیک دالم زنده باشی اگر از جان خود دل کنده باشی که در درز خراش سر منده باشی که زان تا زنده باشی بنده باشی حدیث مصطفی را خوانده باشی بگردون رخس مهربت زنده باشی	اگر دل از علایق کنده باشی اگر دل بر کنی زین چاه دیوار منادی گرز نیکی دست کوتاه ترسی از سبب آتش عشق مرزبان هیچک از خود دیسے را کن هرگز قبول که خدائی سواد الوجه فی الدارین فقر عمان نفس هر کش گزنگیری

همان یک قطره آب گنده باشی اگر در خواب جگلیا بنده باشی اگر از عجب دیگر آگنده باشی همان بهتر که خود بخشنده باشی اگر سیر این تن گنده باشی اگر خود را ز پیا انگنده باشی مبادا طائر بر گنده باشی	تسایبی از سنی گر پاک خوه را خط از ادگی بر جسمه داری گر میان تو طوق لعنت هست چونو این بخش کردن مرگ مال ز نجا و جهان کوتاه دست است کوفتی دست با رستم فرد کوفت بود همت پر ز بال آدمی را
اگر صاب خدا را بنده باشی	لوانی کوس شاهی ز در آفاق
دو صحنه خانه دیران کرده باشی سفر را بر خود آسان کرده باشی	هوار اگر به فرمان کرده باشی اگر پیش از اجل از خواب بیزی
اگر در ویش جولان کرده باشی	نخواهی گرد عالم گشت صاب
بت خود می کنی شکله اگر از راه سواد درین دریا اگر از نشی از موج خور داری حل بر خنده چون سیم از صدر بگردد آری از خود بینی تو قاتل آینه در پیش نظر داری همین جانا نه خود را بشو چشم تر داری اگر از حلق جهان رو بر یوار آری	اگر اندک تنگی از دست آید در نظر داری بر زینش گشتی اسباب خود کن گران یک گشت محل از خون از اندیشه رود ز آب ز منگی غلط شود ز وقت چو اسکند میر با خود بر خاک این بار سیه صاب خاستم من که غمباری بدست نشیند

سالم انگشت برون از دهن بار آری چه ضرورت مرا بر سر گفتن آری	از کجاست که گزنی راست زین بخت گناه ردشست از دهن زخم چه گل نما کرد
وله	
چند بر بوی آتشه عقی اکنم کرد آوری آبر و راز را استنما کنم کرد آوری ساقم دور در ترا یکجا کنم کرد آوری	ز صتی گو تا دل از دنیا کنم کرد آوری میتوانم چون صدف گشتن گوئی بیابان همچو صحرای قیامت سینه میخورم
وله	
که پای ترا پرده خواب آبله بودی بیداری اگر در همه قافله بودی ای دیبا درین قافله گرفتار حاصل بودی	گرد او طلب بهر این قافله بودی دل چاک نمی گشت ز زریاد جوس را چون آب روان می گذرد عمر تو غافل
صائب سرزین سخن از دخل حسودان آشفته نشد تا تو درین سلسله بودی	
سهر افلاک را در زیر پای خویش میخواستی تو عالم را بفرمان هوا خویش میخواستی جهان را حلقه محکوم رضا خویش میخواستی چو سوز از دها را که عصای خویش میخواستی ز بی شرمی همان عمر او صدای خویش میخواستی	باین بستی فراز چرخ جای خویش میخواستی سلیمان یافته از ترک هوا زینکین عالم مداری بر رضا حق نظر چون کوزه بر لب گلوی نفس چون فرعون ساق محکم بست بقینت صرف کردی پیام جوانی را
وله	
آه افسوس ست شمر خویش از زندگی	چشم خویش است ابرو تو بهار زندگی

دل منم بر جلوه تا پاندار ز زندگی تخرج بیش از دخل باشد درو باز زندگی که نسبی رخز افتد در صمد ز زندگی نرم سازد استخوانت را فشار زندگی		عقادی نیست بر نیز ازده موج شراب یکدم خوش را بن آه حسرت در وفا چون جاب لوج از پاس نفس غافل شو اگر بستی بیستونی کرده را چون جو شیر
در سیاهی غوطه زن تا چشمه بیوان کنی چون سگند زهید در ظلمات سرگردانی	وله	سیر هیچ از دواغ تا سر حلقه مگردان سو حضرت آب زندگی دست از علقه این سخن
پیش حسب مباد حدیث نسب کنی داری تبر جدا جود در شب کنی از چون خود می مباد که در درمی کنی	وله	هر که ز نیم سدر لبها شیر استخوان شب را ز آه زمره دلان روز میکند نان چشم نرسد ایدر گرسنگی
چشمه ز خضر نمان در دل قلت ساز حیف باشد که تو بشیر از ده صحبت سازی	وله	همای از خواب گران پرده دولت ساز رشته را که توان ساخت کند وحدت
تو که از دیدن گل میروی از خود صائب به ازان نیست که از دور به نکست سازی		
روح خرب میشود لاغر ز نمت خواری		خسب لاغر کند چندان که زرب آب نمان
گشتی گشتی است گردش پر کار زندگی	وله	آسودگی مجوز گرفتار زندگی

بدل بران مخور تا از جوانی بر خوری تا هم اینجا از بهشت مآد دانی بر خوری چشم اگر داری که از لطف نهانی بخوری تا بگو صائب لذت های فانی بر خوری	خلق کن با خلق تا از زنگانی بخوری با حضور دل ز لذت های عالم صلح کن طاعت خود را چشم مردمان پوشیه ترا لذت باقی بدست آورد درین پایان عمر
در نظر باشان اسکندر ندارد آدمی راه بیرون شد ازین شش در ندارد آدمی بهر ازین اندیشه دیگر ندارد آدمی بهر ازین اندیشه دیگر ندارد آدمی بهره از جمیع سیم دزد ندارد آدمی	تا زنده در راه خویش بر خود دست تا نگردد در طریق پاکبازی محبت تا بلیب جو پند را در ز غیب دیگران روزیش هر چندنی اندیشه می آید تجدد مال و حسرت و افسوس نگام حسیل
تا بشوقی دست زد و از خاکدان زندگی میرود بر باد ادراق خزان زندگی میرود از لبس بسرعت کاوان زندگی حلقه گردن چون زهر با کمان زندگی چون سب مغز آن بده از کف آن غمان زندگی رفت چون در خواب غفلت عقلمان زندگی	بر سر است بنیاد جهان ز عمرگی تا نفس را زست میا زد درین ستا نگر فکر را از راه بر خاطر گرانی می کنند از خدنگ عمر خود داری طرح کردن عمر را بسیاری گفتار کوتاه می کنند تا با گلچینم ز بیداری در انجام حیات
پوشان چشم تا پوشید دریا ز عیبانی	زبان در کارم کش تا خامش از زهر بانی

	وله	
من و ملازمت آستان تمنائی		مخالفت نبود در جهان تمنائی
	وله	
گرفتم سوراگردی سینه بزرگه میسار چه لازم باد روغ آینه قرص آلوده داما		گرفتم سال را پنهان کنی با بوی میسار کنن بازار کتاب جرم اطهار پریشانی
	وله	
که آخر میشو و چند آنکه یک قبج گردانی اگر از خاشی بر لب تپی مهر و سلیفانی		منه ز نماز دل بر همت صدله دینار تر کردن چون پروانه گرد چه بریزد آن
	وله	
دیوانه را بجلقا طفلان چه می بری پیش فلک شکاست ز دنان چه می بری		ای دل مرا ای عالم امکان چه می بری این دزد هاتمام شتر یک اندر پاس
	وله	
خیمه بگردن زده خوش قافله گیمینی		در سفر انجام سفر باش که از شکله
	وله	
که خد بین نشود دیده هر خود بینی		از خود می چشم پریشان اگر ابل بینی
	وله	
پیمان خدا را شکستی که تو به خویش می شکستی بارے که ازین محکوفه هستی		باد ختر رز اگر شکستی که تو به ترا شکسته می بود سوی تو سفید گشت بهما

اکسیر شادمانی خاک دیار طفلی شیراز قشار گردون کوسنید سرزده	ابار بچه ایست عشرت از رنگداری شیر که خورده بودم در روز کارگی
دل	دل
چون چشم کشوی بختبان زود فروزید	این فال شما لیست که بر هم نگذاری
دل	دل
آه آن قطره اشکی بجم پدید رونج را	چو می اندیشی از آتش چه بلوغ چشم تر داری
دل	دل
چشمت نور شمع الیوان عقل نیست	از ره یزدق طره زرتار میردی
دل	دل
گر کجا بنویسین چون شمع دنیا بود	زیر تیغ عقل آری پای سیر جا بودی
دل	دل
از ان بچه ام تو چون صلوات طرف خاستی	که تو از نهاد نگشت کس معرفت خاستی
دل	دل
گرامت کن مرا ای بر دست چشم گرایی	که از زخم غم به دل میرسد زخم نمایانی
دل	دل
عقل نان است در آتش ز پی گرسنگان خم نمودند قدت را که زمین گیر شوی	چند مغز است پذیرفتی بهر در گردی نه که از بی خبری حلقه هر دو گردی
دل	دل

ہر کہ وارد با پر نیرادان معنی خلوتے فقرا اگر فرمانروای عالم ایجاد منیت		ہم جو ہا شش می گز در ہر حلقہ و جمعیت از چہ می گیر نیر شاہان از فقران ہمتی
	ولہ	
ہا کو سفید اشک ندامت نقشانم ہر چہ کہ گردید چو کافور ترا موسے		در صبح چہن تازہ نہ کردیم و صغودا دل سرد نگرددید ز دنیا سہ سورا
	ولہ	
اگر تہمتہ غفلت بر آوری از گوش کہ ام خار نزار در زبان گویائی		
	ولہ	
از سخن خند چوسی پارہ پریشان کردی جگر خود محو از حسرت گلزار خلیس		مہر ز برب گفتار کہ قران گردی آتش خشم بروز کہ گلستان گردی
	ولہ	
ز اشک آہ ضعیفان خاکسار تبرس کہ بود مشرق طوفان تو زیر زلزلے		
	ولہ	
ز دستگیری افتادگان ز پائین چو خضر اگر ہوس عمر جادوان دارے		
	ولہ	
کا زبان بت را بچو دستایش نمیکند وصف دنیا زیبار از اہل دنیا بشنوی		
	ولہ	
چہ خندہ پاک بوضع جان کنی چون صبح نفس شمرہ زن را اگر شمار کنی		
	ولہ	

دست کتب

۱- دیوان تحفه العصر صغیر کلام ہے
 ۲- دیوان وسط الحیات عشقوان
 شباب کا کلام ہے
 ۳- دیوان عزت الکمال جو کمال عمر
 چالیس برس میں تالیف فرمایا
 ۴- دیوان بقیہ لقیہ کلام ہند کلام پیر
 کلیات ایک انتخاب پر جہاں دیوان
 روشن طبع مخمور صاحب کمال لقیہ
 اطوطی بند حضرت امیر خسرو -
 کلیات نظیر نیشاپوری - انوش
 فکری ملا نظیر نیشاپوری
 کلیات ظہیر فاریابی - تصنیف
 خدا لکھا ابونصر فاریابی
 دیوان ظہیر فاریابی - تصنیف ایضاً
 دیوان حافظ - محشی خوشنویز
 انکشاف طبع روشن بلسان
 لغیب حضرت خواجہ شمس الدین
 حافظ شیرازی
 ایضاً - مطبوعہ جدید بہت خوشنویز

۴- نکات بیدل - نتیجہ طبع کھانا
 نازک خیال مرزا عبدالقادر بیدل مخلص
 دیوان بیدل - نقطہ از نسخہ
 تلمی محررہ ولایت -
 کلیات سعدی شیرازی حسین
 رسا گل ذیل میں - ۱- دریا چہ کلیات
 ۲- کوکائش - ۳- گلستان - ۴
 بوستان - ۵ - قصائد عربیہ فارسیہ
 مرالی و ترجمہ عادت - ۶ - ثبیاوت
 بدائع و کوائم و غزلیات قدیم و
 مقطعات و صحاحات و مکتوبات
 و قطعات و رباعیات و سفراء
 مسند سعدی شیرازی -
 کلیات غالب - مرزا اللہ
 علی خان غالب دہلوی -
 کلیات جامی - تصنیف ملا
 عبدالرحمن جامی -
 انتخاب کلیات عناصر خسرو
 اسین چارہ دیوان میں -

۴۰۶
تاج طبع از شیخ جوان دیوان
بست دیوان حضرت صاحب
ببین فصیح و بلیغ و بے ہمتا
گفت تاج طبع او عاقل
چو عجب نظم و کلام زیبا
بے سبب و بے ہمتا

